СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
Издање на српском, босанском и хрватском језику

SLUŽBENI GLASNIK BOSNE I HERCEGOVINE
Izdanje na srpskom, bosanskom i hrvatskom jeziku

Година XIX
Понедјељак, 26. јануара 2015. године

Број/Broj
6

Godina XIX
Ponedjeljak, 26. januara/siječnja 2015. godine

ISSN 1512-7508 - српски језик
ISSN 1512-7486 - босански језик
ISSN 1512-7494 - хрватски језик

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА И ТРЕЗОРА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

54

На основу члана 61. став 2. Закона о управи ("Службени гласник БиХ", број 32/02) и члана 30. Закона о административним таксама ("Службени гласник БиХ", број 16/02, 19/02, 43/04, 8/06, 76/06, 76/07, 3/10 и 98/12), министар Министарства финансија и трезора БиХ доноси

НАРЕДБУ
О ДОПУНИ НАРЕДБЕ О УПЛАТНИМ РАЧУНИМА ЗА АДМИНИСТРАТИВНЕ ТАКСЕ

I

Овом Наредбом врши се измјена шифри врста прихода у Наредби о уплатним рачунима за административне таксе ("Службени гласник БиХ", број 19/14) у поглављу IV на сљедећим редним бројевима:

Ред. број	Стара врста прихода	Буџетска организација	Назив врсте прихода	Нова врста прихода	Буџетска организација
185.	734111	0702999 или 0812999 или 0813999 или 0814999 или 0805999	Властити приходи	**777777**	**0702999 или 0812999 или 0813999 или 0814999 или 0805999**

и у поглављу V на сљедећим редним бројевима:

Ред. број	Назив врсте прихода	Нова врста прихода	Буџетска организација
138.	Властити приходи	**777777**	**0702999 или 0812999 или 0813999 или 0814999 или 0805999 или 0704999 или 0709999**

II

Ова наредба ће се објавити у "Службеном гласнику БиХ" и ступа на снагу 8 (осам) дана од дана објављивања.

Број 08-16-1-613-1/15
21. јануара 2015. године
Сарајево

Министар
Др **Никола Шпирић**, с. р.

Na osnovu člana 61. stav 2. Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", broj 32/02) i člana 30. Zakona o administrativnim taksama ("Službeni glasnik BiH", broj 16/02, 19/02, 43/04, 8/06, 76/06, 76/07, 3/10 i 98/12), ministar Ministarstva finansija i trezora BiH donosi

NAREDBU
O DOPUNI NAREDBE O UPLATNIM RAČUNIMA ZA ADMINISTRATIVNE TAKSE

I

Ovom Naredbom vrši se izmjena šifri vrsta prihoda u Naredbi o uplatnim računima za administrativne takse ("Službeni glasnik BiH", broj 19/14) u poglavlju IV na sljedećim rednim brojevima:

Red. broj	Stara vrsta prihoda	Budžetska organizacija	Naziv vrste prihoda	Nova vrsta prihoda	Budžetska organizacija
185.	734111	0702999 ili 0812999 ili 0813999 ili 0814999 ili 0805999	Vlastiti prihodi	**777777**	**0702999 ili 0812999 ili 0813999 ili 0814999 ili 0805999**

i u poglavlju V na sljedećim rednim brojevima:

Red. broj	Naziv vrste prihoda	Nova vrsta prihoda	Budžetska organizacija
138.	Vlastiti prihodi	**777777**	**0702999 ili 0812999 ili 0813999 ili 0814999 ili 0805999 ili 0704999 ili 0709999**

II

Ova naredba će se objaviti u "Službenom glasniku BiH" i stupa na snagu 8 (osam) dana od dana objavljivanja.

Broj 08-16-1-613-1/15
21. januara 2015. godine
Sarajevo

Ministar
Dr. **Nikola Špirić**, s. r.

Na temelju članka 61. stavak 2. Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", broj 32/02) i članka 30. Zakona o administrativnim pristojbama ("Službeni glasnik BiH", broj 16/02, 19/02, 43/04, 8/06, 76/06, 76/07, 3/10 i 98/12), ministar Ministarstva financija i trezora BiH donosi

NAREDBU
O DOPUNI NAREDBE O UPLATNIM RAČUNIMA ZA ADMINISTRATIVNE PRISTOJBE

I

Ovom Naredbom vrši se izmjena šifri vrsta prihoda u Naredbi o uplatnim računima za administrativne pristojbe ("Službeni glasnik BiH", broj 19/14) u poglavlju IV na sljedećim rednim brojevima:

Red. broj	Stara vrsta prihoda	Proračunska organizacija	Naziv vrste prihoda	Nova vrsta prihoda	Proračunska organizacija
185.	734111	0702999 ili 0812999 ili 0813999 ili 0814999 ili 0805999	Vlastiti prihodi	**777777**	**0702999 ili 0812999 ili 0813999 ili 0814999 ili 0805999**

i u poglavlju V na sljedećim rednim brojevima:

Red. broj	Naziv vrste prihoda	Nova vrsta prihoda	Proračunska organizacija
138.	Vlastiti prihodi	**777777**	**0702999 ili 0812999 ili 0813999 ili 0814999 ili 0805999 ili 0704999 ili 0709999**

II

Ova naredba će se objaviti u "Službenom glasniku BiH" i stupa na snagu 8 (osam) dana od dana objavljivanja.

Broj 08-16-1-613-1/15
21. siječnja 2015. godine
Sarajevo

Ministar
Dr. **Nikola Špirić**, v. r.

МИНИСТАРСТВО СПОЉНЕ ТРГОВИНЕ И ЕКОНОМСКИХ ОДНОСА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

55

На основу члана 16. тачка 10. и члана 17. тачка 4. Закона о ветеринарству у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", број 34/02), Министарство спољне трговине и економских односа Босне и Херцеговине, на приједлог Канцеларије за ветеринарство Босне и Херцеговине, доноси

ОДЛУКУ
О ДОПУНИ ОДЛУКЕ О ВЕТЕРИНАРСКОЈ СВЈЕДОЦБИ О ЗДРАВСТВЕНОМ СТАЊУ ЖИВОТИЊА И ПОШИЉАКА ЖИВОТИЊСКОГ ПОРИЈЕКЛА У УНУТРАШЊЕМ И МЕЂУНАРОДНОМ ПРОМЕТУ

Члан 1.

У члану 20. Одлуке о ветеринарској свједоцби о здравственом стању животиња и пошиљака животињског поријекла у унутрашњем и међународном промету ("Службени гласник БиХ", бр. 33/03, 14/04 и 35/05), иза тачке 3. додаје се тачка 4. која гласи:

"4. Податке наведене у тачки 1. алинеја б) овог члана неће садржавати сертификати који прате пошиљке приликом увоза и извоза робе животињског поријекла у промету са царинским подручјем Косова.".

Члан 2.

Ова Одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01-1-27-42-1/15
19. јануара 2015. године
Сарајево

Министар
Др **Борис Тучић**, с. р.

Na osnovu člana 16. tačka 10. i člana 17. tačka 4. Zakona o veterinarstvu u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 34/02), Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine, na prijedlog Ureda za veterinarstvo Bosne i Hercegovine, donosi

ODLUKU
O DOPUNI ODLUKE O VETERINARSKOJ SVJEDODŽBI O ZDRAVSTVENOM STANJU ŽIVOTINJA I POŠILJAKA ŽIVOTINJSKOG PORIJEKLA U UNUTRAŠNJEM I MEĐUNARODNOM PROMETU

Član 1.

U članu 20. Odluke o veterinarskoj svjedodžbi o zdravstvenom stanju životinja i pošiljaka životinjskog porijekla u unutrašnjem i međunarodnom prometu ("Službeni glasnik BiH", br. 33/03, 14/04 i 35/05), iza tačke 3. dodaje se tačka 4. koja glasi:

"4. Podatke navedene u tački 1. alineja b) ovog člana neće sadržavati sertifikati koji prate pošiljke prilikom uvoza i izvoza robe životinjskog porijekla u prometu sa carinskim područjem Kosova.".

Član 2.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-1-27-42-1/15
19. januara 2015. godine
Sarajevo

Ministar
Dr. **Boris Tučić**, s. r.

Na temelju članka 16. točka 10. i članka 17. točka 4. Zakona o veterinarstvu u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 34/02), Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine, na prijedlog Ureda za veterinarstvo Bosne i Hercegovine, donosi

ODLUKU
O DOPUNI ODLUKE O VETERINARSKOJ SVJEDODŽBI O ZDRAVSTVENOM STANJU ŽIVOTINJA I POŠILJKI ŽIVOTINJSKOG PODRIJETLA U UNUTARNJEM I MEĐUNARODNOM PROMETU

Članak 1.

U članku 20. Odluke o veterinarskoj svjedodžbi o zdravstvenom stanju životinja i pošiljki životinjskog podrijetla u unutarnjem i međunarodnom prometu ("Službeni glasnik BiH", br. 33/03, 14/04 i 35/05), iza točke 3. dodaje se točka 4. koja glasi:

"4. Podatke navedene u točki 1. alineja b) ovog članka neće sadržavati sertifikati koji prate pošiljke prilikom uvoza i izvoza robe životinjskog podrijetla u prometu sa carinskim područjem Kosova.".

Članak 2.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-1-27-42-1/15
19. siječnja 2015. godine Sarajevo

Ministar
Dr. **Boris Tučić**, v. r.

КОНКУРЕНЦИЈСКИ САВЈЕТ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

56

На основу члана 25. став (1) тачка д) и члана 42. став 2), а у вези са чланом 43. став (5) Закона о конкуренцији ("Службени гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09), одлучујући по Захтјеву за преиспитивање Рјешења запримљеном дана 27.10.2014. године под бројем: 05-26-3-002-221-II/13, поднесеном од стране привредног субјекта Елта Кабел д.о.о. Светог Саве 26, 74000 Добој и Асоцијације кабловских оператера у БиХ-АКОП, Загребачка 20/3, 71000 Сарајево, Конкуренцијски савјет, на 101. (стопрвој) сједници одржаној дана 9.12.2014. године, донио је сљедећи

ЗАКЉУЧАК

1. Одбија се Захтјев за преиспитивање Рјешења Конкуренцијског савјета број: 05-26-3-002-179-II/13 од 16.12.2013. године као неоснован.
2. Овај Закључак биће објављен у "Службеном гласнику БиХ", Службеним гласницима ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине.

Образложење

Конкуренцијски савјет је дана 27.10.2014. године под бројем: 05-26-3-002-221-II/13 запримио Захтјев за преиспитивањем рјешења у смислу члана 43. став (5) Закона о конкуренцији (у даљем тексту: Закон) поднесен од стране привредног субјекта Елта Кабел д.о.о. Светог Саве 26, 74000 Добој (у даљем тексту: Елта Кабел или Подносилац захтјева) и Асоцијације кабловских оператера у БиХ-АКОП, Загребачка 20/3, 71000 Сарајево, (у даљем тексту: АКОП или Подносилац захтјева), којим се тражи преиспитивање Рјешења Конкуренцијског савјета број: 05-26-3-002-179-II/13 од 16.12.2013. године (у даљем тексту: Рјешење) из разлога што странке у поступку дјелују у супротности са обавезама које је утврдио Конкуренцијски савјет и зато што се десила стварна промјена у чињеницама на којим је Рјешење засновано, а које су од значајног утицаја на тржишну конкуренцију.

У Захтјеву за преиспитивање Рјешења, привредни субјекат Елта Кабел и АКОП, наводе:

- Да је у току поступка пред Конкуренцијским савјетом утврђено да је цијена од ЕУР 0,69 по кориснику за канал Спорт Клуб, увећана за чак 136% у односу на цијену за овај исти канал из претходног периода (стр. 24 Рјешења), док су набавни трошкови за овај канал тек незнатно увећани (за мање од 10%) према подацима пруженим од пријављене групације у току поступка. Овако неприхватљиво високе цијене понуђене од стране Спорт Клуб д.о.о. члановима АКОП-а, резултирале су практично непромијењеним стањем у односу на ситуацију на тржишту прије доношења Рješења, а која још увијек траје готово годину дана послије доношења Решења. Ово значи да повреда конкуренције злоупотребом доминантног положаја која је утврђена коначним Рјешењем савјета наставља да траје без готово икаквих посљедица по привредне субјекте који су прекршили Закон о конкуренцији на наведени начин и без икаквог изгледа да ће се релевантно тржиште у догледном року опоравити од утврђеног кршења конкуренције.
- Да члан 2.1 Општих услова предвиђа обавезу за оператера да испуњава "техничке услове" који нису прописани нити прецизирани у оквиру Понуде, док члан 2.3 чак предвиђа право да Спорт Клуб д.о.о. ("Агент") по свом дискреционом праву одлучи да ли су ти технички услови испуњени те да уговор раскине уколико одлучи да нису.
- Да прилог 2 Понуде чак предвиђа новчану казну ("одустаница") за непотписивање уговора и неовјеравање Општих услова у року од 15 дана од дана слања свог прихвата понуде, иако уговор уопште није укључен у Понуду. Дакле, ситуација је таква да Агент очекује да оператер прихватом Понуде, унапријед прихвати додатне непознате, односно неодређене услове који у тренутку прихвата Понуде не могу ни бити одређени што чак ни по Закону о облигационим односима Босне и Херцеговине није дозвољено, а свакако не представља основ за формирање јасног, транспарентног и консистентног система критеријума по којем би уговор са Агентом био закључен.
- да тачка ii. Прилога 2 Понуде предвиђа да оператер "неопозиво и у цијелости прихвата Понуду и прихвата све обавезе које проистичу из уговора Агента и Оператера а да при том оператер није ни имао прилику упознати се са одредбама наведеног уговора.
- Да члан 3.1 Општих услова предвиђа обавезу да оператер достави Агенту "тачне и ажурне податке о броју корисника у свом основном пакету, односно другом пакету чија заступљеност предвиђа најмање 90% од укупног броја корисника којима ће бити емитовани уговорени ТВ канали." Ова обавеза је намјерно непрецизно одређена и као таква такође у контрадикцији са наведеним члановима ЗОО као и недвосмисленом наредбом Конкуренцијског савјета датом у оквиру Рјешења.
- Да је по захтеву одређених чланица АКОП-а за појашњењем ове обавезе, Агент образложио да би овим била наметнута обавеза плаћања наведених цијена за одабрани канал за најмање 90% укупних корисника оператера, иако су поједини оператери тражили понуду од Агента за могућност дистрибуције одабраног пакета само дигиталним

путем (како ти оператери највећи број корисника имају у аналогном пакету). За овакву обавезу је више него очигледно да представља наметање минималног броја корисника с обзиром на то да би оператер био у обавези да плаћа цијену пакета обрачунату за 90% својих укупних корисника без обзира на то ком броју корисника накнадно заиста и прода ове пакете. Према нашем тумачењу Рјешења наметање овакве обавезе је у колизији са наредбом Конкуренцијског савјета да се измјене постојећи уговори са операторима у смислу наметања обавезе минималног броја претплатника (тачка Ц.10 типског уговора према Рјешењу).

- Да Понуда није у складу са Рјешењем Конкуренцијског савјета, поготово узимајући у обзир наметање обавезе да за 90% укупних корисника мора бити плаћена цијена за одабрани пакет. Када се на ово додају и обавезе ревизије и достављања мјеница, уз цијену повећану за 136% у односу на претходни уговорни период, постаје јасно да Понуда заправо више личи на облик одбијања пословања.
- Да члан 5.1.2 Општих услова наводи "опис мреже и доказ о посједовању потребних техничких услова, односно одговарајућу изјаву Оператера да посједује неопходне техничке услове" као обавезан прилог прихвата Понуде, међутим нигде није прецизирано који су то технички услови које Оператер има испунити.
- Да члан 5.1.2 Општих услова такође предвиђа достављање три бланко мјенице са клаузулом без протеста и мјеничним овлашћењем а које се могу користити "за укупан неизмирени износ по основу закљученог уговора, односно других новчаних обавеза Оператера према Агенту". Ова обавеза је у одређеним уговорним односима које је УМД (тада Ико Балкан) заснивао представљала злоупотребу његовог доминантног положаја и поставља се питање њене законитости с обзиром на комбинацију са осталим обавезама. Опште је познато да оператери држе значајна средства на својим текућим рачунима те постоји велики потенцијал за злоупотребу овог средства обезбјеђења од стране Агента у свакој фази реализације уговора. Такође, ово средство обезбјеђења је у диспропорцији са ризиком који Агент преузима на себе ступањем у уговорни однос са одређеним оператером јер је наметањем обавезне ревизије свакако у стању да прати број корисника које оператер има те да оцјени да ли оператер извршава своје обавезе у складу са уговором.
- Да послије скоро годину дана од доношења Решења, умјесто успостављања конкуренције на тржишту ситуација постаје таква да оно мало преосталих конкурената Telemach д.о.о. на тржишту Сарајава, усљед немогућности да се равноправно такмиче са овим субјектом због директног затварања тржишта од стране групације којој припада Telemach д.о.о., улази у преговоре са том групацијом како би се у исту интегрисали. Оваква ситуација даље води ка томе да Telemach д.о.о. постане једини кабловски оператер у Сарајеву, што додатно упућује на хитну потребу доношења адекватних и ефикасних мјера од стране Конкуренцијског савјета ради заштите тржишта.

Чланом 43. став (5) Закона прописано је да Конкуренцијски савјет може на захтјев странке или по службеној дужности поново преиспитати рјешење у случајевима: гдје је била стварна промјена у чињеницама на којима је било засновано то рјешење, а од значајног су утицаја на тржишну конкуренцију, или гдје странке у поступку дјелују у супротности с обавезама које је утврдио Конкуренцијски савјет, или гдје је рјешење засновано на непотпуним, нетачним или лажним информацијама које су дале странке у поступку.

Конкуренцијски савјет је оцијенио да околности које привредни субјекат Елта Кабел д.о.о. и АКОП наводе не могу бити прихваћене као разлог за преиспитивање Рјешења, јер сам Закон прописује да се преиспитивање рјешења може извршити ако је дошло до стварне промјене у чињеницама на којима је било засновано рјешење, те такође прописује и да исте морају бити од значајног утјецаја на тржишну конкуренцију. При томе Закон овдје подразумијева чињенице које су утврђене у поступку пред Конкуренцијским савјетом и на основу којих је донесена одлука. Из самих навода привредног субјекта Елта Кабел д.о.о. и АКОП-а очито је да су све чињенице које наводе као разлог за преиспитивање Рјешења настале након доношења одлуке Конкуренцијског савјета и не представљају стварну промјену у чињеницама на којима је било засновано Рјешење у смислу члана 43. став (5) Закона.

Имајући у виду наведено, Конкуренцијски савјет је одлучио као у диспозитиву.

Поука о правном лијеку

Против овог Закључка није допуштена жалба. Незадовољна страна може покренути управни спор пред Судом Босне и Херцеговине у року од 30 дана од дана пријема, односно објављивања овога Закључка.

Број 05-26-3-002-225-II/13
9. децембра 2014. године
Сарајево

Предсједница
Маида Чампара, с. р.

Na osnovu člana 25. stav (1) tačka d) i člana 42. stav 2), a u vezi sa članom 43. stav (5) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09), odlučujući po Zahtjevu za preispitivanje Rješenja zaprimljenom dana 27.10.2014. godine pod brojem: 05-26-3-002-221-II/13, podnesenom od strane privrednog subjekta Elta Kabel d.o.o. Svetog Save 26, 74000 Doboj i Asocijacije kablovskih operatera u BiH-AKOP, Zagrebačka 20/3, 71000 Sarajevo, Konkurencijsko vijeće, na 101. (stoprvoj) sjednici održanoj dana 9.12.2014. godine, donijelo je slijedeći

ZAKLJUČAK

1. Odbija se Zahtjev za preispitivanje Rješenja Konkurencijskog vijeća broj: 05-26-3-002-179-II/13 od 16.12.2013. godine kao neosnovan.
2. Ovaj Zaključak bit će objavljen u "Službenom glasniku BiH", Službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

Obrazloženje

Konkurencijsko vijeće je dana 27.10.2014. godine pod brojem: 05-26-3-002-221-II/13 zaprimilo Zahtjev za preispitivanjem rješenja u smislu člana 43. stav (5) Zakona o konkurenciji (u daljem tekstu: Zakon) podnesen od strane privrednog subjekta Elta Kabel d.o.o. Svetog Save 26, 74000 Doboj (u daljem tekstu: Elta Kabel ili Podnosilac zahtjeva) i

Asocijacije kablovskih operatera u BiH-AKOP, Zagrebačka 20/3, 71 000 Sarajevo, (u daljem tekstu: AKOP ili Podnosilac zahtjeva), kojim se traži preispitivanje Rješenja Konkurencijskog vijeća broj: 05-26-3-002-179-II/13 od 16.12.2013. godine (u daljem tekstu: Rješenje) iz razloga što stranke u postupku djeluju u suprotnosti sa obavezama koje je utvrdilo Konkurencijsko vijeće i zato što se desila stvarna promjena u činjenicama na kojim je Rješenje zasnovano, a koje su od značajnog uticaja na tržišnu konkurenciju.

U Zahtjevu za preispitivanje Rješenja, privredni subjekt Elta Kabel i AKOP, navode:

- Da je u toku postupka pred Konkurencijskim vijećem utvrđeno da je cijena od EUR 0,69 po korisniku za kanal Sport Klub, uvećana za čak 136% u odnosu na cijenu za ovaj isti kanal iz prethodnog perioda (str. 24 Rješenja), dok su nabavni troškovi za ovaj kanal tek neznatno uvećani (za manje od 10%) prema podacima pruženim od prijavljene grupacije u toku postupka. Ovako neprihvatljivo visoke cijene ponuđene od strane Sport Klub d.o.o. članovima AKOP-a, rezultirale su praktično nepromijenjenim stanjem u odnosu na situaciju na tržištu prije donošenja Rješenja, a koja još uvijek traje gotovo godinu dana poslije donošenja Rješenja. Ovo znači da povreda konkurencije zloupotrebom dominantnog položaja koja je utvrđena konačnim Rješenjem vijeća nastavlja da traje bez gotovo ikakvih posljedica po privredne subjekte koji su prekršili Zakon o konkurenciji na navedeni način i bez ikakvog izgleda da će se relevantno tržište u doglednom roku oporaviti od utvrđenog kršenja konkurencije.
- Da član 2.1 Općih uslova predviđa obavezu za operatera da ispunjava "tehničke uslove" koji nisu propisani niti precizirani u okviru Ponude, dok član 2.3 čak predviđa pravo da Sport Klub d.o.o. ("Agent") po svom diskrecionom pravu odluči da li su ti tehnički uslovi ispunjeni te da ugovor raskine ukoliko odluči da nisu.
- Da prilog 2 Ponude čak predviđa novčanu kaznu ("odustanica") za nepotpisivanje ugovora i neovjeravanje Općih uslova u roku od 15 dana od dana slanja svog prihvata ponude, iako ugovor uopće nije uključen u Ponudu. Dakle, situacija je takva da Agent očekuje da operater prihvatom Ponude, unaprijed prihvati dodatne nepoznate, odnosno neodređene uslove koji u trenutku prihvata Ponude ne mogu ni biti određeni što čak ni po Zakonu o obligacionim odnosima Bosne i Hercegovine nije dozvoljeno, a svakako ne predstavlja osnov za formiranje jasnog, transparentnog i konsistentnog sistema kriterija po kojem bi ugovor sa Agentom bio zaključen.
- da tačka ii. Priloga 2 Ponude predviđa da operater "neopozivo i u cijelosti prihvata Ponudu i prihvata sve obaveze koje proističu iz ugovora Agenta i Operatera a da pri tom operater nije ni imao priliku upoznati se sa odredbama navedenog ugovora.
- Da član 3.1 Općih uslova predviđa obavezu da operater dostavi Agentu "tačne i ažurne podatke o broju korisnika u svom osnovnom paketu, odnosno drugom paketu čija zastupljenost predviđa najmanje 90% od ukupnog broja korisnika kojima će biti emitovani ugovoreni TV kanali." Ova obaveza je namjerno neprecizno određena i kao takva takođe u kontradikciji sa navedenim članovima ZOO kao i nedvosmislenom naredbom Konkurencijskog vijeća datom u okviru Rješenja.
- Da je po zahtevu određenih članica AKOP-a za pojašnjenjem ove obaveze, Agent obrazložio da bi ovim bila nametnuta obaveza plaćanja navedenih cijena za odabrani kanal za najmanje 90% ukupnih korisnika operatera, iako su pojedini operateri tražili ponudu od Agenta za mogućnost distribucije odabranog paketa samo digitalnim putem (kako ti operateri najveći broj korisnika imaju u analognom paketu). Za ovakvu obavezu je više nego očigledno da predstavlja nametanje minimalnog broja korisnika s obzirom na to da bi operater bio u obavezi da plaća cijenu paketa obračunatu za 90% svojih ukupnih korisnika bez obzira na to kom broju korisnika naknadno zaista i proda ove pakete. Prema našem tumačenju Rješenja nametanje ovakve obaveze je u koliziji sa naredbom Konkurencijskog vijeća da se izmjene postojeći ugovori sa operaterima u smislu nametanja obaveze minimalnog broja pretplatnika (tačka C.10 tipskog ugovora prema Rješenju).
- Da Ponuda nije u skladu sa Rješenjem Konkurencijskog vijeća, pogotovo uzimajući u obzir nametanje obaveze da za 90% ukupnih korisnika mora biti plaćena cijena za odabrani paket. Kada se na ovo dodaju i obaveze revizije i dostavljanja mjenica, uz cijenu povećanu za 136% u odnosu na prethodni ugovorni period, postaje jasno da Ponuda zapravo više liči na oblik odbijanja poslovanja.
- Da član 5.1.2 Općih uslova navodi "opis mreže i dokaz o posjedovanju potrebnih tehničkih uslova, odnosno odgovarajuću izjavu Operatera da posjeduje neophodne tehničke uslove" kao obavezan prilog prihvata Ponude, međutim nigde nije precizirano koji su to tehnički uslovi koje Operater ima ispuniti.
- Da član 5.1.2 Općih uslova takođe predviđa dostavljanje tri blanko mjenice sa klauzulom bez protesta i mjeničnim ovlašćenjem a koje se mogu koristiti "za ukupan neizmireni iznos po osnovu zaključenog ugovora, odnosno drugih novčanih obaveza Operatera prema Agentu". Ova obaveza je u određenim ugovornim odnosima koje je UMD (tada Iko Balkan) zasnivao predstavljala zloupotrebu njegovog dominantnog položaja i postavlja se pitanje njene zakonitosti s obzirom na kombinaciju sa ostalim obavezama. Opće je poznato da operateri drže značajna sredstva na svojim tekućim računima te postoji veliki potencijal za zloupotrebu ovog sredstva obezbjeđenja od strane Agenta u svakoj fazi realizacije ugovora. Također, ovo sredstvo obezbjeđenja je u disproporciji sa rizikom koji Agent preuzima na sebe stupanjem u ugovorni odnos sa određenim operaterom jer je nametanjem obavezne revizije svakako u stanju da prati broj korisnika koje operater ima te da ocjeni da li operater izvršava svoje obaveze u skladu sa ugovorom.
- Da poslije skoro godinu dana od donošenja Rešenja, umjesto uspostavljanja konkurencije na tržištu situacija postaje takva da ono malo preostalih konkurenata Telemach d.o.o. na tržištu Sarajava, usljed nemogućnosti da se ravnopravno takmiče sa ovim subjektom zbog direktnog zatvaranja tržišta od strane grupacije kojoj pripada Telemach d.o.o., ulazi u pregovore sa tom grupacijom kako bi se u istu integrisali. Ovakva situacija dalje vodi ka tome da Telemach d.o.o. postane jedini kablovski operater u Sarajevu, što dodatno upućuje na hitnu potrebu

donošenja adekvatnih i efikasnih mjera od strane Konkurencijskog vijeća radi zaštite tržišta.

Članom 43. stav (5) Zakona propisano je da Konkurencijsko vijeće može na zahtjev stranke ili po službenoj dužnosti ponovo preispitati rješenje u slučajevima: gdje je bila stvarna promjena u činjenicama na kojima je bilo zasnovano to rješenje, a od značajnog su uticaja na tržišnu konkurenciju, ili gdje stranke u postupku djeluju u suprotnosti s obavezama koje je utvrdilo Konkurencijsko vijeće, ili gdje je rješenje zasnovano na nepotpunim, netačnim ili lažnim informacijama koje su dale stranke u postupku.

Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da okolnosti koje privredni subjekt Elta Kabel d.o.o. i AKOP navode ne mogu biti prihvaćene kao razlog za preispitivanje Rješenja, jer sam Zakon propisuje da se preispitivanje rješenja može izvršiti ako je došlo do stvarne promjene u činjenicama na kojima je bilo zasnovano rješenje, te također propisuje i da iste moraju biti od značajnog utjecaja na tržišnu konkurenciju. Pri tome Zakon ovdje podrazumijeva činjenice koje su utvrđene u postupku pred Konkurencijskim vijećem i na osnovu kojih je donesena odluka. Iz samih navoda privrednog subjekta Elta Kabel d.o.o. i AKOP-a očito je da su sve činjenice koje navode kao razlog za preispitivanje Rješenja nastale nakon donošenja odluke Konkurencijskog vijeća i ne predstavljaju stvarnu promjenu u činjenicama na kojima je bilo zasnovano Rješenje u smislu člana 43. stav (5) Zakona.

Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u dispozitivu.

Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovog Zaključka nije dopuštena žalba. Nezadovoljna strana može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana prijema, odnosno objavljivanja ovoga Zaključka.

Broj 05-26-3-002-225-II/13
9. decembra 2014. godine
Sarajevo

Predsjednica
Maida Čampara, s. r.

Na temelju članka 25. stavak (1) točka d) i članka 42. stavak 2), a u svezi sa člankom 43. stavak (5) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09), odlučujući po Zahtjevu za preispitivanje Rješenja zaprimljenom dana 27.10.2014. godine pod brojem: 05-26-3-002-221-II/13, podnesenom od strane gospodarskog subjekta Elta Kabel d.o.o. Svetog Save 26, 74000 Doboj i Asocijacije kabelskih operatera u BiH-AKOP, Zagrebačka 20/3, 71000 Sarajevo, Konkurencijsko vijeće, na 101. (stotinuprvoj) sjednici održanoj dana 9.12.2014. godine, donijelo je slijedeći

ZAKLJUČAK

1. Odbija se Zahtjev za preispitivanje Rješenja Konkurencijskog vijeća broj: 05-26-3-002-179-II/13 od 16.12.2013. godine kao neutemeljen.
2. Ovaj Zaključak bit će objavljen u "Službenom glasniku BiH", Službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

Obrazloženje

Konkurencijsko vijeće je dana 27.10.2014. godine pod brojem: 05-26-3-002-221-II/13 zaprimilo Zahtjev za preispitivanjem rješenja u smislu članka 43. stavak (5) Zakona o konkurenciji (u daljnjem tekstu: Zakon) podnesen od strane gospodarskog subjekta Elta Kabel d.o.o. Svetog Save 26, 74000 Doboj (u daljnjem tekstu: Elta Kabel ili Podnositelj zahtjeva) i Asocijacije kabelskih operatera u BiH-AKOP, Zagrebačka 20/3, 71000 Sarajevo, (u daljnjem tekstu: AKOP ili Podnositelj zahtjeva), kojim se traži preispitivanje Rješenja Konkurencijskog vijeća broj: 05-26-3-002-179-II/13 od 16.12.2013. godine (u daljnjem tekstu: Rješenje) iz razloga što stranke u postupku djeluju u suprotnosti sa obvezama koje je utvrdilo Konkurencijsko vijeće i zato što se desila stvarna promjena u činjenicama na kojim je Rješenje utemeljeno, a koje su od značajnog utjecaja na tržišnu konkurenciju.

U Zahtjevu za preispitivanje Rješenja, gospodarski subjekt Elta Kabel i AKOP, navode:

- Da je u tijeku postupka pred Konkurencijskim vijećem utvrđeno da je cijena od EUR 0,69 po korisniku za kanal Sport Klub, uvećana za čak 136% u odnosu na cijenu za ovaj isti kanal iz prethodnog razdoblja (str. 24 Rješenja), dok su nabavni troškovi za ovaj kanal tek neznatno uvećani (za manje od 10%) prema podacima pruženim od prijavljene grupacije u tijeku postupka. Ovako neprihvatljivo visoke cijene ponuđene od strane Sport Klub d.o.o. članovima AKOP-a, rezultirale su praktično nepromijenjenim stanjem u odnosu na situaciju na tržištu prije donošenja Rješenja, a koja još uvijek traje gotovo godinu dana poslije donošenja Rješenja. Ovo znači da povreda konkurencije zlouporabom vladajućeg položaja koja je utvrđena konačnim Rješenjem vijeća nastavlja da traje bez gotovo ikakvih posljedica po gospodarske subjekte koji su prekršili Zakon o konkurenciji na navedeni način i bez ikakvog izgleda da će se mjerodavno tržište u doglednom roku oporaviti od utvrđenog kršenja konkurencije.
- Da članak 2.1 Općih uslova predviđa obvezu za operatera da ispunjava "tehničke uvjete" koji nisu propisani niti precizirani u okviru Ponude, dok članak 2.3 čak predviđa pravo da Sport Klub d.o.o. ("Agent") po svom diskrecionom pravu odluči da li su ti tehnički uvjeti ispunjeni te da ugovor raskine ukoliko odluči da nisu.
- Da prilog 2 Ponude čak predviđa novčanu kaznu ("odustanica") za nepotpisivanje ugovora i neovjeravanje Općih uvjeta u roku od 15 dana od dana slanja svog prihvata ponude, iako ugovor uopće nije uključen u Ponudu. Dakle, situacija je takva da Agent očekuje da operater prihvatom Ponude, unaprijed prihvati dodatne nepoznate, odnosno neodređene uvjete koji u trenutku prihvata Ponude ne mogu ni biti određeni što čak ni po Zakonu o obligacionim odnosima Bosne i Hercegovine nije dozvoljeno, a svakako ne predstavlja temelj za formiranje jasnog, transparentnog i konzistentnog sustava kriterija po kojem bi ugovor sa Agentom bio zaključen.
- da točka ii. Priloga 2 Ponude predviđa da operater "neopozivo i u cijelosti prihvata Ponudu i prihvata sve obveze koje proističu iz ugovora Agenta i Operatera a da pri tom operater nije ni imao priliku upoznati se sa odredbama navedenog ugovora.
- Da članak 3.1 Općih uvjeta predviđa obvezu da operater dostavi Agentu "točne i ažurne podatke o broju korisnika u svom osnovnom paketu, odnosno drugom paketu čija zastupljenost predviđa najmanje 90% od ukupnog broja korisnika kojima će biti emitirani ugovoreni TV kanali." Ova obveza je namjerno neprecizno određena i kao takva također u kontradikciji sa navedenim člancima ZOO kao i nedvosmislenom naredbom Konkurencijskog vijeća datom u okviru Rješenja.

- Da je po zahtevu određenih članica AKOP-a za pojašnjenjem ove obveze, Agent obrazložio da bi ovim bila nametnuta obveza plaćanja navedenih cijena za odabrani kanal za najmanje 90% ukupnih korisnika operatera, iako su pojedini operateri tražili ponudu od Agenta za mogućnost distribucije odabranog paketa samo digitalnim putem (kako ti operateri najveći broj korisnika imaju u analognom paketu). Za ovakvu obvezu je više nego očigledno da predstavlja nametanje minimalnog broja korisnika s obzirom na to da bi operater bio u obvezi da plaća cijenu paketa obračunatu za 90% svojih ukupnih korisnika bez obzira na to kom broju korisnika naknadno zaista i proda ove pakete. Prema našem tumačenju Rješenja nametanje ovakve obveze je u koliziji sa naredbom Konkurencijskog vijeća da se izmjene postojeći ugovori sa operaterima u smislu nametanja obveze minimalnog broja pretplatnika (točka C.10 tipskog ugovora prema Rješenju).
- Da Ponuda nije sukladna sa Rješenjem Konkurencijskog vijeća, pogotovo uzimajući u obzir nametanje obveze da za 90% ukupnih korisnika mora biti plaćena cijena za odabrani paket. Kada se na ovo dodaju i obveze revizije i dostavljanja mjenica, uz cijenu povećanu za 136% u odnosu na prethodni ugovorni period, postaje jasno da Ponuda zapravo više liči na oblik odbijanja poslovanja.
- Da članak 5.1.2 Općih uvjeta navodi "opis mreže i dokaz o posjedovanju potrebnih tehničkih uvjeta, odnosno odgovarajuću izjavu Operatera da posjeduje neophodne tehničke uvjete" kao obvezan prilog prihvata Ponude, međutim nigde nije precizirano koji su to tehnički uvjeti koje Operater ima ispuniti.
- Da članak 5.1.2 Općih uvjeta također predviđa dostavljanje tri blanko mjenice sa klauzulom bez protesta i mjeničnim ovlašćenjem a koje se mogu koristiti "za ukupan neizmireni iznos po osnovu zaključenog ugovora, odnosno drugih novčanih obveza Operatera prema Agentu". Ova obveza je u određenim ugovornim odnosima koje je UMD (tada Iko Balkan) zasnivao predstavljala zlouporabu njegovog vladajućeg položaja i postavlja se pitanje njene zakonitosti s obzirom na kombinaciju sa ostalim obvezama. Opće je poznato da operateri drže značajna sredstva na svojim tekućim računima te postoji veliki potencijal za zlouporabu ovog sredstva obezbjeđenja od strane Agenta u svakoj fazi realizacije ugovora. Također, ovo sredstvo obezbjeđenja je u disproporciji sa rizikom koji Agent preuzima na sebe stupanjem u ugovorni odnos sa određenim operaterom jer je nametanjem obvezne revizije svakako u stanju da prati broj korisnika koje operater ima te da ocjeni da li operater izvršava svoje obveze sukladno sa ugovorom.
- Da poslije skoro godinu dana od donošenja Rešenja, umjesto uspostavljanja konkurencije na tržištu situacija postaje takva da ono malo preostalih konkurenata Telemach d.o.o. na tržištu Sarajava, usljed nemogućnosti da se ravnopravno takmiče sa ovim subjektom zbog izravnog zatvaranja tržišta od strane grupacije kojoj pripada Telemach d.o.o., ulazi u pregovore sa tom grupacijom kako bi se u istu integrirali. Ovakva situacija dalje vodi ka tome da Telemach d.o.o. postane jedini kabelski operater u Sarajevu, što dodatno upućuje na hitnu potrebu donošenja adekvatnih i učinkovitih mjera od strane Konkurencijskog vijeća radi zaštite tržišta.

Člankom 43. stavak (5) Zakona propisano je da Konkurencijsko vijeće može na zahtjev stranke ili po službenoj dužnosti ponovo preispitati rješenje u slučajevima: gdje je bila stvarna promjena u činjenicama na kojima je bilo zasnovano to rješenje, a od značajnog su utjecaja na tržišnu konkurenciju, ili gdje stranke u postupku djeluju u suprotnosti s obvezama koje je utvrdilo Konkurencijsko vijeće, ili gdje je rješenje zasnovano na nepotpunim, netočnim ili lažnim informacijama koje su dale stranke u postupku.

Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da okolnosti koje gospodarski subjekt Elta Kabel d.o.o. i AKOP navode ne mogu biti prihvaćene kao razlog za preispitivanje Rješenja, jer sam Zakon propisuje da se preispitivanje rješenja može izvršiti ako je došlo do stvarne promjene u činjenicama na kojima je bilo utemeljeno rješenje, te također propisuje i da iste moraju biti od značajnog utjecaja na tržišnu konkurenciju. Pri tome Zakon ovdje podrazumijeva činjenice koje su utvrđene u postupku pred Konkurencijskim vijećem i na temelju kojih je donesena odluka. Iz samih navoda gospodarskog subjekta Elta Kabel d.o.o. i AKOP-a očito je da su sve činjenice koje navode kao razlog za preispitivanje Rješenja nastale nakon donošenja odluke Konkurencijskog vijeća i ne predstavljaju stvarnu promjenu u činjenicama na kojima je bilo utemeljeno Rješenje u smislu članka 43. stavak (5) Zakona.

Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u izreci.

Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovoga Zaključka nije dopušten priziv. Nezadovoljna strana može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana primitka, odnosno objavljivanja ovoga Zaključka.

Broj 05-26-3-002-225-II/13
9. prosinca 2014. godine
Sarajevo

Predsjednica
Maida Čampara, v. r.

АГЕНЦИЈА ЗА СТАТИСТИКУ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

57

На основу члана 8. став 2. тачка х) Закона о статистици Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 26/04 и 42/04), Агенција за статистику Босне и Херцеговине објављује

САОПШТЕЊЕ
О ПРОСЈЕЧНОЈ МЈЕСЕЧНОЈ БРУТО ПЛАТИ ЗАПОСЛЕНИХ У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ ЗА НОВЕМБАР 2014. ГОДИНЕ

1. Просјечна мјесечна бруто плата по запосленом остварена у Босни и Херцеговини за новембар 2014. године износи 1.277 КМ.

Број 10-43-7-1-67-1-2/15
19. јануара 2015. године
Сарајево

Замјеник директора
Фадил Фатић, с. р.

Na osnovu člana 8. stav 2. tačka h) Zakona o statistici Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 26/04 i 42/04), Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine objavljuje

SAOPŠTENJE
O PROSJEČNOJ MJESEČNOJ BRUTO PLAĆI ZAPOSLENIH U BOSNI I HERCEGOVINI ZA NOVEMBAR 2014. GODINE

1. Prosječna mjesečna bruto plaća po zaposlenom ostvarena u Bosni i Hercegovini za novembar 2014. godine iznosi 1.277 KM.

Broj 10-43-7-1-67-1-2/15
19. januara 2015. godine
Sarajevo

Zamjenik direktora
Fadil Fatić, s. r.

Na temelju članka 8. stavak 2. točka h) Zakona o statistici Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 26/04 i 42/04), Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine objavljuje

PRIOPĆENJE
O PROSJEČNOJ MJESEČNOJ BRUTO PLAĆI ZAPOSLENIH U BOSNI I HERCEGOVINI ZA STUDENI 2014. GODINE

1. Prosječna mjesečna bruto plaća po zaposlenom ostvarena u Bosni i Hercegovini za studeni 2014. godine iznosi 1.277 KM.

Broj 10-43-7-1-67-1-2/15
19. siječnja 2015. godine
Sarajevo

Zamjenik ravnatelja
Fadil Fatić, v. r.

58

На основу члана 7. став 2. Закона о платама и накнадама у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 50/08) и члана 8. став 2. тачка х) Закона о статистици Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 26/04 и 42/04), Агенција за статистику Босне и Херцеговине објављује

САОПШТЕЊЕ
О ПРОСЈЕЧНОЈ ИСПЛАЋЕНОЈ МЈЕСЕЧНОЈ НЕТО ПЛАТИ ЗАПОСЛЕНИХ У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ ЗА НОВЕМБАР 2014. ГОДИНЕ

1. Просјечна исплаћена мјесечна нето плата по запосленом остварена у Босни и Херцеговини за новембар 2014. године износи 823 КМ.

Број 10-43-7-1-67-1-2/15
19. јануара 2015. године
Сарајево

Замјеник директора
Фадил Фатић, с. р.

Na osnovu člana 7. stav 2. Zakona o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 50/08) i člana 8. stav 2. tačka h) Zakona o statistici Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 26/04 i 42/04), Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine objavljuje

SAOPŠTENJE
O PROSJEČNOJ ISPLAĆENOJ MJESEČNOJ NETO PLAĆI ZAPOSLENIH U BOSNI I HERCEGOVINI ZA NOVEMBAR 2014. GODINE

1. Prosječna isplaćena mjesečna neto plaća po zaposlenom ostvarena u Bosni i Hercegovini za novembar 2014. godine iznosi 823 KM.

Broj 10-43-7-1-67-1-2/15
19. januara 2015. godine
Sarajevo

Zamjenik direktora
Fadil Fatić, s. r.

Na temelju članka 7. stavak 2. Zakona o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 50/08) i članka 8. stavak 2. točka h) Zakona o statistici Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 26/04 i 42/04), Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine objavljuje

PRIOPĆENJE
O PROSJEČNOJ ISPLAĆENOJ MJESEČNOJ NETO PLAĆI ZAPOSLENIH U BOSNI I HERCEGOVINI ZA STUDENI 2014. GODINE

1. Prosječna isplaćena mjesečna neto plaća po zaposlenom ostvarena u Bosni i Hercegovini za studeni 2014. godine iznosi 823 KM.

Broj 10-43-7-1-67-1-2/15
19. siječnja 2015. godine
Sarajevo

Zamjenik ravnatelja
Fadil Fatić, v. r.

УСТАВНИ СУД БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

59

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вијећу, у предмету број **АП 3877/11**, рјешавајући апелацију **Есада Јашаревића**, на основу члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б) и члана 59 ст. (1), (2) и (3) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине" бр. 22/14 и 57/14), у саставу:

Валерија Галић, предсједница
Миодраг Симовић, потпредсједник
Сеада Палаврић, потпредсједница
Мато Тадић, судија
Златко М. Кнежевић, судија
на сједници одржаној 9. децембра 2014. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Дјелимично се усваја апелација **Есада Јашаревића**.

Утврђује се повреда права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода у односу на суђење у разумном року у предмету који је правоснажно окончан Пресудом Кантоналног суда у Сарајеву број 65 0 П 050211 10 Гж од 6. јула 2011. године.

Одбија се апелација Есада Јашаревића поднесена против Пресуде Кантоналног суда у Сарајеву број 65 0 П 050211 10 Гж од 6. јула 2011. године и Пресуде Општинског суда у Сарајеву број 65 0 П 050211 04 П од 10. маја 2010. године у односу на остале аспекте права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, затим права из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода, те права из члана II/3ф) Устава Босне и Херцеговине и члана 8 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Есад Јашаревић (у даљњем тексту: апелант) из Тешња, ког заступа Исмет Мехић, адвокат из Сарајева, поднио је 18. октобра 2011. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Кантоналног суда у Сарајеву (у даљњем тексту: Кантонални суд) број 65 0 П 050211 10 Гж од 6. јула 2011. године и Пресуде Општинског суда у Сарајеву (у даљњем тексту: Општински суд) број 65 0 П 050211 04 П од 10. маја 2010. године. Поднеском од 2. новембра 2012. године апелант је допунио апелацију.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 22 ст. 1 и 2 Правила Уставног суда ("Службени гласник БиХ" бр. 60/05, 64/08 и 51/09) која су важила у релевантном периоду, односно члана 23 ст. 2 и 3 Правила Уставног суда, од Кантоналног суда и Општинског суда, те од законског заступника тужиоца Владе Федерације ФБиХ (у даљњем тексту: Влада ФБиХ), затражено је 31. октобра 2013. године, односно 29. јула 2014. године, да доставе одговоре на апелацију.

3. Одговор на апелацију Кантонални суд је доставио 27. новембра 2013. године, а Општински суд и законски заступник Владе ФБиХ у периоду од 5. до 25. августа 2014. године.

III. Чињенично стање

4. Чињенице предмета које произилазе из апелантових навода и докумената који су предочени Уставном суду могу да се сумирају на сљедећи начин.

5. Влада ФБиХ је 18. октобра 2004. године тужбом покренула парнични поступак против апеланта ради поништења уговора о купопродаји, који су закључили 20. јуна 2000. године Влада ФБиХ као продавац, с једне стане, и апелант као купац с друге стране, и овјерен је у Општинском суду 5. септембра 2000. године (у даљњем тексту: спорни уговор), којим је Влада ФБиХ апеланту продала стан у Сарајеву у ул. Дајанли Ибрахимбега број 6 (у даљњем тексту: предметни стан), те поништења и брисања апелантовог права на том стану у релевантним евиденцијама.

6. Апелант је током поступка у одговору на тужбу (24. новембра 2004. године) поставио противтужбени захтјев којим је тражио да се утврти да је на законом прописан начин добио тај стан на коришћење и на њему стекао право власништва укњижбом – полагањем Уговора зк. уреду, Одсјек КПУ, те алтернативно постављени противтужбени захтјев којим је тражио да се обавеже Влада ФБиХ да му обезбиједи стан из властитог фонда.

7. Припремна рочишта, која су била заказана у периоду од 20. априла до 2. новембра 2005. године (укупно четири), нису одржана, уз сагласност парничних странака, због тога што Комисија за људска права при Уставном суду (у даљњем тексту: Комисија) није донијела одлуку поводом захтјева Владе ФБиХ да се исправи Одлука број СН/98/1162 од 7. маја 2004. године (Комисија је поводом захтјева донијела Закључак број СН/98/1162 од 13. септембра 2006. године), а 24. априла 2006. године Општински суд је донио рјешење којим је поступак прекинут због тога што је по Закону о одбрани БиХ престало да постоји Федерално министарство одбране.

8. Одлучујући о жалби Славице Проле (која је 25. децембра 2005. године поставила захтјев за мијешање у предметни поступак на страни Владе ФБиХ) Кантонални суд је дописом од 12. фебруара 2007. године вратио предмет првостепеном суду уз назнаку да се наведена жалба разматра као приједлог за наставак прекинутог поступка.

9. На припремном рочишту одржаном 29. октобра 2007. године донесено је рјешење којим је Славици Проле (у даљњем тексту: умјешач) дозвољено да се умијеша у парници на страни Владе ФБиХ, након чега су у јануару и јуну 2008. године одржана још два припремна рочишта.

10. У периоду од новембра 2008. године до марта 2010. године заказивана су рочишта за главну расправу (укупно четири, два су одложена и то једно због болести судије, док су два одржана и то у јануару и марту 2010. године).

11. Одлучујући о тужбеним и противтужбеним захтјевима Општински суд је Пресудом број 65 0 П 050211 04 П од 10. маја 2010. године усвојио тужбени захтјев Владе ФБиХ утврђујући да је спорни уговор ништаван, те је према томе поништен упис апелантовог права власништва на том стану уз налог зк. уреду да брише спорни упис (све прецизније наведено у ст. 1-3 оспорене пресуде). Истом пресудом одбијен је апелантов противтужбени захтјев, те одбачен због ненадлежности алтернативно постављени противтужбени захтјев, уз обавезивање апеланта да умјешачу на страни Владе ФБиХ накнади трошкове поступка (све прецизније наведено у ст. 4-6 изреке пресуде).

12. Увидом у материјалне доказе, те у исказ апеланта (сви проведени докази су таксативно наведени, те детаљно елаборирани на стр. од 4 до 9 образложења), те њиховом оцјеном Општински суд је, између осталог, неспорно утврдио да је умјешач у поступку Славица Проле у име свога супруга Радомира Проле, као пријератног носиоца станарског права на том стану, поднијела захтјев за повраћај предметног стана 11. марта 1998. године Комисији за имовинске захтјеве расељених лица и избјеглица (у даљњем тексту: CRPC), да је стан из војног стамбеног фонда, да је прије рата откупљен, да је враћен у посјед умјешачу у поступку, да је апеланта из стана иселила надлежна служба Општине Центар Сарајево, а да је умјешач 20. јуна 2007. године уведен у посјед стана.

13. Сходно таквом чињеничном утврђењу Општински суд је приликом одлучења прије свега имао у виду Одлуку о прихватљивости и меритуму Комисије од 7. маја 2004. године у предмету број СН/98/1162 Славице Проле против БиХ и ФБиХ, којом је утврђено да је подносиоцу пријаве (умјешачу у поступку) повријеђено право на мирно уживање имовине на предметном стану, и то право на имовину, у смислу члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција), које произилази из уговора о откупу стана. Општински суд је навео да је цитираном одлуком Федерацији БиХ наређено да се подносиоцу пријаве дозволи повраћај у посјед спорног стана, те да јој се дозволи укњижба права власништва на стану у релевантним евиденцијама, па су управо такве околности кључно опредијелиле Општински суд да усвоји тужбени захтјев Владе ФБиХ.

14. Утврђујући да је тужбени захтјев основан Општински суд је у цијелости одбио апелантов противтужбени захтјев, уз истовремено одбацивање алтернативно постављеног противтужбеног захтјева због ненадлежности за одлучивање, у смислу члана 16 став 2 Закона о парничном поступку (у даљњем тексту: ЗПП).

15. Одлучујући о апелантовој жалби Кантонални суд је Пресудом број 65 0 П 050211 10 Гж од 6. јула 2011. године одбио жалбу и потврдио оспорену пресуду. Кантонални суд је у образложењу детаљно поновио чињенично утврђење првостепеног суда, с којим се у цијелости сложио, те је досљедно правилно утврђеном чињеничном стању закључио

да је првостепени суд донио правилну одлуку. Наиме, Кантонални суд је истакао да из проведених доказа произилази да је супруг умјешача у поступку, Радомир Проле, био пријератни носилац станарског права на предметном стану, који је откупио на основу ваљаног правног посла, те да ваљаност правног посла није доведена у питање нити је оспоравана, јер Закон о продаји станова изричито признаје купопродајне уговоре закључене с ЈНА прије 6. априла 1992. године, који испуњавају све формалне правне елементе за укњижбу. У таквим околностима, према оцјени Кантоналног суда, умјешачу у предметном поступку, супрузи сада умрлог Радомира Проле, припадају сва права која представљају власништво, у смислу члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију. Имајући у виду да су одлуке Уставног суда односно одлуке Комисије коначне и обавезујуће, те да је управо одлуком Комисије Федерацији ФБиХ наређено да дозволи умјешачу у предметном поступку повраћај у посјед предметног стана, што је и учињено, па је с обзиром на такве околности основан и захтјев за укњижбу права власништва на предметном стану, будући да је у поступку утврђена ништавност спорног уговора. Стога је, како је истакнуто у образложењу, првостепени суд правилно поступио када је одбио апелантов противтужбени захтјев у вези са законитошћу поступка за добијање рјешења на име коришћења стана и његовог откупа због тога што је суд већ утврдио да је тужбени захтјев Владе ФБиХ основан. Другостепени суд је такође утврдио да је одлука Општинског суда да се прогласи апсолутно ненадлежним за поступање по алтернативно постављеном тужбеном захтјеву такође правилна.

16. Кантонални суд је, имајући у виду све претходно изнесено, оцијенио да су сви апелантови жалбени приговори неосновани с обзиром да је доношењем првостепене пресуде Општински суд извршио други став Одлуке Комисије број СН/98/1162, којим је Федерацији БиХ наређено да Министарство одбране ФБиХ изда налог да се умјешач укњижи у земљишне књиге код надлежног суда као власник стана. Кантонални суд је такође навео да су остали апелантови жалбени наводи који се тичу његових права на предметном стану, као и друге околности који се тичу умјешача, биле предмет испитивања приликом доношења цитиране одлуке Комисије. Такође је наглашено да је чињенично стање у вези с правом умјешача на повраћај предметног стана обухваћено материјално-правном правоснажношћу одлуке Комисије у предмету СН/98/1162, те да би сходно томе поновно утврђивање чињеничног стања по праву на повраћај предметног стана умјешачу представљало *res iudicata.*

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

17. Апелант сматра да је оспореним одлукама повријеђено његово право на суђење "у разумном року" као сегменту права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, затим право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, те право на дом из члана II/3ф) Устава Босне и Херцеговине и члана 8 Европске конвенције. Прије свега апелант у исцрпној апелацији указује да је поступак трајао неприхватљиво дуго, чак од октобра 2004. године. Даље, указује да су редовни судови чињенично стање утврдили само на основу двије чињенице, те усвојили тужбени захтјев и то искључиво због постојања одлуке Комисије, а из истог разлога је одбијен апелантов противтужбени захтјев, при чему нису цијењени докази које је апелант током поступка доставио. Погрешну примјену материјалног права апелант види у чињеници што су редовни судови утврдили ништавност спорног уговора, те наложили брисање његовог права из релевантних евиденција, при чему није утврђена нити кривица, нити штета која му је причињена приликом одузимања имовине односно његовог дома. Наглашава да су редовни судови изгубили из вида да се у конкретном случају радило о апелантовој имовини јер се, сходно одредби члана 27 Закона о продаји станова на којима постоји станарско право, право власништва на стану стиче даном укњижбе у јавним евиденцијама. У том правцу се апелант позвао на праксу Дома за људска права заузету у предметима СН/00/5400 и СН/02/9869.

18. Затим кршење права на дом апелант образлаже чињеницом што му није обезбијеђен адекватан замјенски стан из стамбеног фонда Владе ФБиХ. У том правцу наводи да су редовни судови утврдили ништавност спорног уговора, а да апеланту није обезбијеђен адекватан замјенски стан. Затим указује да је одлука Комисије на основу које су донесене спорне одлуке заправо фаворизујућа за умјешача у поступку, а дискриминишућа за апеланта, а уједно је таква одлука јединствена јер је одлуком Комисије по основу уговора о откупу склопљеним с бившим ССНО враћен стан супрузи пријератног носиоца станарског права, који је остао у оружаним снагама друге државе послије 14. децембра 1995. године, односно све до јуна 1996. године, када је пензионисан.

19. У допуни апелације апелант је информисао Уставни суд да је током трајања поступка пред Уставним судом од Врховног суда Федерације БиХ исходио Рјешење број 65 0 П 050211 11 Рев од 18. септембра 2012. године којим је одбачена ревизија коју је апелант изјавио против оспорене пресуде Кантоналног суда, при чему апелант није оспорио цитирано рјешење.

б) Одговор на апелацију

20. Кантонални суд је у одговору на апелацију навео да је оспорена пресуда законита јер су сви апелантови приговори били предмет оцјене пред наведеним судом. Наглашено је да је Општински суд својом одлуком извршио други став Одлуке Комисије број СН/98/1162 којом је Министарству одбране ФБиХ наложено да се умјешач укњижи у земљишне књиге код надлежног суда као власник предметног стана. Наглашено је да су сви апелантови приговори које понавља у апелацији били предмет преиспитивања Комисије, тако да су сви приговори разложно расправљени при чему треба имати у виду да је умјешач ступио у посјед стана на основу закључка о дозволи извршења од 29. децембра 2006. године, будући да је Влада ФБиХ поступила су складу с цитираном одлуком Комисије.

21. Општински суд је у одговору на апелацију хронолошки описао ток поступка с аспекта дужине његовог трајања.

22. Влада ФБиХ је у одговору на апелацију, између осталог, истакла да је апелација неоснована будући да оспореним одлукама нису повријеђена апелантова права на која се у апелацији позвао.

V. Релевантни прописи

23. **Закон о парничном поступку** ("Службене новине Федерације БиХ" бр. 53/03, 73/05 и 19/06) у релевантном дијелу гласи:

Члан 2. став 1.

(1) У парничном поступку суд одлучује у границама захтјева који су стављени у поступку.

Члан 10.

Суд је дужан провести поступак без одуговлачења и са што мање трошкова, те онемогућити сваку злоупотребу права која странкама припадају у поступку.

Члан 16. став 2.

(2) Кад суд у току поступка утврди да за рјешавање спора није надлежан суд него други орган власти, огласиће се ненадлежним, укинути проведене радње у поступку и одбацити тужбу.

24. **Правила процедуре Комисије за људска права при Уставном суду Босне и Херцеговине** усвојена 13. јануара 2004. године (доступна на веб страници Комисије), у релевантном дијелу гласе:

Поглавље 1.
Комисија
Правило 1.
Неовисност и непристрасност Комисије

Комисија, установљена према Споразуму из 2003. године као судско тијело при Уставном суду Босне и Херцеговине с јурисдикцијом да одлучује о предметима које је примио Дом за људска права за Босну и Херцеговину у периоду до 31. децембра 2003. године, дјелује у потпуној неовисности и непристрасно.

Поступак преиспитивања
Правило 62.
Одлуке Комисије не подлијежу преиспитивању

Одлуке Комисије, без обзира да ли их је донијела Комисија у пленарном саставу или Вијеће, су коначне и обавезујуће у смислу чл. 8. и 9. Споразума из 2003. године и не подлијежу преиспитивању.

VI. Допустивост

25. У складу с чланом VI/3б) Устава Босне и Херцеговине Уставни суд, такође, има апелационо надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.

26. У складу с чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме побија, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку којег је користио.

27. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Пресуда Кантоналног суда број 65 0 П 050211 10 Гж од 6. јула 2011. године против које нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону (рјешењем Врховног суда одбачена је апелантова ревизија). Затим, оспорену пресуду апелантов пуномоћник је примио 19. августа 2011. године, а апелација је поднесена 18. октобра 2011. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 18 став (1) Правила Уставног суда. На крају, апелација испуњава и услове из члана 18 ст. (3) и (4) Правила Уставног суда, јер не постоји неки други формални разлог због ког апелација није допустива, нити је очигледно (*prima facie*) неоснована.

28. Имајући у виду одредбе члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, те члана 18 ст. (1), (3) и (4) Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да апелација испуњава услове у погледу допустивости.

VII. Меритум

29. Апелант побија наведене пресуде тврдећи да су тим пресудама повријеђена његова права из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, члана II/3ф) Устава Босне и Херцеговине и члана 8 Европске конвенције, те члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције у односу на суђење "у разумном року", како је то апелант експлицитно навео у апелацији. Међутим, Уставни суд из навода апелације закључује да апелант предметном апелацијом указује и на кршење осталих аспеката права на правично суђење, па ће Уставни суд испитати оспорене пресуде и у том сегменту.

Право на правично суђење

30. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и слободе из става 2. овог члана, што укључује:

е) Право на правично саслушање у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези са кривичним поступком.

31. Члан 6 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

Приликом утврђивања грађанских права и обавеза или основаности било какве кривичне оптужбе против њега, свако има право на правично суђење и јавну расправу у разумном року пред независним и непристраним, законом установљеним судом.

32. У конкретном случају Уставни суд запажа да се ради о спору грађанскоправне природе, те поступак ужива гаранције права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

А) Чињенично стање и примјена права

33. Из навода апелације произилази да апелант кршење права на правично суђење суштински види у произвољно утврђеном чињеничном стању и произвољној примјени материјалног права. У вези с тим Уставни суд указује да, према пракси Европског суда за људска права (у даљњем тексту: Европски суд) и Уставног суда, задатак ових судова није да преиспитују закључке редовних судова у погледу чињеничног стања и примјене материјалног и процесног права (види Европски суд, *Pronina против Русије*, одлука о допустивости од 30. јуна 2005. године, апликација број 65167/01). Наиме, Уставни суд није надлежан да супституише редовне судове у процјени чињеница и доказа већ је, генерално, задатак редовних судова да оцијене чињенице и доказе које су извели (види Европски суд, *Thomas против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 10. маја 2005. године, апликација број 19354/02). Задатак Уставног суда је да испита да ли су, евентуално, повријеђена или занемарена уставна права (право на правично суђење, право на приступ суду, право на дјелотворан правни лијек и др.), те да ли је примјена закона била, евентуално, произвољна или дискриминаторска.

34. Уставни суд ће се, дакле, изузетно упустити у испитивање начина на који су надлежни судови утврђивали чињенице и на тако утврђене чињенице примијенили позитивно-правне прописе, када је очигледно да је у одређеном поступку дошло до произвољног поступања редовног суда, како у поступку утврђивања чињеница, тако и примјене релевантних позитивно-правних прописа (види Уставни суд, Одлука број *АП 311/04* од 22. априла 2005. године, став 26). У контексту наведеног Уставни суд подсјећа и да је у више својих одлука указао да очигледна произвољност у примјени релевантних прописа никада не може да води ка једном правичном поступку (види Уставни суд, Одлука број *АП 1293/05* од 12. септембра 2006. године, тачка 25 и даље). Имајући у виду наведено, Уставни суд ће у

конкретном случају, с обзиром на питања која апелант поставља, испитати да ли су оспорене одлуке засноване на произвољно утврђеном чињеничном стању, односно произвољној примјени права.

35. Крећући се у границама апелационих навода који се у суштини односе на незадовољство одлуком Комисије, Уставни суд запажа да је поступак покренула Влада ФБиХ с циљем да изврши Одлуку Комисије број СН/98/1162 од 7. маја 2004. године, ради поништења спорног уговора који је апелант с Владом ФБиХ закључио 2. јуна 2000. године. Уставни суд примјећује да су редовни судови приликом рјешавања тужбеног захтјева имали у виду цитирану одлуку Комисије којом је умјешачу у поступку, као супрузи носиоца станарског права на стану, који је откупљен на основу правно ваљаног уговора с ЈНА, утврђено кршење права на имовину с правом повраћаја стана у посјед, те с правом укњижбе права власништва на стану.

36. Уставни суд такође запажа да је током поступка утврђено да је цитирана одлука Комисије дјелимично извршена, и то у дијелу повраћаја стана у посјед умјешачу, али да цитирана одлука није у цијелости извршена (укњижба права власништва на стану), па је управо то и био основни разлог зашто је Влада ФБиХ покренула поступак. Уставни суд запажа да су редовни судови приликом одлучења пошли од чињенице да су одлуке Комисије, сходно Правилу 62 Правила процедуре Комисије, коначне и правно обавезујуће, те да одлуке Комисије не подлијежу преиспитивању, па су управо на тој чињеници редовни судови засновали своје одлуке. Затим, Уставни суд запажа да су редовни судови оцијенили као неосноване све истакнуте апелантове приговоре (укључујући и чињеницу да је супруг умјешача остао у војној служби друге државе након 14. децембра 1995. године) због тога што су сви ти приговори (које апелант у апелацији понавља) били предмет разматрања пред Комисијом приликом доношења за апеланта спорне одлуке, те да би се у случају поновног утврђивања чињеничног стања у вези с правом умјешача на стану радило о *res iudicata*. Исто тако, Уставни суд подсјећа да редовни судови приликом одлучења нису имали мандат, нити су били надлежни да преиспитују цитирану одлуку Комисије, којом је апелант очито незадовољан, на што се у суштини своде апелантови наводи. Уставни суд такође подсјећа да редовни судови у конкретном случају нису били овлашћени ни да расправљају о накнади штете, будући да судови у парничном поступку, сходно одредби члана 2 став 1 Закона о парничном поступку, имају овлашћење да расправљају само у оквиру захтјева који су поставиле странке у поступку, а из приложених доказа произилази да такав захтјев током поступка није ни био постављен.

37. У вези с апелантовим наводима којим тврди да је за њега спорна одлука Комисије јединствена, те да не слиједи праксу заузету у предметима који су покретали слично чињенично и правно питање, Уставни суд овај приговор не може да прихвати као оправдан. У вези с тим Уставни суд подсјећа на новију праксу Европског суда за људска права (у даљњем тексту: Европски суд) заузету у предмету *Маго и други против Босне и Херцеговине* (види Европски суд, пресуда од 3. маја 2012. године) у ком је Европски суд утврдио кршење права на имовину апликанткињи у ситуацији када су јој надлежни органи у БиХ (укључујући и CRPC због ненадлежности) ускратили право на повраћај у посјед пријератног стана из војног стамбеног фонда на ком је станарско право имао њен супруг (ради се о стану који није био откупљен), због чињенице што је апликанткињин супруг током рата и након тога остао у снагама ВЈ. Европски суд је у цитираној одлуци закључио да није требало да се статус апликанткињиног супруга узме у обзир у околностима када апликанткиња није спадала ни у једну категорију које су подлијегале оспораваним мјерама, при чему тужена Влада није навела ниједан други разлог за лишавање апликанткиње њеног посједа. Управо наведени примјер из праксе Европског суда, према оцјени Уставног суда, довољно говори о неоснованости апелантовог приговора, јер се у оба случаја ради о чињенично и правно врло сличним околностима.

38. Уставни суд, дакле, поново наглашава да су редовни судови у конкретном случају приликом одлучења пошли од чињенице да су одлуке Комисије коначне и правно обавезујуће, при чему редовни судови у смислу релевантних одредби позитивног права нису били овлашћени да преиспитују коначну и обавезујућу одлуку Комисије, на чему се суштински заснива апелантов приговор, те су стога у околностима конкретног случаја поступали у оквиру својих законских овлашћења за што су дали јасна и аргументована образложења, која се не чине произвољним.

39. Сходно свему наведеном Уставни суд закључује да оспореним одлукама није дошло до кршења апелантовог права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције у сегментима на које је апелант неосновано указао.

Б) Право на суђење у "разумном року"

40. Будући да апелант поступак оспорава и с аспекта дужине његовог трајања у смислу гаранција из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције, Уставни суд ће наведени поступак размотрити и с тог аспекта.

а) Релевантни принципи

41. Уставни суд, прије свега, истиче да сходно конзистентној пракси Европског суда и Уставног суда разумност дужине трајања поступка мора да се оцијени у свјетлу околности појединог предмета, водећи рачуна о критеријумима који су успостављени судском праксом Европског суда, а нарочито о сложености предмета, понашању страна у поступку и надлежног суда или других јавних власти, те о значају који конкретна правна ствар има за апеланта (види Европски суд, *Микулић против Хрватске*, апликација број 53176/99 од 7. фебруара 2002. године, Извјештај број 2002-I, став 38).

b) Период који се узима у обзир

42. Уставни суд запажа да је Влада ФБиХ 18. октобра 2004. године тужбом Општинском суду покренула парнични поступак који је правоснажно окончан пресудом Кантоналног суда од 6. јула 2011. године, из чега произилази да је поступак трајао готово седам година (шест година и девет мјесеци).

с) Анализа разумности трајања поступка

43. Уставни суд запажа да се у конкретном случају, с обзиром на чињенична и правна питања која је требало расправити, не може говорити о посебно сложеном предмету. Даље, везано за допринос редовних судова у контексту дужине трајања поступка, Уставни суд запажа да је поступак пред Општинским судом трајао пет година и седам мјесеци, а да је Кантонални суд о жалби одлучио за нешто дуже од годину дана. Затим, из приложених доказа Уставни суд запажа да је Општински суд у почетној фази поступка предузимао одређене процесне радње, да је заказивао рочишта (која су углавном уз сагласност странака одлагана због недоношења одлуке Комисије поводом захтјева Владе ФБиХ за исправку одлуке), да је поступак из оправданих разлога био прекинут (у периоду од априла 2006. године до фебруара 2007. године), те да је поступак додатно

успорила чињеница да је упућен захтјев за мијешање у поступак. Уважавајући претходно изнесено као објективне сметње које су утицале на дужину поступка, Уставни суд из приложених доказа не уочава оправдање Општинског суда за неефикасност у вођењу поступка у периоду након одржаног припремног рочишта у јуну 2008. године, па до доношења коначне одлуке (мај 2010. године), дакле, ради се о периоду од скоро двије године у ком је првостепени суд успио да одржи само два рочишта (и то у јануару и марту 2010. године) што је посебно неприхватљиво узме ли се у обзир околност да је поступак до тог момента већ трајао дуже од четири године. У вези с апелантовим доприносом дужини поступка, Уставни суд запажа да је и сам томе допринио, јер је у почетној фази поступка тражио одлагање рочишта, затим околност да није поднио жалбу против рјешења којим је поступак прекинут (већ је то учинио умјешач), при чему Уставни суд из приложених доказа не уочава да је апелант Општинском суду подносио ургенције, како би поступак убрзао. Међутим, и поред апелантовог неспорног доприноса дужини поступка, Уставни суд сматра да одговорност за његову дужину у претежном дијелу, ипак, сноси Општински суд, који у периоду од јуна 2008. године па до доношења пресуде (мај 2010. године) није поступао, у складу с обавезом да поступак води без одуговлачења што је прописано одредбом члана 10 Закона о парничном поступку.

44. На основу наведеног, Уставни суд закључује да дужина поступка не задовољава захтјев "разумног рока" из члана 6 став 1 Европске конвенције, те да постоји повреда апелантовог права на суђење "у разумном року" као једног од сегмената права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

Право на имовину

45. Апелант сматра да је оспореним пресудама повријеђено његово право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

46. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и слободе из става 2. овог члана, што укључује:

к) Право на имовину.

47. Члан 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију у релевантном дијелу гласи:

Свако физичко или правно лице има право на неометано уживање своје имовине. Нико не може бити лишен своје имовине осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права.

Претходне одредбе, међутим, ни на који начин не утичу на право државе да примјењује такве законе које сматра потребним да би надзирала коришћење имовине у складу с општим интересима или да би осигурала наплату пореза или других доприноса или казни.

48. Апелант сматра да му је оспореним пресудама повријеђено право на имовину, јер не може да ужива у стану који је откупио и над којим је стекао право власништва уписом у земљишне књиге. Уставни суд подсјећа на своју устаљену праксу, као и праксу Европског суда за људска права, према којој члан 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију обухвата три различита правила. Прво правило, наведено у првом ставу, јесте опште природе и исказује принцип мирног уживања имовине. Друго правило, садржано у другој реченици истог става, обухвата лишавање имовине и чини га подложним одређеним условима. Треће правило, из става два наведеног члана, признаје да државе чланице имају право, између осталог, да надзиру коришћење имовине у складу с јавним интересом. Ова три правила нису "различита", у смислу да су неповезана, друго и треће правило се односе на поједине случајеве ометања права на мирно уживање имовине, те их, стога, треба тумачити у свјетлу општег принципа исказаног у првом правилу (види пресуду Европског суда за људска права, *Sporrong и Lönnorth против Шведске*, од 23. септембра 1982. године, серија А, број 52, став 61).

49. Приликом разматрања да ли је дошло до повреде апелантовог права на имовину, Уставни суд мора прије свега да утврди да ли је апелант титулар права која потпадају под обим заштите члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију. С обзиром на то да је предмет спора поништење спорног уговора по основу кога је апелант укњижио право власништва на стану у јавним евиденцијама, произилази да је апелант титулар, односно носилац права која су заштићена чланом II/3к) Устава Босне и Херцеговине и чланом 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

50. С обзиром на наведено Уставни суд сматра да је одлукама редовних судова којима је утврђена ништавност спорног уговора неспорно дошло до мијешања у апелантово право на мирно уживање имовине. У конкретном случају примјењиво је прво правило из члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

51. Уставни суд стога мора да испита да ли је мијешање у апелантова права на имовину било оправдано, односно да ли је мијешање у право на имовину (а) предвиђено законом, (b) у јавном интересу и (с) у складу с принципом пропорционалности.

52. Прво питање на које Уставни суд треба дати одговор јесте да ли је мијешање у право апеланата на имовину предвиђено законом, односно да ли су судови у конкретном случају правилно поступили на начин да не вријеђа права апеланата на имовину. У вези с овим питањем Уставни суд подсјећа да је питање законитости оспорених одлука већ размотрио приликом испитивања апелантових навода о кршењу права на правично суђење, гдје је закључено да није било произвољности редовних судова приликом доношења оспорених одлука у сегментима на које је апелант неосновано указао. Стога, Уставни суда не види разлог да поново и у оквиру ове тачке разматра законитост мијешања у апелантово право на имовину, па на основу претходно изнесених утврђења цијени да је у околностима конкретног случаја мијешање у апелантово право на имовину било у складу са законом.

53. У вези с питањем да ли мијешање у апелантово право на имовину има и легитиман циљ од јавног или општег интереса, Уставни суд запажа да је "мијешање" у апелантову имовину извршено у циљу извршења правно обавезујуће одлуке Комисије којом је Влада БиХ обавезана на њено провођење. Уз то Уставни суд указује да је у бројним одлукама, кроз досадашњу властиту праксу, одлучивао о праву повратка у пријератне станове у којима је, у свјетлу одредбе из члана II/5 Устава Босне и Херцеговине, изражен став да избјеглице и расељена лица имају право да се слободно врате у своје домове. У бројним одлукама Уставни суд је закључио да је повратак имовине примарни циљ Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини и Устава Босне и Херцеговине, те да успостављање некадашњих права на куће и станове треба да представља основни циљ (види, нпр., Уставни суд, Одлука број *У 14/00* од 4. маја 2001. године, "Службени гласник

БиХ" број 33/01). С обзиром на све наведено Уставни суд сматра да је мијешање у конкретном случају било у складу с јавним интересом.

54. Даље, у конкретном случају неопходно је дати одговор и на питање да ли је мијешање у апелантову имовину било у складу с принципом пропорционалности, односно да ли је постигнута правична равнотежа између заштите права на имовину апеланата и захтјева општег интереса. Наиме, у сваком конкретном случају мора да постоји "правичан однос" између захтјева интереса који се жели постићи и заштите основних права појединаца, што није могуће постићи ако апелант мора да сноси "лични и неумјерен терет" (види Европски суд за људска права, *James и други против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 21. фебруара 1986, серија А, број 98, ст. 46 и 50).

55. У вези с тим Уставни суд констатује да је у оспореној одлуци вођено довољно рачуна о разумном односу пропорционалности између средстава која се користе, с једне стране, и циља који се жели постићи, с друге стране. Уставни суд примјећује да се у конкретном случају питање правне ваљаности спорног уговора расправљало искључиво у свјетлу одлуке Комисије чије је потпуно извршење за Владу ФБиХ био императив, па се у таквим околностима захтјев општег интереса шире друштвене заједнице огледа у заштити и правној сигурности умјешача, као законитог корисника (власника) стана напуштеног услијед ратних околности, при чему умјешач, према Анексу VII Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини, има право да се слободно врати у свој стан. Уставни суд такође примјећује да је апеланту свакако морала да буде позната чињеница да је тај стан прије рата откупљен, затим да је умјешач 11. марта 1998. године, дакле прије закључивања спорног уговора, поднио CRPC захтјев за повраћај стана, да је умјешач покренуо поступак пред Домом за људска права, односно Комисијом, као супруга умрлог носиоца станарског права који је неспорно остао у војној служби, испуњавала све услове за повраћај, што све као посљедицу има ограничење апелантових права и не ствара претјеран терет апеланту у поређењу с јавним интересом да се избјеглим и расељеним лицима омогући право на повратак у своје пријератне домове. При томе је Уставни суд цијенио и околност да апелант у складу с релевантним одредбама материјалног права има могућност, што је искључиво његова диспозиција, да покрене други одговарајући поступак ради повраћаја новчаног износа који је као купац из спорног уговора, за који је суд утврдио да је ништаван, платио на име купопродајне цијене спорног стана, што додатно учвршћује став Уставног суда да апелант не сноси претјеран и неумјерен терет.

56. Имајући у виду наведене разлоге, Уставни суд сматра да у овом случају није повријеђено апелантово право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

Право на дом

57. Уставни суд запажа да апелант кршење наведеног права види у чињеници што му Влада ФБиХ није додијелила замјенски стан из свог стамбеног фонда. Уставни суд подсјећа да се гаранције права на дом према Европској конвенцији не односе на евентуално "будући" дом, како то апелант погрешно сматра. Стога се чињеница да су алтернативно постављени противтужбени захтјев којим је апелант тражио да му Влада ФБиХ обезбиједи стан, редовни судови одбацили због ненадлежности за одлучивање, у смислу одредбе члана 16 став 2 ЗПП-а, не може да се доведе о контекст кршења апелантовог права на дом, у смислу члана 8 Европске конвенције. Осим тога из чињеница предмета као неспорно произилази да је умјешач уведен у посјед стана 20. јуна 2007. године у другом - управном поступку због чега се додатно показују као неосновани апелантови наводи да је одлукама донесеним у овом парничном поступку повријеђено његово право на дом. Стога, Уставни суд закључује да у контексту апелантових апелационих навода у поступку није повријеђено апелантово право на дом из члана II/3ф) Устава Босне и Херцеговине и члана 8 Европске конвенције.

VIII. Закључак

58. Уставни суд закључује да је дошло до кршења права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције у сегменту суђења "у разумном року" када је двостепени поступак трајао скоро седам година, од тога готово шест година пред Општинским судом, чији је допринос у том сегменту највећи јер у појединим фазама поступка није поступао, у складу с обавезом да поступак води без одуговлачења, при чему је и апелант сам допринио да поступак траје тако дуго, али ипак не у одлучујућој мјери.

59. С друге стране Уставни суд закључује да није дошло до кршења апелантовог права у односу на остале аспекте права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције када су редовни судови, полазећи од чињенице да су одлуке Комисије коначне и обавезујуће поступали у складу са својим законским овлашћењима.

60. Уставни суд закључује да нема повреда ни права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију у случају када је мијешање у апелантово право на имовину било у складу са законом и у јавном интересу, при чему није стављен ни претјеран терет на апеланта.

61. Такође, Уставни суд закључује да нема ни повреде права на дом из члана II/3ф) Устава Босне и Херцеговине и члана 8 Европске конвенције у контексту апелантових навода који кршење наведеног права види о чињеници да му није додијељен замјенски стан.

62. На основу члана 59 ст. (1), (2) и (3) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

63. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница
Уставног суда
Босне и Херцеговине
Валерија Галић, с.р.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 3877/11**, rješavajući apelaciju **Esada Jašarevića**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 57. stav (2) tačka b) i člana 59. st. (1), (2) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" br. 22/14 i 57/14), u sastavu:

Valerija Galić, predsjednica
Miodrag Simović, potpredsjednik
Seada Palavrić, potpredsjednica
Mato Tadić, sudija
Zlatko M. Knežević, sudija
na sjednici održanoj 9. decembra 2014. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Djelimično se usvaja apelacija **Esada Jašarevića**.

Utvrđuje se povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda u odnosu na suđenje u razumnom roku u predmetu koji je pravosnažno okončan Presudom Kantonalnog suda u Sarajevu broj 65 0 P 050211 10 Gž od 6. jula 2011. godine.

Odbija se apelacija Esada Jašarevića podnesena protiv Presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj 65 0 P 050211 10 Gž od 6. jula 2011. godine i Presude Općinskog suda u Sarajevu broj 65 0 P 050211 04 P od 10. maja 2010. godine u odnosu na ostale aspekte prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, zatim prava iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, te prava iz člana II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 8. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Esad Jašarević (u daljnjem tekstu: apelant) iz Tešnja, kojeg zastupa Ismet Mehić, advokat iz Sarajeva, podnio je 18. oktobra 2011. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Kantonalnog suda u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj 65 0 P 050211 10 Gž od 6. jula 2011. godine i Presude Općinskog suda u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Općinski sud) broj 65 0 P 050211 04 P od 10. maja 2010. godine. Podneskom od 2. novembra 2012. godine apelant je dopunio apelaciju.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 22. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda ("Službeni glasnik BiH" br. 60/05, 64/08 i 51/09) koja su važila u relevantnom periodu, odnosno člana 23. st. (2) i (3) Pravila Ustavnog suda, od Kantonalnog suda i Općinskog suda, te od zakonskog zastupnika tužitelja Vlade Federacije FBiH (u daljnjem tekstu: Vlada FBiH), zatraženo je 31. oktobra 2013. godine, odnosno 29. jula 2014. godine, da dostave odgovore na apelaciju.

3. Odgovor na apelaciju Kantonalni sud je dostavio 27. novembra 2013. godine, a Općinski sud i zakonski zastupnik Vlade FBiH u periodu od 5. do 25. augusta 2014. godine.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

5. Vlada FBiH je 18. oktobra 2004. godine tužbom pokrenula parnični postupak protiv apelanta radi poništenja ugovora o kupoprodaji, koji su zaključili 20. juna 2000. godine Vlada FBiH kao prodavac, s jedne stane, i apelant kao kupac s druge strane, i ovjeren je u Općinskom sudu 5. septembra 2000. godine (u daljnjem tekstu: sporni ugovor), kojim je Vlada FBiH apelantu prodala stan u Sarajevu u ul. Dajanli Ibrahimbega broj 6 (u daljnjem tekstu: predmetni stan), te poništenja i brisanja apelantovog prava na tom stanu u relevantnim evidencijama.

6. Apelant je tokom postupka u odgovoru na tužbu (24. novembra 2004. godine) postavio protivtužbeni zahtjev kojim je tražio utvrđenje da je na zakonom propisan način dobio taj stan na korištenje i na njemu stekao pravo vlasništva uknjižbom – polaganjem Ugovora zk. uredu, Odsjek KPU, te alternativno postavljeni protivtužbeni zahtjev kojim je tražio obavezivanje Vlade FBiH da mu obezbijedi stan iz vlastitog fonda.

7. Pripremna ročišta, koja su bila zakazana u periodu od 20. aprila do 2. novembra 2005. godine (ukupno četiri), nisu održana, uz saglasnost parničnih stranaka, zbog toga što Komisija za ljudska prava pri Ustavnom sudu (u daljnjem tekstu: Komisija) nije donijela odluku povodom zahtjeva Vlade FBiH da se ispravi Odluka broj CH/98/1162 od 7. maja 2004. godine (Komisija je povodom zahtjeva donijela Zaključak broj CH/98/1162 od 13. septembra 2006. godine), a 24. aprila 2006. godine Općinski sud je donio rješenje kojim je postupak prekinut zbog toga što je po Zakonu o odbrani BiH prestalo da postoji Federalno ministarstvo odbrane.

8. Odlučujući o žalbi Slavice Prole (koja je 25. decembra 2005. godine postavila zahtjev za miješanje u predmetni postupak na strani Vlade FBiH) Kantonalni sud je dopisom od 12. februara 2007. godine vratio predmet prvostepenom sudu uz naznaku da se navedena žalba razmatra kao prijedlog za nastavak prekinutog postupka.

9. Na pripremnom ročištu održanom 29. oktobra 2007. godine doneseno je rješenje kojim je Slavici Prole (u daljnjem tekstu: umješač) dozvoljeno miješanje u parnici na strani Vlade FBiH, nakon čega su u januaru i junu 2008. godine održana još dva pripremna ročišta.

10. U periodu od novembra 2008. godine do marta 2010. godine zakazivana su ročišta za glavnu raspravu (ukupno četiri, dva su odložena i to jedno zbog bolesti sudije, dok su dva održana i to u januaru i martu 2010. godine).

11. Odlučujući o tužbenim i protivtužbenim zahtjevima Općinski sud je Presudom broj 65 0 P 050211 04 P od 10. maja 2010. godine usvojio tužbeni zahtjev Vlade FBiH utvrđujući da je sporni ugovor ništav, te je prema tome poništen upis apelantovog prava vlasništva na tom stanu uz nalog zk. uredu da briše sporni upis (sve preciznije navedeno u st. 1-3 osporene presude). Istom presudom odbijen je apelantov protivtužbeni zahtjev, te odbačen zbog nenadležnosti alternativno postavljeni protivtužbeni zahtjev, uz obavezivanje apelanta da umješaču na strani Vlade FBiH naknadi troškove postupka (sve preciznije navedeno u st. 4-6 izreke presude).

12. Uvidom u materijalne dokaze, te u iskaz apelanta (svi provedeni dokazi su taksativno navedeni, te detaljno elaborirani na str. od 4 do 9 obrazloženja), te njihovom ocjenom Općinski sud je, između ostalog, nesporno utvrdio da je umješač u postupku Slavica Prole u ime svoga supruga Radomira Prole, kao prijeratnog nosioca stanarskog prava na tom stanu, podnijela zahtjev za povrat predmetnog stana 11. marta 1998. godine Komisiji za imovinske zahtjeve raseljenih lica i izbjeglica (u daljnjem tekstu: CRPC), da je stan iz vojnog stambenog fonda, da je prije rata otkupljen, da je vraćen u posjed umješaču u postupku, da je apelanta iz stana iselila nadležna služba Općine Centar Sarajevo, a da je umješač 20. juna 2007. godine uveden u posjed stana.

13. Shodno takvom činjeničnom utvrđenju Općinski sud je prilikom odlučenja prije svega imao u vidu Odluku o prihvatljivosti i meritumu Komisije od 7. maja 2004. godine u predmetu broj CH/98/1162 Slavice Prole protiv BiH i FBiH, kojom je utvrđeno da je podnositeljici prijave (umješaču u postupku) povrijeđeno pravo na mirno uživanje imovine na predmetnom stanu, i to pravo na imovinu, u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija), koje proizlazi iz ugovora o otkupu stana. Općinski sud je naveo da je citiranom odlukom Federaciji BiH naređeno da se podnositeljici prijave dozvoli povrat u posjed spornog stana, te da joj se dozvoli uknjižba prava vlasništva na stanu u relevantnim

evidencijama, pa su upravo takve okolnosti ključno opredijelile Općinski sud da usvoji tužbeni zahtjev Vlade FBiH.

14. Utvrđujući da je tužbeni zahtjev osnovan Općinski sud je u cijelosti odbio apelantov protivtužbeni zahtjev, uz istovremeno odbacivanje alternativno postavljenog protivtužbenog zahtjeva zbog nenadležnosti za odlučivanje, u smislu člana 16. stav 2. Zakona o parničnom postupku (u daljnjem tekstu: ZPP).

15. Odlučujući o apelantovoj žalbi Kantonalni sud je Presudom broj 65 0 P 050211 10 Gž od 6. jula 2011. godine odbio žalbu i potvrdio osporenu presudu. Kantonalni sud je u obrazloženju detaljno ponovio činjenično utvrđenje prvostepenog suda, s kojim se u cijelosti složio, te je dosljedno pravilno utvrđenom činjeničnom stanju zaključio da je prvostepeni sud donio pravilnu odluku. Naime, Kantonalni sud je istakao da iz provedenih dokaza proizlazi da je suprug umješača u postupku, Radomir Prole, bio prijeratni nositelj stanarskog prava na predmetnom stanu, koji je otkupio na osnovu valjanog pravnog posla, te da valjanost pravnog posla nije dovedena u pitanje niti je osporavana, jer Zakon o prodaji stanova izričito priznaje kupoprodajne ugovore zaključene s JNA prije 6. aprila 1992. godine, koji ispunjavaju sve formalne pravne elemente za uknjižbu. U takvim okolnostima, prema ocjeni Kantonalnog suda, umješaču u predmetnom postupku, supruzi sada umrlog Radomira Prole, pripadaju sva prava koja predstavljaju vlasništvo, u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Imajući u vidu da su odluke Ustavnog suda odnosno odluke Komisije konačne i obavezujuće, te da je upravo odlukom Komisije Federaciji FBiH naređeno da dozvoli umješaču u predmetnom postupku povrat u posjed predmetnog stana, što je i učinjeno, pa je s obzirom na takve okolnosti osnovan i zahtjev za uknjižbu prava vlasništva na predmetnom stanu, budući da je u postupku utvrđena ništavost spornog ugovora. Stoga je, kako je istaknuto u obrazloženju, prvostepeni sud pravilno postupio kada je odbio apelantov protivtužbeni zahtjev u vezi sa zakonitošću postupka za dobijanje rješenja na ime korištenja stana i njegovog otkupa zbog toga što je sud već utvrdio da je tužbeni zahtjev Vlade FBiH osnovan. Drugostepeni sud je također utvrdio da je odluka Općinskog suda da se proglasi apsolutno nenadležnim za postupanje po alternativno postavljenom tužbenom zahtjevu također pravilna.

16. Kantonalni sud je, imajući u vidu sve prethodno izneseno, ocijenio sve apelantove žalbene prigovore neosnovanim s obzirom da je donošenjem prvostepene presude Općinski sud izvršio drugi stav Odluke Komisije broj CH/98/1162, kojim je Federaciji BiH naređeno da Ministarstvo odbrane FBiH izda nalog da se umješač uknjiži u zemljišne knjige kod nadležnog suda kao vlasnik stana. Kantonalni sud je također naveo da su ostali apelantovi žalbeni navodi koji se tiču njegovih prava na predmetnom stanu, kao i druge okolnosti koji se tiču umješača, bile predmet ispitivanja prilikom donošenja citirane odluke Komisije. Također je naglašeno da je činjenično stanje u vezi s pravom umješača na povrat predmetnog stana obuhvaćeno materijalno-pravnom pravosnažnošću odluke Komisije u predmetu CH/98/1162, te da bi shodno tome ponovno utvrđivanje činjeničnog stanja po pravu na povrat predmetnog stana umješaču predstavljalo *res iudicata.*

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

17. Apelant smatra da je osporenim odlukama povrijeđeno njegovo pravo na suđenje "u razumnom roku" kao segmentu prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, zatim pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, te pravo na dom iz člana II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 8. Evropske konvencije. Prije svega apelant u iscrpnoj apelaciji ukazuje da je postupak trajao neprihvatljivo dugo, čak od oktobra 2004. godine. Dalje, ukazuje da su redovni sudovi činjenično stanje utvrdili samo na temelju dvije činjenice, te usvojili tužbeni zahtjev i to isključivo zbog postojanja odluke Komisije, a iz istog razloga je odbijen apelantov protivtužbeni zahtjev, pri čemu nisu cijenjeni dokazi koje je apelant tokom postupka dostavio. Pogrešnu primjenu materijalnog prava apelant vidi u činjenici što su redovni sudovi utvrdili ništavost spornog ugovora, te naložili brisanje njegovog prava iz relevantnih evidencija, pri čemu nije utvrđena niti krivica, niti šteta koja mu je pričinjena prilikom oduzimanja imovine odnosno njegovog doma. Naglašava da su redovni sudovi izgubili iz vida da se u konkretnom slučaju radilo o apelantovoj imovini jer se, shodno odredbi člana 27. Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo, pravo vlasništva na stanu stiče danom uknjižbe u javnim evidencijama. U tom pravcu se apelant pozvao na praksu Doma za ljudska prava zauzetu u predmetima CH/00/5400 i CH/02/9869.

18. Zatim kršenje prava na dom apelant obrazlaže činjenicom što mu nije obezbijeđen adekvatan zamjenski stan iz stambenog fonda Vlade FBiH. U tom pravcu navodi da su redovni sudovi utvrdili ništavost spornog ugovora, a da apelantu nije obezbijeđen adekvatan zamjenski stan. Zatim ukazuje da je odluka Komisije na temelju koje su donesene sporne odluke zapravo favorizirajuća za umješača u postupku, a diskriminirajuća za apelanta, a ujedno je takva odluka jedinstvena jer je odlukom Komisije po osnovu ugovora o otkupu sklopljenim s bivšim SSNO vraćen stan supruzi prijeratnog nosioca stanarskog prava, koji je ostao u oružanim snagama druge države poslije 14. decembra 1995. godine, odnosno sve do juna 1996. godine, kada je penzionisan.

19. U dopuni apelacije apelant je informisao Ustavni sud da je tokom trajanja postupka pred Ustavnim sudom od Vrhovnog suda Federacije BiH ishodio Rješenje broj 65 0 P 050211 11 Rev od 18. septembra 2012. godine kojim je odbačena revizija koju je apelant izjavio protiv osporene presude Kantonalnog suda, pri čemu apelant nije osporio citirano rješenje.

b) Odgovor na apelaciju

20. Kantonalni sud je u odgovoru na apelaciju naveo da je osporena presuda zakonita jer su svi apelantovi prigovori bili predmet ocjene pred navedenim sudom. Naglašeno je da je Općinski sud svojom odlukom izvršio drugi stav Odluke Komisije broj CH/98/1162 kojom je Ministarstvu odbrane FBiH naloženo da se umješač uknjiži u zemljišne knjige kod nadležnog suda kao vlasnik predmetnog stana. Naglašeno je da su svi apelantovi prigovori koje ponavlja u apelaciji bili predmet preispitivanja Komisije, tako da su svi prigovori razložno raspravljeni pri čemu treba imati u vidu da je umješač stupio u posjed stana na temelju zaključka o dozvoli izvršenja od 29. decembra 2006. godine, budući da je Vlada FBiH postupila su skladu s citiranom odlukom Komisije.

21. Općinski sud je u odgovoru na apelaciju hronološki opisao tok postupka s aspekta dužine njegovog trajanja.

22. Vlada FBiH je u odgovoru na apelaciju, između ostalog, istakla da je apelacija neosnovana budući da osporenim odlukama nisu povrijeđena apelantova prava na koja se u apelaciji pozvao.

V. Relevantni propisi

23. **Zakon o parničnom postupku** ("Službene novine Federacije BiH" br. 53/03, 73/05 i 19/06) u relevantnom dijelu glasi:

Član 2. stav 1.

(1) U parničnom postupku sud odlučuje u granicama zahtjeva koji su stavljeni u postupku.

Član 10.

Sud je dužan provesti postupak bez odugovlačenja i sa što manje troškova, te onemogućiti svaku zloupotrebu prava koja strankama pripadaju u postupku.

Član 16. stav 2.

(2) Kad sud u toku postupka utvrdi da za rješavanje spora nije nadležan sud nego drugi organ vlasti, oglasit će se nenadležnim, ukinuti provedene radnje u postupku i odbaciti tužbu.

24. **Pravila procedure Komisije za ljudska prava pri Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine** usvojena 13. januara 2004. godine (dostupna na web stranici Komisije), u relevantnom dijelu glase:

Poglavlje 1.
Komisija
Pravilo 1.
Neovisnost i nepristrasnost Komisije

Komisija, ustanovljena prema Sporazumu iz 2003. godine kao sudsko tijelo pri Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine s jurisdikcijom da odlučuje o predmetima koje je primio Dom za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu u periodu do 31. decembra 2003. godine, djeluje u potpunoj neovisnosti i nepristrasno.

Postupak preispitivanja
Pravilo 62.
Odluke Komisije ne podliježu preispitivanju

Odluke Komisije, bez obzira da li ih je donijela Komisija u plenarnom sastavu ili Vijeće, su konačne i obavezujuće u smislu čl. 8. i 9. Sporazuma iz 2003. godine i ne podliježu preispitivanju.

VI. Dopustivost

25. U skladu s članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

26. U skladu s članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.

27. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Kantonalnog suda broj 65 0 P 050211 10 Gž od 6. jula 2011. godine protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu (rješenjem Vrhovnog suda odbačena je apelantova revizija). Zatim, osporenu presudu apelantov punomoćnik je primio 19. augusta 2011. godine, a apelacija je podnesena 18. oktobra 2011. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer ne postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

28. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, te člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

29. Apelant pobija navedene presude tvrdeći da su tim presudama povrijeđena njegova prava iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, člana II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 8. Evropske konvencije, te člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije u odnosu na suđenje "u razumnom roku", kako je to apelant eksplicitno naveo u apelaciji. Međutim, Ustavni sud iz navoda apelacije zaključuje da apelant predmetnom apelacijom ukazuje i na kršenje ostalih aspekata prava na pravično suđenje, pa će Ustavni sud ispitati osporene presude i u tom segmentu.

Pravo na pravično suđenje

30. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

31. Član 6. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom.

32. U konkretnom slučaju Ustavni sud zapaža da se radi o sporu građanskopravne prirode, te postupak uživa garancije prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

A) Činjenično stanje i primjena prava

33. Iz navoda apelacije proizlazi da apelant kršenje prava na pravično suđenje suštinski vidi u proizvoljno utvrđenom činjeničnom stanju i proizvoljnoj primjeni materijalnog prava. U vezi s tim Ustavni sud ukazuje da, prema praksi Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud) i Ustavnog suda, zadatak ovih sudova nije da preispituju zaključke redovnih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene materijalnog i procesnog prava (vidi Evropski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. juna 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan supstituirati redovne sudove u procjeni činjenica i dokaza već je, općenito, zadatak redovnih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su izveli (vidi Evropski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. maja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadatak Ustavnog suda je da ispita da li su, eventualno, povrijeđena ili zanemarena ustavna prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek i dr.), te da li je primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminacijska.

34. Ustavni sud će se, dakle, izuzetno upustiti u ispitivanje načina na koji su nadležni sudovi utvrđivali činjenice i na tako utvrđene činjenice primijenili pozitivno-pravne propise, kada je očigledno da je u određenom postupku došlo do proizvoljnog postupanja redovnog suda, kako u postupku utvrđivanja činjenica, tako i primjene relevantnih pozitivno-pravnih propisa (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 311/04* od 22. aprila 2005. godine, stav 26). U kontekstu navedenog Ustavni sud podsjeća i da je u više svojih odluka ukazao da očigledna proizvoljnost u primjeni relevantnih propisa nikada ne može voditi ka jednom pravičnom postupku (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 1293/05* od 12. septembra 2006. godine, tačka 25. i dalje). Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud će u konkretnom slučaju, s obzirom na pitanja koja apelant postavlja, ispitati da li su osporene odluke zasnovane na proizvoljno utvrđenom činjeničnom stanju, odnosno proizvoljnoj primjeni prava.

35. Krećući se u granicama apelacionih navoda koji se u suštini odnose na nezadovoljstvo odlukom Komisije, Ustavni sud zapaža da je postupak pokrenula Vlada FBiH s ciljem da izvrši Odluku Komisije broj CH/98/1162 od 7. maja 2004. godine, radi poništenja spornog ugovora koji je apelant s Vladom FBiH zaključio 2. juna 2000. godine. Ustavni sud primjećuje da su

redovni sudovi prilikom rješavanja tužbenog zahtjeva imali u vidu citiranu odluku Komisije kojom je umješaču u postupku, kao supruzi nositelja stanarskog prava na stanu, koji je otkupljen na temelju pravno valjanog ugovora s JNA, utvrđeno kršenje prava na imovinu s pravom povrata stana u posjed, te s pravom uknjižbe prava vlasništva na stanu.

36. Ustavni sud također zapaža da je tokom postupka utvrđeno da je citirana odluka Komisije djelimično izvršena, i to u dijelu povrata stana u posjed umješaču, ali da citirana odluka nije u cijelosti izvršena (uknjižba prava vlasništva na stanu), pa je upravo to i bio osnovni razlog zašto je Vlada FBiH pokrenula postupak. Ustavni sud zapaža da su redovni sudovi prilikom odlučenja pošli od činjenice da su odluke Komisije, shodno Pravilu 62. Pravila procedure Komisije, konačne i pravno obavezujuće, te da odluke Komisije ne podliježu preispitivanju, pa su upravo na toj činjenici redovni sudovi utemeljili svoje odluke. Zatim, Ustavni sud zapaža da su redovni sudovi ocijenili kao neosnovane sve istaknute apelantove prigovore (uključujući i činjenicu da je suprug umješača ostao u vojnoj službi druge države nakon 14. decembra 1995. godine) zbog toga što su svi ti prigovori (koje apelant u apelaciji ponavlja) bili predmet razmatranja pred Komisijom prilikom donošenja za apelanta sporne odluke, te da bi se u slučaju ponovnog utvrđivanja činjeničnog stanja u vezi s pravom umješača na stanu radilo o *res iudicata*. Isto tako, Ustavni sud podsjeća da redovni sudovi prilikom odlučenja nisu imali mandat, niti su bili nadležni da preispituju citiranu odluku Komisije, kojom je apelant očito nezadovoljan, na što se u suštini svode apelantovi navodi. Ustavni sud također podsjeća da redovni sudovi u konkretnom slučaju nisu bili ovlašteni ni da raspravljaju o naknadi štete, budući da sudovi u parničnom postupku, shodno odredbi člana 2. stav 1. Zakona o parničnom postupku, imaju ovlaštenje da raspravljaju samo u okviru zahtjeva kojeg su postavile stranke u postupku, a iz priloženih dokaza proizlazi da takav zahtjev tokom postupka nije ni bio postavljen.

37. U vezi s apelantovim navodima kojim tvrdi da je za njega sporna odluka Komisije jedinstvena, te da ne slijedi praksu zauzetu u predmetima koji su pokretali slično činjenično i pravno pitanje, Ustavni sud ovaj prigovor ne može prihvatiti opravdanim. U vezi s tim Ustavni sud podsjeća na noviju praksu Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud) zauzetu u predmetu *Mago i drugi protiv Bosne i Hercegovine* (vidi Evropski sud, presuda od 3. maja 2012. godine) u kojem je Evropski sud utvrdio kršenje prava na imovinu aplikantici u situaciji kada su joj nadl38. Ustavni sud, dakle, ponovo naglašava da su redovni sudovi u konkretnom slučaju prilikom odlučenja pošli od činjenice da su odluke Komisije konačne i pravno obavezujuće, pri čemu redovni sudovi u smislu relevantnih odredbi pozitivnog prava nisu bili ovlašteni da preispituju konačnu i obavezujuću odluku Komisije, na čemu se suštinski temelji apelantov prigovor, te su stoga u okolnostima konkretnog slučaja postupali u okviru svojih zakonskih ovlaštenja za što su dali jasna i argumentovana obrazloženja, koja se ne čine proizvoljnim.

38. Ustavni sud, dakle, ponovno naglašava kako su redoviti sudovi u konkretnom slučaju prilikom odlučenja pošli od činjenice da su odluke Povjerenstva konačne i pravno obvezujuće, pri čemu redoviti sudovi u smislu relevantnih odredbi pozitivnog prava nisu bili ovlašteni da preispituju konačnu i obvezujuću odluku Povjerenstva, na čemu se suštinski temelji apelantov prigovor, te su stoga u okolnostima konkretnog slučaja postupali u okviru svojih zakonskih ovlasti za što su dali razvidna i argumentirana obrazloženja, koja se ne čine proizvoljnim.

39. Shodno svemu navedenom Ustavni sud zaključuje da osporenim odlukama nije došlo do kršenja apelantovog prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije u segmentima na koje je apelant neosnovano ukazao.

B) Pravo na suđenje u "razumnom roku"

40. Budući da apelant postupak osporava i s aspekta dužine njegovog trajanja u smislu garancija iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije, Ustavni sud će navedeni postupak razmotriti i s tog aspekta.

a) Relevantni principi

41. Ustavni sud, prije svega, ističe da se prema konzistentnoj praksi Evropskog suda i Ustavnog suda razumnost dužine trajanja postupka mora ocijeniti u svjetlu okolnosti pojedinog predmeta, vodeći računa o kriterijima uspostavljenim sudskom praksom Evropskog suda, a naročito o složenosti predmeta, ponašanju strana u postupku i nadležnog suda ili drugih javnih vlasti, te o značaju koji konkretna pravna stvar ima za apelanta (vidi Evropski sud, *Mikulić protiv Hrvatske*, aplikacija broj 53176/99 od 7. februara 2002. godine, Izvještaj broj 2002-I, stav 38).

b) Period koji se uzima u obzir

42. Ustavni sud zapaža da je Vlada FBiH 18. oktobra 2004. godine tužbom Općinskom sudu pokrenula parnični postupak koji je pravosnažno okončan presudom Kantonalnog suda od 6. jula 2011. godine, iz čega proizlazi da je postupak trajao gotovo sedam godina (šest godina i devet mjeseci).

c) Analiza razumnosti trajanja postupka

43. Ustavni sud zapaža da se u konkretnom slučaju, s obzirom na činjenična i pravna pitanja koja je trebalo raspraviti, ne može govoriti o posebno složenom predmetu. Dalje, vezano za doprinos redovnih sudova u kontekstu dužine trajanja postupka, Ustavni sud zapaža da je postupak pred Općinskim sudom trajao pet godina i sedam mjeseci, a da je Kantonalni sud o žalbi odlučio za nešto duže od godinu dana. Zatim, iz priloženih dokaza Ustavni sud zapaža da je Općinski sud u početnoj fazi postupka preduzimao određene procesne radnje, da je zakazivao ročišta (koja su uglavnom uz saglasnost stranaka odlagana zbog nedonošenja odluke Komisije povodom zahtjeva Vlade FBiH za ispravku odluke), da je postupak iz opravdanih razloga bio prekinut (u periodu od aprila 2006. godine do februara 2007. godine), te da je postupak dodatno usporila činjenica da je upućen zahtjev za miješanje u postupak. Uvažavajući prethodno izneseno kao objektivne smetnje koje su uticale na dužinu postupka, Ustavni sud iz priloženih dokaza ne uočava opravdanje Općinskog suda za neefikasnost u vođenju postupka u periodu nakon održanog pripremnog ročišta u junu 2008. godine, pa do donošenja konačne odluke (maj 2010. godine), dakle, radi se o periodu od skoro dvije godine u kojem je prvostepeni sud uspio održati samo dva ročišta (i to u januaru i martu 2010. godine) što je posebno neprihvatljivo uzme li se u obzir okolnost da je postupak do tog momenta već trajao duže od četiri godine. U vezi s apelantovim doprinosom dužini postupka, Ustavni sud zapaža da je i sam tome doprinio, jer je u početnoj fazi postupka tražio odlaganje ročišta, zatim okolnost da nije podnio žalbu protiv rješenja kojim je postupak prekinut (već je to učinio umješač), pri čemu Ustavni sud iz priloženih dokaza ne uočava da je apelant Općinskom sudu podnosio urgencije, kako bi postupak ubrzao. Međutim, i pored apelantovog nespornog doprinosa dužini postupka, Ustavni sud smatra da odgovornost za njegovu dužinu u pretežnom dijelu, ipak, snosi Općinski sud, koji u periodu od juna 2008. godine pa do donošenja presude (maj 2010. godine) nije postupao, u skladu s obavezom da postupak vodi bez odugovlačenja što je propisano odredbom člana 10. Zakona o parničnom postupku.

44. Na osnovu navedenog, Ustavni sud zaključuje da dužina postupka ne zadovoljava zahtjev "razumnog roka" iz člana 6. stav

1. Evropske konvencije, te da postoji povreda apelantovog prava na suđenje "u razumnom roku" kao jednog od segmenata prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

Pravo na imovinu

45. Apelant smatra da je osporenim presudama povrijeđeno njegovo pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

46. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

k) Pravo na imovinu.

47. Član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju u relevantnom dijelu glasi:

Svako fizičko ili pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utječu na pravo države da primjenjuje takve zakone koje smatra potrebnim da bi nadzirala korištenje imovine u skladu s općim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni.

48. Apelant smatra da mu je osporenim presudama povrijeđeno pravo na imovinu, jer ne može da uživa u stanu koji je otkupio i nad kojim je stekao pravo vlasništva upisom u zemljišne knjige. Ustavni sud podsjeća na svoju ustaljenu praksu, kao i praksu Evropskog suda za ljudska prava, prema kojoj član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju obuhvata tri različita pravila. Prvo pravilo, navedeno u prvom stavu, jeste opće prirode i iskazuje princip mirnog uživanja imovine. Drugo pravilo, sadržano u drugoj rečenici istog stava, obuhvata lišavanje imovine i čini ga podložnim određenim uvjetima. Treće pravilo, iz stava dva navedenog člana, priznaje da države članice imaju pravo, između ostalog, nadzirati korištenje imovine u skladu s javnim interesom. Ova tri pravila nisu "različita", u smislu da su nepovezana, drugo i treće pravilo se odnose na pojedine slučajeve ometanja prava na mirno uživanje imovine, te ih, stoga, treba tumačiti u svjetlu općeg principa iskazanog u prvom pravilu (vidi presudu Evropskog suda za ljudska prava, *Sporrong i Lönnorth protiv Švedske*, od 23. septembra 1982. godine, serija A, broj 52, stav 61).

49. Prilikom razmatranja da li je došlo do povrede apelantovog prava na imovinu, Ustavni sud mora prije svega utvrditi da li je apelant titular prava koja potpadaju pod obim zaštite člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. S obzirom na to da je predmet spora poništenje spornog ugovora temeljem koga je apelant uknjižio pravo vlasništva na stanu u javnim evidencijama, proizlazi da je apelant titular, odnosno nosilac prava koja su zaštićena članom II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

50. S obzirom na navedeno Ustavni sud smatra da je odlukama redovnih sudova kojima je utvrđena ništavost spornog ugovora nesporno došlo do miješanja u apelantovo pravo na mirno uživanje imovine. U konkretnom slučaju primjenjivo je prvo pravilo iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

51. Ustavni sud stoga mora ispitati da li je miješanje u apelantova prava na imovinu bilo opravdano, odnosno da li je miješanje u pravo na imovinu (a) predviđeno zakonom, (b) u javnom interesu i (c) u skladu s principom proporcionalnosti.

52. Prvo pitanje na koje Ustavni sud treba dati odgovor jeste da li je miješanje u pravo apelanata na imovinu predviđeno zakonom, odnosno da li su sudovi u konkretnom slučaju pravilno postupili na način da ne vrijeđa prava apelanata na imovinu. U vezi s ovim pitanjem Ustavni sud podsjeća da je pitanje zakonitosti osporenih odluka već razmotrio prilikom ispitivanja apelantovih navoda o kršenju prava na pravično suđenje, gdje je zaključeno da nije bilo proizvoljnosti redovnih sudova prilikom donošenja osporenih odluka u segmentima na koje je apelant neosnovano ukazao. Stoga, Ustavni suda ne vidi razlog da ponovo i u okviru ove tačke razmatra zakonitost miješanja u apelantovo pravo na imovinu, pa na temelju prethodno iznesenih utvrđenja cijeni da je u okolnostima konkretnog slučaja miješanje u apelantovo pravo na imovinu bilo u skladu sa zakonom.

53. U vezi s pitanjem da li miješanje u apelantovo pravo na imovinu ima i legitiman cilj od javnog ili općeg interesa, Ustavni sud zapaža da je "miješanje" u apelantovu imovinu izvršeno u cilju izvršenja pravno obavezujuće odluke Komisije kojom je Vlada BiH obavezana na njeno provođenje. Uz to Ustavni sud ukazuje da je u brojnim odlukama, kroz dosadašnju vlastitu praksu, odlučivao o pravu povrata u prijeratne stanove u kojima je, u svjetlu odredbe iz člana II/5. Ustava Bosne i Hercegovine, izražen stav da izbjeglice i raseljena lica imaju pravo da se slobodno vrate u svoje domove. U brojnim odlukama Ustavni sud je zaključio da je povrat imovine primarni cilj Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini i Ustava Bosne i Hercegovine, te da uspostavljanje nekadašnjih prava na kuće i stanove treba predstavljati osnovni cilj (vidi, npr., Ustavni sud, Odluka broj *U 14/00* od 4. maja 2001. godine, "Službeni glasnik BiH" broj 33/01). S obzirom na sve navedeno Ustavni sud smatra da je miješanje u konkretnom slučaju bilo u skladu s javnim interesom.

54. Dalje, u konkretnom slučaju je neophodno dati odgovor i na pitanje da li je miješanje u apelantovu imovinu bilo u skladu s principom proporcionalnosti, odnosno da li je postignuta pravična ravnoteža između zaštite prava na imovinu apelanata i zahtjeva općeg interesa. Naime, u svakom konkretnom slučaju mora postojati "pravičan odnos" između zahtjeva interesa koji se želi postići i zaštite osnovnih prava pojedinaca, što nije moguće postići ako apelant mora snositi "lični i neumjeren teret" (vidi Evropski sud za ljudska prava, *James i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 21. februara 1986, serija A, broj 98, st. 46. i 50).

55. U vezi s tim Ustavni sud konstatuje da je u osporenoj odluci vođeno dovoljno računa o razumnom odnosu proporcionalnosti između sredstava koja se koriste, s jedne strane, i cilja koji se želi postići, s druge strane. Ustavni sud primjećuje da se u konkretnom slučaju pitanje pravne valjanosti spornog ugovora raspravljalo isključivo u svjetlu odluke Komisije čije je potpuno izvršenje za Vladu FBiH bio imperativ, pa se u takvim okolnostima zahtjev općeg interesa šire društvene zajednice ogleda u zaštiti i pravnoj sigurnosti umješača, kao zakonitog korisnika (vlasnika) stana napuštenog uslijed ratnih okolnosti, pri čemu umješač, prema Aneksu VII Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, ima pravo da se slobodno vrati u svoj stan. Ustavni sud također primjećuje da je apelantu svakako morala biti poznata činjenica da je taj stan prije rata otkupljen, zatim da je umješač 11. marta 1998. godine, dakle prije zaključivanja spornog ugovora, podnio CRPC zahtjev za povrat stana, da je umješač pokrenuo postupak pred Domom za ljudska prava, odnosno Komisijom, kao supruga umrlog nositelja stanarskog prava koji je nesporno ostao u vojnoj službi, ispunjavala sve uvjete za povrat, što sve kao posljedicu ima ograničenje apelantovih prava i ne stvara pretjeran teret apelantu u poređenju s javnim interesom da se izbjeglim i raseljenim licima omogući pravo na povrat u svoje prijeratne domove. Pri tome je Ustavni sud cijenio i okolnost da apelant u skladu s relevantnim odredbama materijalnog prava ima mogućnost, što je isključivo njegova dispozicija, da pokrene drugi odgovarajući postupak radi povrata novčanog iznosa koji je kao kupac iz

spornog ugovora, za koji je sud utvrdio da je ništav, platio na ime kupoprodajne cijene spornog stana, što dodatno učvršćuje stav Ustavnog suda da apelant ne snosi pretjeran i neumjeren teret.

56. Imajući u vidu navedene razloge, Ustavni sud smatra da u ovom slučaju nije povrijeđeno apelantovo pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

Pravo na dom

57. Ustavni sud zapaža da apelant kršenje navedenog prava vidi u činjenici što mu Vlada FBiH nije dodijelila zamjenski stan iz svog stambenog fonda. Ustavni sud podsjeća da se garancije prava na dom prema Evropskoj konvenciji ne odnose na eventualno "budući" dom, kako to apelant pogrešno smatra. Stoga se činjenica da su alternativno postavljeni protivtužbeni zahtjev kojim je apelant tražio da mu Vlada FBiH obezbijedi stan, redovni sudovi odbacili zbog nenadležnosti za odlučivanje, u smislu odredbe člana 16. stav 2. ZPP-a, ne može dovesti o kontekst kršenja apelantovog prava na dom, u smislu člana 8. Evropske konvencije. Osim toga iz činjenica predmeta kao nesporno proizlazi da je umješač uveden u posjed stana 20. juna 2007. godine u drugom -upravnom postupku zbog čega se dodatno pokazuju neosnovanim apelantovi navodi da je odlukama donesenim u ovom parničnom postupku povrijeđeno njegovo pravo na dom. Stoga, Ustavni sud zaključuje da u kontekstu apelantovih apelacionih navoda u postupku nije povrijeđeno apelantovo pravo na dom iz člana II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 8. Evropske konvencije.

VIII. Zaključak

58. Ustavni sud zaključuje da je došlo do kršenja prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije u segmentu suđenja "u razumnom roku" kada je dvostepeni postupak trajao skoro sedam godina, od toga gotovo šest godina pred Općinskim sudom, čiji je doprinos u tom segmentu najveći jer u pojedinim fazama postupka nije postupao, u skladu s obavezom da postupak vodi bez odugovlačenja, pri čemu je i apelant sam doprinio da postupak traje tako dugo, ali ipak ne u odlučujućoj mjeri.

59. S druge strane Ustavni sud zaključuje da nije došlo do kršenja apelantovog prava u odnosu na ostale aspekte prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada su redovni sudovi, polazeći od činjenice da su odluke Komisije konačne i obavezujuće postupali u skladu sa svojim zakonskim ovlaštenjima.

60. Ustavni sud zaključuje da nema povreda ni prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju u slučaju kada je miješanje u apelantovo pravo na imovinu bilo u skladu sa zakonom i u javnom interesu, pri čemu nije stavljen ni pretjeran teret na apelanta.

61. Također, Ustavni sud zaključuje da nema ni povrede prava na dom iz člana II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 8. Evropske konvencije u kontekstu apelantovih navoda koji kršenje navedenog prava vidi o činjenici da mu nije dodijeljen zamjenski stan.

62. Na osnovu člana 59. st. (1), (2) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

63. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda
Bosne i Hercegovine
Valerija Galić, s. r.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine je u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 3877/11**, rješavajući apelaciju **Esada Jašarevića**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) točka b) i članka 59. st. (1), (2) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" br. 22/14 i 57/14), u sastavu:

Valerija Galić, predsjednica
Miodrag Simović, dopredsjednik
Seada Palavrić, dopredsjednica
Mato Tadić, sudac
Zlatko M. Knežević, sudac
na sjednici održanoj 9. prosinca 2014. godine donio

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Djelomično se usvaja apelacija **Esada Jašarevića**.

Utvrđuje se povreda prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda u odnosu na suđenje u razumnom roku u predmetu koji je pravomoćno okončan Presudom Kantonalnog suda u Sarajevu broj 65 0 P 050211 10 Gž od 6. srpnja 2011. godine.

Odbija se apelacija Esada Jašarevića, podnesena protiv Presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj 65 0 P 050211 10 Gž od 6. srpnja 2011. godine i Presude Općinskog suda u Sarajevu broj 65 0 P 050211 04 P od 10. svibnja 2010. godine u odnosu na ostale aspekte prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, potom prava iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, te prava iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Esad Jašarević (u daljnjem tekstu: apelant) iz Tešnja, kojega zastupa Ismet Mehić, odvjetnik iz Sarajeva, podnio je 18. listopada 2011. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Kantonalnog suda u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj 65 0 P 050211 10 Gž od 6. srpnja 2011. godine i Presude Općinskog suda u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Općinski sud) broj 65 0 P 050211 04 P od 10. svibnja 2010. godine. Podneskom od 2. studenoga 2012. godine apelant je dopunio apelaciju.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 22. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda ("Službeni glasnik BiH" br. 60/05, 64/08 i 51/09) koja su važila u relevantnome razdoblju, odnosno članka 23. st. (2) i (3) Pravila Ustavnog suda, od Kantonalnog suda i Općinskog suda, te od zakonskog zastupnika tužitelja Vlade Federacije FBiH (u daljnjem tekstu: Vlada FBiH), zatraženo je 31. listopada 2013. godine, odnosno 29. srpnja 2014. godine, da dostave odgovore na apelaciju.

3. Odgovor na apelaciju Kantonalni sud je dostavio 27. studenoga 2013. godine, a Općinski sud i zakonski zastupnik Vlade FBiH u razdoblju od 5. do 25. kolovoza 2014. godine.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata podastrtih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

5. Vlada FBiH je 18. listopada 2004. godine tužbom pokrenula parnični postupak protiv apelanta radi poništenja ugovora o kupoprodaji, koji su zaključili 20. lipnja 2000. godine Vlada FBiH kao prodavatelj, s jedne stane, i apelant kao kupac s druge strane, i ovjeren je u Općinskom sudu 5. rujna 2000. godine (u daljnjem tekstu: prijeporni ugovor), kojim je Vlada FBiH apelantu prodala stan u Sarajevu u ul. Dajanli Ibrahimbega broj 6 (u daljnjem tekstu: predmetni stan), te poništenja i brisanja apelantovoga prava na tom stanu u relevantnim evidencijama.

6. Apelant je tijekom postupka u odgovoru na tužbu (24. studenoga 2004. godine) postavio protutužbeni zahtjev kojim je tražio utvrđenje da je na zakonom propisan način dobio taj stan na korištenje i na njemu stekao pravo vlasništva uknjižbom – polaganjem Ugovora zk. uredu, Odsjek KPU, te alternativno postavljeni protutužbeni zahtjev kojim je tražio obvezivanje Vlade FBiH da mu osigura stan iz vlastitoga fonda.

7. Pripremna ročišta, koja su bila zakazana u razdoblju od 20. travnja do 2. studenoga 2005. godine (ukupno četiri), nisu održana, uz suglasnost parničnih stranaka, zbog toga što Povjerenstvo za ljudska prava pri Ustavnom sudu (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo) nije donijelo odluku povodom zahtjeva Vlade FBiH da se ispravi Odluka broj CH/98/1162 od 7. svibnja 2004. godine (Povjerenstvo je povodom zahtjeva donijelo Zaključak broj CH/98/1162 od 13. rujna 2006. godine), a 24. travnja 2006. godine Općinski sud je donio rješenje kojim je postupak prekinut zbog toga što je po Zakonu o obrani BiH prestalo postojati Federalno ministarstvo obrane.

8. Odlučujući o prizivu Slavice Prole (koja je 25. prosinca 2005. godine postavila zahtjev za miješanje u predmetni postupak na strani Vlade FBiH) Kantonalni sud je dopisom od 12. veljače 2007. godine vratio predmet prvostupanjskom sudu uz naznaku da se navedeni priziv razmatra kao prijedlog za nastavak prekinutog postupka.

9. Na pripremnom ročištu održanom 29. listopada 2007. godine doneseno je rješenje kojim je Slavici Prole (u daljnjem tekstu: umješač) dopušteno miješanje u parnici na strani Vlade FBiH, nakon čega su u siječnju i lipnju 2008. godine održana još dva pripremna ročišta.

10. U razdoblju od studenoga 2008. godine do ožujka 2010. godine zakazivana su ročišta za glavnu raspravu (ukupno četiri, dva su odložena i to jedno zbog bolesti suca, dok su dva održana i to u siječnju i ožujku 2010. godine).

11. Odlučujući o tužbenim i protutužbenim zahtjevima Općinski sud je Presudom broj 65 0 P 050211 04 P od 10. svibnja 2010. godine usvojio tužbeni zahtjev Vlade FBiH utvrđujući da je prijeporni ugovor ništav, te je prema tome poništen upis apelantovoga prava vlasništva na tome stanu uz nalog zk. uredu da briše prijeporni upis (sve preciznije navedeno u st. 1-3 osporene presude). Istom je presudom odbijen apelantov protutužbeni zahtjev, te odbačen zbog nenadležnosti alternativno postavljeni protutužbeni zahtjev, uz obvezivanje apelanta da umješaču na strani Vlade FBiH naknadi troškove postupka (sve preciznije navedeno u st. 4-6 izreke presude).

12. Uvidom u materijalne dokaze, te u iskaz apelanta (svi provedeni dokazi su taksativno navedeni, te detaljno elaborirani na str. od 4 do 9 obrazloženja), te njihovom ocjenom Općinski sud je, između ostalog, neprijeporno utvrdio da je umješač u postupku Slavica Prole u ime svoga supruga Radomira Prole, kao prijeratnoga nositelja stanarskog prava na tom stanu, podnijela zahtjev za povrat predmetnog stana 11. ožujka 1998. godine Povjerenstvu za imovinske zahtjeve raseljenih osoba i izbjeglica (u daljnjem tekstu: CRPC), da je stan iz vojnog stambenog fonda, da je prije rata otkupljen, da je vraćen u posjed umješaču u postupku, da je apelanta iz stana iselila nadležna služba Općine Centar Sarajevo, a da je umješač 20. lipnja 2007. godine uveden u posjed stana.

13. Sukladno takvom činjeničnom utvrđenju Općinski sud je prilikom odlučenja prije svega imao u vidu Odluku o prihvatljivosti i meritumu Povjerenstva od 7. svibnja 2004. godine u predmetu broj CH/98/1162 Slavice Prole protiv BiH i FBiH, kojom je utvrđeno da je podnositeljici prijave (umješaču u postupku) povrijeđeno pravo na mirno uživanje imovine na predmetnome stanu, i to pravo na imovinu, u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija), koje proizlazi iz ugovora o otkupu stana. Općinski sud je naveo da je citiranom odlukom Federaciji BiH naređeno da se podnositeljici prijave dozvoli povrat u posjed prijepornoga stana, te da joj se dopusti uknjižba prava vlasništva na stanu u relevantnim evidencijama, pa su upravo takve okolnosti ključno opredijelile Općinski sud da usvoji tužbeni zahtjev Vlade FBiH.

14. Utvrđujući da je tužbeni zahtjev utemeljen Općinski sud je u cijelosti odbio apelantov protutužbeni zahtjev, uz istodobno odbacivanje alternativno postavljenoga protutužbenog zahtjeva zbog nenadležnosti za odlučivanje, u smislu članka 16. stavak 2. Zakona o parničnom postupku (u daljnjem tekstu: ZPP).

15. Odlučujući o apelantovome prizivu Kantonalni sud je Presudom broj 65 0 P 050211 10 Gž od 6. srpnja 2011. godine odbio priziv i potvrdio osporenu presudu. Kantonalni sud je u obrazloženju detaljno ponovio činjenično utvrđenje prvostupanjskoga suda, s kojim se u cijelosti složio, te je dosljedno pravilno utvrđenom činjeničnom stanju zaključio da je prvostupanjski sud donio pravilnu odluku. Naime, Kantonalni sud je istaknuo da iz provedenih dokaza proizlazi da je suprug umješača u postupku, Radomir Prole, bio prijeratni nositelj stanarskoga prava na predmetnome stanu, koji je otkupio na temelju valjanog pravnog posla, te da valjanost pravnog posla nije dovedena u pitanje niti je osporavana, jer Zakon o prodaji stanova izričito priznaje kupoprodajne ugovore zaključene s JNA prije 6. travnja 1992. godine, koji ispunjavaju sve formalne pravne elemente za uknjižbu. U takvim okolnostima, prema ocjeni Kantonalnog suda, umješaču u predmetnome postupku, supruzi sada umrloge Radomira Prole, pripadaju sva prava koja predstavljaju vlasništvo, u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. Imajući u vidu da su odluke Ustavnog suda odnosno odluke Povjerenstva konačne i obvezujuće, te da je upravo odlukom Povjerenstva Federaciji FBiH naređeno da dopusti umješaču u predmetnome postupku povrat u posjed predmetnoga stana, što je i učinjeno, pa je s obzirom na takve okolnosti utemeljen i zahtjev za uknjižbu prava vlasništva na predmetnome stanu, budući da je u postupku utvrđena ništavost prijepornog ugovora. Stoga je, kako je istaknuto u obrazloženju, prvostupanjski sud pravilno postupio kada je odbio apelantov protutužbeni zahtjev u svezi sa zakonitošću postupka za dobijanje rješenja na ime korištenja stana i njegovoga otkupa zbog toga što je sud već utvrdio da je tužbeni zahtjev Vlade FBiH utemeljen. Drugostupanjski sud je također utvrdio da je odluka Općinskog suda da se proglasi apsolutno nenadležnim za postupanje po alternativno postavljenom tužbenom zahtjevu također pravilna.

16. Kantonalni sud je, imajući u vidu sve prethodno izneseno, ocijenio sve apelantove prizivne prigovore neutemeljenim s obzirom da je donošenjem prvostupanjske presude Općinski sud izvršio drugi stav Odluke Povjerenstva broj CH/98/1162, kojim je Federaciji BiH naređeno da Ministarstvo obrane FBiH izda nalog da se umješač uknjiži u zemljišne knjige kod nadležnog suda kao vlasnik stana. Kantonalni sud je također naveo da su ostali apelantovi prizivni navodi koji se tiču njegovih prava na predmetnome stanu, kao i druge okolnosti koji se tiču

umješača, bile predmetom ispitivanja prilikom donošenja citirane odluke Povjerenstva. Također je naglašeno da je činjenično stanje u vezi s pravom umješača na povrat predmetnoga stana obuhvaćeno materijalno-pravnom pravomoćnošću odluke Povjerenstva u predmetu CH/98/1162, te da bi sukladno tome ponovno utvrđivanje činjeničnog stanja po pravu na povrat predmetnog stana umješaču predstavljalo *res iudicata.*

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

17. Apelant smatra da je osporenim odlukama povrijeđeno njegovo pravo na suđenje "u razumnom roku" kao segmentu prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, potom pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, te pravo na dom iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije. Prije svega apelant u iscrpnoj apelaciji ukazuje da je postupak trajao neprihvatljivo dugo, čak od listopada 2004. godine. Dalje, ukazuje da su redoviti sudovi činjenično stanje utvrdili samo na temelju dvije činjenice, te usvojili tužbeni zahtjev i to isključivo zbog postojanja odluke Povjerenstva, a iz istog razloga je odbijen apelantov protutužbeni zahtjev, pri čemu nisu cijenjeni dokazi koje je apelant tijekom postupka dostavio. Pogrešnu primjenu materijalnog prava apelant vidi u činjenici što su redoviti sudovi utvrdili ništavost prijepornoga ugovora, te naložili brisanje njegovoga prava iz relevantnih evidencija, pri čemu nije utvrđena niti krivnja, niti šteta koja mu je pričinjena prilikom oduzimanja imovine odnosno njegovog doma. Naglašava da su redoviti sudovi izgubili iz vida da se u konkretnom slučaju radilo o apelantovoj imovini jer se, sukladno odredbi članka 27. Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo, pravo vlasništva na stanu stiče danom uknjižbe u javnim evidencijama. U tome se pravcu apelant pozvao na praksu Doma za ljudska prava zauzetu u predmetima CH/00/5400 i CH/02/9869.

18. Potom kršenje prava na dom apelant obrazlaže činjenicom što mu nije obezbijeđen adekvatan zamjenski stan iz stambenog fonda Vlade FBiH. U tome pravcu navodi da su redoviti sudovi utvrdili ništavost prijepornoga ugovora, a da apelantu nije obezbijeđen adekvatan zamjenski stan. Potom ukazuje da je odluka Povjerenstva na temelju koje su donesene prijeporne odluke zapravo favorizirajuća za umješača u postupku, a diskriminirajuća za apelanta, a ujedno je takva odluka jedinstvena jer je odlukom Povjerenstva temeljem ugovora o otkupu sklopljenim s bivšim SSNO vraćen stan supruzi prijeratnoga nositelja stanarskog prava, koji je ostao u oružanim snagama druge države poslije 14. prosinca 1995. godine, odnosno sve do lipnja 1996. godine, kada je umirovljen.

19. U dopuni apelacije apelant je informirao Ustavni sud da je tijekom trajanja postupka pred Ustavnim sudom od Vrhovnog suda Federacije BiH ishodio Rješenje broj 65 0 P 050211 11 Rev od 18. rujna 2012. godine kojim je odbačena revizija koju je apelant izjavio protiv osporene presude Kantonalnog suda, pri čemu apelant nije osporio citirano rješenje.

b) Odgovor na apelaciju

20. Kantonalni sud je u odgovoru na apelaciju naveo da je osporena presuda zakonita jer su svi apelantovi prigovori bili predmetom ocjene pred navedenim sudom. Naglašeno je da je Općinski sud svojom odlukom izvršio drugi stav Odluke Povjerenstva broj CH/98/1162 kojom je Ministarstvu obrane FBiH naloženo da se umješač uknjiži u zemljišne knjige kod nadležnog suda kao vlasnik predmetnoga stana. Naglašeno je da su svi apelantovi prigovori koje ponavlja u apelaciji bili predmetom preispitivanja Povjerenstva, tako da su svi prigovori razložno raspravljeni pri čemu treba imati u vidu da je umješač stupio u posjed stana na temelju zaključka o dozvoli izvršenja od 29. prosinca 2006. godine, budući da je Vlada FBiH postupila sukladno citiranoj odluci Povjerenstva.

21. Općinski sud je u odgovoru na apelaciju kronološki opisao tijek postupka s aspekta duljine njegovoga trajanja.

22. Vlada FBiH je u odgovoru na apelaciju, između ostaloga, istaknula da je apelacija neutemeljena budući da osporenim odlukama nisu povrijeđena apelantova prava na koja se u apelaciji pozvao.

V. Relevantni propisi

23. **Zakon o parničnom postupku** ("Službene novine Federacije BiH" br. 53/03, 73/05 i 19/06) u relevantnom dijelu glasi:

Članak 2. stavak 1.

(1) U parničnom postupku sud odlučuje u granicama zahtjeva koji su stavljeni u postupku.

Članak 10.

Sud je dužan provesti postupak bez odugovlačenja i sa što manje troškova, te onemogućiti svaku zlouporabu prava koja strankama pripadaju u postupku.

Članak 16. stavak 2.

(2) Kad sud tijekom postupka ustanovi da za rješavanje spora nije nadležan sud nego koje drugo tijelo vlasti, oglasit će se nenadležnim, ukinuti provedene radnje u postupku i odbaciti tužbu.

24. **Pravila procedure Povjerenstva za ljudska prava pri Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine** usvojena 13. siječnja 2004. godine (dostupna na web stranici Povjerenstva), u relevantnom dijelu glase:

Poglavlje 1.
Komisija
Pravilo 1.
Neovisnost i nepristrasnost Komisije

Komisija, ustanovljena prema Sporazumu iz 2003. godine kao sudsko tijelo pri Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine s jurisdikcijom da odlučuje o predmetima koje je primio Dom za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu u periodu do 31. decembra 2003. godine, djeluje u potpunoj neovisnosti i nepristrasno.

Postupak preispitivanja
Pravilo 62.
Odluke Komisije ne podliježu preispitivanju

Odluke Komisije, bez obzira da li ih je donijela Komisija u plenarnom sastavu ili Vijeće, su konačne i obavezujuće u smislu čl. 8. i 9. Sporazuma iz 2003. godine i ne podliježu preispitivanju.

VI. Dopustivost

25. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine Ustavni sud, također, ima prizivnu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovome ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojega suda u Bosni i Hercegovini.

26. Sukladno članku 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku kojega je koristio.

27. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Kantonalnog suda broj 65 0 P 050211 10 Gž od 6. srpnja 2011. godine protiv koje nema drugih učinkovitih pravnih lijekova mogućih prema zakonu (rješenjem Vrhovnog suda odbačena je apelantova revizija). Potom, osporenu je presudu apelantov punomoćnik primio 19. kolovoza 2011. godine, a apelacija je podnesena 18. listopada 2011. godine, tj. u roku od

60 dana, kako je propisano člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer ne postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očevidno (*prima facie*) neutemeljena.

28. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, te članka 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da apelacija ispunjava uvjete glede dopustivosti.

VII. Meritum

29. Apelant pobija navedene presude tvrdeći da su tim presudama povrijeđena njegova prava iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije, te članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije u odnosu na suđenje "u razumnom roku", kako je to apelant eksplicitno naveo u apelaciji. Međutim, Ustavni sud iz navoda apelacije zaključuje da apelant predmetnom apelacijom ukazuje i na kršenje ostalih aspekata prava na pravično suđenje, pa će Ustavni sud ispitati osporene presude i u tom segmentu.

Pravo na pravično suđenje

30. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode ovog članka, stavak 2., što uključuje:

(e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i kривičnim stvarima i druga prava vezana za krivične postupke.

31. Članak 6. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obveza ili utemeljenosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom.

32. U konkretnom slučaju Ustavni sud opaža da se radi o sporu građanskopravne prirode, te postupak uživa garancije prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

A) Činjenično stanje i primjena prava

33. Iz navoda apelacije proizlazi da apelant kršenje prava na pravično suđenje suštinski vidi u proizvoljno utvrđenom činjeničnom stanju i proizvoljnoj primjeni materijalnog prava. U vezi s tim Ustavni sud ukazuje da, prema praksi Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud) i Ustavnog suda, zadaća ovih sudova nije preispitivati zaključke redovitih sudova glede činjeničnog stanja i primjene materijalnog i procesnog prava (vidi Europski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. lipnja 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije mjerodavan supstituirati redovite sudove u procjeni činjenica i dokaza već je, općenito, zadaća redovitih sudova ocijeniti činjenice i dokaze koje su izveli (vidi Europski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. svibnja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadaća Ustavnog suda je ispitati jesu li, eventualno, povrijeđena ili zanemarena ustavna prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na učinkovit pravni lijek i dr.), te je li primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminacijska.

34. Ustavni sud će se, dakle, iznimno upustiti u ispitivanje načina na koji su nadležni sudovi utvrđivali činjenice i na tako utvrđene činjenice primijenili pozitivno-pravne propise, kada je očevidno da je u određenome postupku došlo do proizvoljnog postupanja redovitoga suda, kako u postupku utvrđivanja činjenica, tako i primjene relevantnih pozitivno-pravnih propisa (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 311/04* od 22. travnja 2005. godine, stavak 26). U kontekstu navedenoga Ustavni sud podsjeća i da je u više svojih odluka ukazao kako očevidna proizvoljnost u primjeni relevantnih propisa nikada ne može voditi ka jednom pravičnom postupku (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 1293/05* od 12. rujna 2006. godine, točka 25. i dalje). Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud će u konkretnom slučaju, s obzirom na pitanja koja apelant postavlja, ispitati jesu li osporene odluke utemeljene na proizvoljno utvrđenom činjeničnom stanju, odnosno proizvoljnoj primjeni prava.

35. Krećući se u granicama prizivnih navoda koji se u suštini odnose na nezadovoljstvo odlukom Povjerenstva, Ustavni sud opaža kako je postupak pokrenula Vlada FBiH s ciljem da izvrši Odluku Povjerenstva broj CH/98/1162 od 7. svibnja 2004. godine, radi poništenja prijepornoga ugovora koji je apelant s Vladom FBiH zaključio 2. lipnja 2000. godine. Ustavni sud primjećuje kako su redoviti sudovi prilikom rješavanja tužbenoga zahtjeva imali u vidu citiranu odluku Povjerenstva kojom je umješaču u postupku, kao supruzi nositelja stanarskog prava na stanu, koji je otkupljen na temelju pravno valjanog ugovora s JNA, utvrđeno kršenje prava na imovinu s pravom povrata stana u posjed, te s pravom uknjižbe prava vlasništva na stanu.

36. Ustavni sud također opaža kako je tijekom postupka utvrđeno da je citirana odluka Povjerenstva djelomično izvršena, i to u dijelu povrata stana u posjed umješaču, ali da citirana odluka nije u cijelosti izvršena (uknjižba prava vlasništva na stanu), pa je upravo to i bio osnovni razlog zašto je Vlada FBiH pokrenula postupak. Ustavni sud opaža da su redoviti sudovi prilikom odlučenja pošli od činjenice da su odluke Povjerenstva, sukladno Pravilu 62. Pravila procedure Povjerenstva, konačne i pravno obvezujuće, te da odluke Povjerenstva ne podliježu preispitivanju, pa su upravo na toj činjenici redoviti sudovi utemeljili svoje odluke. Potom, Ustavni sud opaža da su redoviti sudovi ocijenili kao neutemeljene sve istaknute apelantove prigovore (uključujući i činjenicu da je suprug umješača ostao u vojnoj službi druge države nakon 14. prosinca 1995. godine) zbog toga što su svi ti prigovori (koje apelant u apelaciji ponavlja) bili predmetom razmatranja pred Povjerenstvom prilikom donošenja za apelanta prijeporne odluke, te da bi se u slučaju ponovnoga utvrđivanja činjeničnog stanja u vezi s pravom umješača na stanu radilo o *res iudicata*. Isto tako, Ustavni sud podsjeća kako redoviti sudovi prilikom odlučenja nisu imali mandat, niti su bili nadležni preispitivati citiranu odluku Povjerenstva, kojom je apelant očito nezadovoljan, na što se u suštini svode apelantovi navodi. Ustavni sud također podsjeća da redoviti sudovi u konkretnom slučaju nisu bili ovlašteni raspravljati o naknadi štete, budući da sudovi u parničnome postupku, sukladno odredbi članka 2. stavak 1. Zakona o parničnom postupku, imaju ovlasti raspravljati samo u okviru zahtjeva kojega su postavile stranke u postupku, a iz priloženih dokaza proizlazi da takav zahtjev tijekom postupka nije ni bio postavljen.

37. U svezi s apelantovim navodima kojima tvrdi da je za njega prijeporna odluka Povjerenstva jedinstvena, te da ne slijedi praksu zauzetu u predmetima koji su pokretali slično činjenično i pravno pitanje, Ustavni sud ovaj prigovor ne može prihvatiti opravdanim. U svezi s tim Ustavni sud podsjeća na noviju praksu Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud) zauzetu u predmetu *Mago i drugi protiv Bosne i Hercegovine* (vidi Europski sud, presuda od 3. svibnja 2012. godine) u kojemu je Europski sud utvrdio kršenje prava na imovinu aplikantici u situaciji kada su joj nadležni organi u BiH (uključujući i CRPC zbog nenadležnosti) uskratili pravo na povrat u posjed prijeratnoga stana iz vojnog stambenog fonda na kojemu je stanarsko pravo imao njezin suprug (radi se o stanu koji nije bio otkupljen), zbog činjenice što je aplikanticin suprug tijekom rata i nakon toga ostao u snagama VJ. Europski sud je u

citiranoj odluci zaključio kako se status aplikanticinog supruga nije trebao uzeti u obzir u okolnostima kada aplikantica nije spadala ni u jednu kategoriju koje su podlijegale osporavanim mjerama, pri čemu tužena Vlada nije navela nijedan drugi razlog za lišavanje aplikantice njezinoga posjeda. Upravo navedeni primjer iz prakse Europskog suda, prema ocjeni Ustavnog suda, dovoljno govori o neutemeljenosti apelantovoga prigovora, jer se u oba slučaja radi o činjenično i pravno vrlo sličnim okolnostima.

38. Ustavni sud, dakle, ponovno naglašava kako su redoviti sudovi u konkretnom slučaju prilikom odlučenja pošli od činjenice da su odluke Povjerenstva konačne i pravno obvezujuće, pri čemu redoviti sudovi u smislu relevantnih odredbi pozitivnog prava nisu bili ovlašteni da preispituju konačnu i obvezujuću odluku Povjerenstva, na čemu se suštinski temelji apelantov prigovor, te su stoga u okolnostima konkretnog slučaja postupali u okviru svojih zakonskih ovlasti za što su dali razvidna i argumentirana obrazloženja, koja se ne čine proizvoljnim.

39. Sukladno svemu navedenome Ustavni sud zaključuje kako osporenim odlukama nije došlo do kršenja apelantovoga prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije u segmentima na koje je apelant neutemeljeno ukazao.

B) Pravo na suđenje u "razumnom roku"

40. Budući da apelant postupak osporava i s aspekta duljine njegovoga trajanja u smislu garancija iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije, Ustavni sud će navedeni postupak razmotriti i s toga aspekta.

a) Relevantni principi

41. Ustavni sud, prije svega, ističe da se prema konzistentnoj praksi Europskog suda i Ustavnog suda razumnost duljine trajanja postupka mora ocijeniti u svjetlu okolnosti pojedinoga predmeta, vodeći računa o kriterijima uspostavljenim sudskom praksom Europskog suda, a osobito o složenosti predmeta, ponašanju strana u postupku i nadležnog suda ili drugih javnih vlasti, te o značaju koji konkretna pravna stvar ima za apelanta (vidi Europski sud, *Mikulić protiv Hrvatske*, aplikacija broj 53176/99 od 7. veljače 2002. godine, Izvješće broj 2002-I, stavak 38).

b) Razdoblje koje se uzima u obzir

42. Ustavni sud opaža kako je Vlada FBiH 18. listopada 2004. godine tužbom Općinskom sudu pokrenula parnični postupak koji je pravomoćno okončan presudom Kantonalnog suda od 6. srpnja 2011. godine, iz čega proizlazi da je postupak trajao gotovo sedam godina (šest godina i devet mjeseci).

c) Analiza razumnosti trajanja postupka

43. Ustavni sud opaža kako se u konkretnom slučaju, s obzirom na činjenična i pravna pitanja koja je trebalo raspraviti, ne može govoriti o posebice složenome predmetu. Dalje, vezano za doprinos redovitih sudova u kontekstu duljine trajanja postupka, Ustavni sud opaža kako je postupak pred Općinskim sudom trajao pet godina i sedam mjeseci, a Kantonalni sud je o prizivu odlučio za nešto dulje od godinu dana. Potom, iz priloženih dokaza Ustavni sud opaža da je Općinski sud u početnoj fazi postupka poduzimao određene procesne radnje, da je zakazivao ročišta (koja su uglavnom uz suglasnost stranaka odlagana zbog nedonošenja odluke Povjerenstva povodom zahtjeva Vlade FBiH za ispravku odluke), da je postupak iz opravdanih razloga bio prekinut (u razdoblju od travnja 2006. godine do veljače 2007. godine), te da je postupak dodatno usporila činjenica da je upućen zahtjev za miješanje u postupak. Uvažavajući prethodno izneseno kao objektivne smetnje koje su uticale na duljinu postupka, Ustavni sud iz priloženih dokaza ne uočava opravdanje Općinskog suda za neefikasnost u vođenju postupka u razdoblju nakon održanog pripremnog ročišta u lipnju 2008. godine, pa do donošenja konačne odluke (svibanj 2010. godine), dakle, radi se o razdoblju od skoro dvije godine u kojemu je prvostupanjski sud uspio održati samo dva ročišta (i to u siječnju i ožujku 2010. godine) što je posebno neprihvatljivo uzme li se u obzir okolnost da je postupak do toga momenta već trajao dulje od četiri godine. U svezi s apelantovim doprinosom duljini postupka, Ustavni sud opaža da je i sam tome doprinio, jer je u početnoj fazi postupka tražio odlaganje ročišta, potom okolnost da nije podnio priziv protiv rješenja kojim je postupak prekinut (već je to učinio umješač), pri čemu Ustavni sud iz priloženih dokaza ne uočava da je apelant Općinskom sudu podnosio urgencije, kako bi postupak ubrzao. Međutim, i pored apelantovoga neprijepornog doprinosa duljini postupka, Ustavni sud smatra kako odgovornost za njegovu duljinu u pretežnome dijelu, ipak, snosi Općinski sud, koji u razdoblju od lipnja 2008. godine pa do donošenja presude (svibanj 2010. godine) nije postupao, sukladno obvezi da postupak vodi bez odugovlačenja što je propisano odredbom članka 10. Zakona o parničnom postupku.

44. Na temelju navedenoga, Ustavni sud zaključuje kako duljina postupka ne zadovoljava zahtjev "razumnog roka" iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije, te kako postoji povreda apelantovoga prava na suđenje "u razumnom roku" kao jednog od segmenata prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

Pravo na imovinu

45. Apelant smatra da je osporenim presudama povrijeđeno njegovo pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

46. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode ovog članka, stavak 2., što uključuje:

k) Pravo na imovinu.

47. Članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju u relevantnom dijelu glasi:

Svako fizičko ili pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utječu na pravo države da primjenjuje takve zakone koje smatra potrebnim da bi nadzirala korištenje imovine sukladno općim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni.

48. Apelant smatra kako mu je osporenim presudama povrijeđeno pravo na imovinu, jer ne može uživati u stanu koji je otkupio i nad kojim je stekao pravo vlasništva upisom u zemljišne knjige. Ustavni sud podsjeća na svoju ustaljenu praksu, kao i praksu Europskog suda za ljudska prava, prema kojoj članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju obuhvaća tri različita pravila. Prvo pravilo, navedeno u prvom stavku, jeste opće prirode i iskazuje princip mirnoga uživanja imovine. Drugo pravilo, sadržano u drugoj rečenici istoga stavka, obuhvaća lišavanje imovine i čini ga podložnim određenim uvjetima. Treće pravilo, iz stavka dva navedenoga članka, priznaje da države članice imaju pravo, između ostaloga, nadzirati korištenje imovine sukladno javnom interesu. Ova tri pravila nisu "različita", u smislu da su nepovezana, drugo i treće pravilo se odnose na pojedine slučajeve ometanja prava na mirno uživanje imovine, te ih, stoga, treba tumačiti u svjetlu općeg principa iskazanog u prvom pravilu (vidi presudu Europskog suda za ljudska prava, *Sporrong i Lönnorth protiv Švedske*, od 23. rujna 1982. godine, serija A, broj 52, stavak 61).

49. Prilikom razmatranja je li došlo do povrede apelantovoga prava na imovinu, Ustavni sud mora prije svega utvrditi je li apelant titular prava koja potpadaju pod obim zaštite članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. S obzirom na to da je predmet prijepora poništenje prijepornoga ugovora temeljem kojega je apelant uknjižio pravo vlasništva na stanu u javnim evidencijama, proizlazi da je apelant titular, odnosno nositelj prava koja su zaštićena člankom II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

50. S obzirom na navedeno Ustavni sud smatra kako je odlukama redovitih sudova kojima je utvrđena ništavost prijepornoga ugovora neprijeporno došlo do miješanja u apelantovo pravo na mirno uživanje imovine. U konkretnom slučaju primjenjivo je prvo pravilo iz članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

51. Ustavni sud stoga mora ispitati je li miješanje u apelantova prava na imovinu bilo opravdano, odnosno je li miješanje u pravo na imovinu (a) predviđeno zakonom, (b) u javnom interesu i (c) sukladno principu proporcionalnosti.

52. Prvo pitanje na koje Ustavni sud treba dati odgovor jeste je li miješanje u pravo apelanata na imovinu predviđeno zakonom, odnosno jesu li sudovi u konkretnom slučaju pravilno postupili na način da ne vrijeđa prava apelanata na imovinu. U svezi s ovim pitanjem Ustavni sud podsjeća kako je pitanje zakonitosti osporenih odluka već razmotrio prilikom ispitivanja apelantovih navoda o kršenju prava na pravično suđenje, gdje je zaključeno da nije bilo proizvoljnosti redovitih sudova prilikom donošenja osporenih odluka u segmentima na koje je apelant neutemeljeno ukazao. Stoga, Ustavni suda ne vidi razlog da ponovno i u okviru ove točke razmatra zakonitost miješanja u apelantovo pravo na imovinu, pa na temelju prethodno iznesenih utvrđenja cijeni da je u okolnostima konkretnog slučaja miješanje u apelantovo pravo na imovinu bilo sukladno zakonu.

53. U svezi s pitanjem ima li miješanje u apelantovo pravo na imovinu i legitiman cilj od javnog ili općeg interesa, Ustavni sud opaža da je "miješanje" u apelantovu imovinu izvršeno s ciljem izvršenja pravno obvezujuće odluke Povjerenstva kojom je Vlada BiH obvezana na njezino provođenje. Uz to Ustavni sud ukazuje kako je u brojnim odlukama, kroz dosadašnju vlastitu praksu, odlučivao o pravu povrata u prijeratne stanove u kojima je, u svjetlu odredbe iz članka II/5. Ustava Bosne i Hercegovine, izražen stav da izbjeglice i raseljene osobe imaju pravo slobodno se vratiti u svoje domove. U brojnim odlukama Ustavni sud je zaključio kako je povrat imovine primarni cilj Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini i Ustava Bosne i Hercegovine, te da uspostavljanje nekadašnjih prava na kuće i stanove treba predstavljati osnovni cilj (vidi, npr., Ustavni sud, Odluka broj *U 14/00* od 4. svibnja 2001. godine, "Službeni glasnik BiH" broj 33/01). S obzirom na sve navedeno Ustavni sud smatra kako je miješanje u konkretnom slučaju bilo sukladno javnom interesu.

54. Dalje, u konkretnom slučaju je nužno dati odgovor i na pitanje je li miješanje u apelantovu imovinu bilo sukladno principu proporcionalnosti, odnosno je li postignuta pravična ravnoteža između zaštite prava na imovinu apelanata i zahtjeva općeg interesa. Naime, u svakom konkretnom slučaju mora postojati "pravičan odnos" između zahtjeva interesa koji se želi postići i zaštite temeljnih prava pojedinaca, što nije moguće postići ako apelant mora snositi "osobni i neumjeren teret" (vidi Europski sud za ljudska prava, *James i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 21. veljače 1986, serija A, broj 98, st. 46. i 50).

55. U svezi s tim Ustavni sud konstatira kako je u osporenoj odluci vođeno dovoljno računa o razumnom odnosu proporcionalnosti između sredstava koja se koriste, s jedne strane, i cilja koji se želi postići, s druge strane. Ustavni sud primjećuje kako se u konkretnom slučaju pitanje pravne valjanosti prijepornoga ugovora raspravljalo isključivo u svjetlu odluke Povjerenstva čije je potpuno izvršenje za Vladu FBiH bio imperativ, pa se u takvim okolnostima zahtjev općeg interesa šire društvene zajednice ogleda u zaštiti i pravnoj sigurnosti umješača, kao zakonitog korisnika (vlasnika) stana napuštenog uslijed ratnih okolnosti, pri čemu umješač, prema Aneksu VII Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, ima pravo slobodno se vratiti u svoj stan. Ustavni sud također primjećuje kako je apelantu svakako morala biti poznata činjenica da je taj stan prije rata otkupljen, potom da je umješač 11. ožujka 1998. godine, dakle prije zaključivanja prijepornoga ugovora, podnio CRPC zahtjev za povrat stana, da je umješač pokrenuo postupak pred Domom za ljudska prava, odnosno Povjerenstvom, kao supruga umrloga nositelja stanarskog prava koji je neprijeporno ostao u vojnoj službi, ispunjavala sve uvjete za povrat, što sve kao posljedicu ima ograničenje apelantovih prava i ne stvara pretjeran teret apelantu u usporedbi s javnim interesom da se izbjeglim i raseljenim osobama omogući pravo na povrat u svoje prijeratne domove. Pri tome je Ustavni sud cijenio i okolnost da apelant sukladno relevantnim odredbama materijalnog prava ima mogućnost, što je isključivo njegova dispozicija, pokrenuti drugi odgovarajući postupak radi povrata novčanoga iznosa koji je kao kupac iz prijepornoga ugovora, za koji je sud utvrdio da je ništav, platio na ime kupoprodajne cijene prijepornoga stana, što dodatno učvršćuje stav Ustavnog suda da apelant ne snosi pretjeran i neumjeren teret.

56. Imajući u vidu navedene razloge, Ustavni sud smatra kako u ovome slučaju nije povrijeđeno apelantovo pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

Pravo na dom

57. Ustavni sud opaža kako apelant kršenje navedenoga prava vidi u činjenici što mu Vlada FBiH nije dodijelila zamjenski stan iz svoga stambenog fonda. Ustavni sud podsjeća da se garancije prava na dom prema Europskoj konvenciji ne odnose na eventualno "budući" dom, kako to apelant pogrešno smatra. Stoga se činjenica da su alternativno postavljeni protutužbeni zahtjev kojim je apelant tražio da mu Vlada FBiH osigura stan, redoviti sudovi odbacili zbog nenadležnosti za odlučivanje, u smislu odredbe članka 16. stavak 2. ZPP-a, ne može dovesti o kontekst kršenja apelantovoga prava na dom, u smislu članka 8. Europske konvencije. Osim toga iz činjenica predmeta kao neprijeporno proizlazi da je umješač uveden u posjed stana 20. lipnja 2007. godine u drugom - upravnom postupku zbog čega se dodatno pokazuju neutemeljenim apelantovi navodi da je odlukama donesenim u ovome parničnom postupku povrijeđeno njegovo pravo na dom. Stoga, Ustavni sud zaključuje kako u kontekstu apelantovih prizivnih navoda u postupku nije povrijeđeno apelantovo pravo na dom iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije.

VIII. Zaključak

58. Ustavni sud zaključuje kako je došlo do kršenja prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije u segmentu suđenja "u razumnom roku" kada je drugostupanjski postupak trajao skoro sedam godina, od toga gotovo šest godina pred Općinskim sudom, čiji je doprinos u tome segmentu najveći jer u pojedinim fazama postupka nije postupao, sukladno obvezi da postupak vodi bez odugovlačenja, pri čemu je i apelant sam doprinio da postupak traje tako dugo, ali ipak ne u odlučujućoj mjeri.

59. S druge strane Ustavni sud zaključuje kako nije došlo do kršenja apelantovoga prava u odnosu na ostale aspekte prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije kada su redoviti sudovi, polazeći od činjenice da su odluke Povjerenstva konačne i obvezujuće postupali sukladno svojim zakonskim ovlastima.

60. Ustavni sud zaključuje kako nema povreda ni prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju u slučaju kada je miješanje u apelantovo pravo na imovinu bilo sukladno zakonu i u javnome interesu, pri čemu nije stavljen ni pretjeran teret na apelanta.

61. Također, Ustavni sud zaključuje kako nema ni povrede prava na dom iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije u kontekstu apelantovih navoda koji kršenje navedenoga prava vidi o činjenici da mu nije dodijeljen zamjenski stan.

62. Na temelju članka 59. st. (1), (2) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

63. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda
Bosne i Hercegovine
Valerija Galić, v. r.

ЕВРОПСКИ СУД ЗА ЉУДСКА ПРАВА
ЧЕТВРТО ОДЈЕЉЕЊЕ

60

ПРЕДМЕТ МИЛИНКОВИЋ
ПРОТИВ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

(Апликација бр. 21175/13)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР
08. 07. 2014. године

Ова пресуда је коначна, али су могуће редакторске измјене.

У предмету Милинковић против Босне и Херцеговине,

Европски суд за људска права (Четврто одјељење), засједајући као вијеће у сљедећем саставу:

Ђеорђе Николау (George Nicolaou), *предсједник,*

Здравка Калајџијева,

Фарис Вехабовић, *судије,*

и Фатош Арачи (Fatoş Aracі), *замјеница регистрара одјељења,*

након вијећања на сједници затвореној за јавност дана 17. 06. 2014. године,

доноси сљедећу пресуду која је усвојена наведеног датума.

ПОСТУПАК

1. Поступак у овом предмету покренут је по апликацији (бр. 21175/13) против Босне и Херцеговине коју је Суду поднио држављанин Босне и Херцеговине г. Драган Милинковић (апликант), према члану 34. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода (Конвенција), дана 13. 02. 2013. године.
2. Апликанта је заступала гђа Р. Плавшић, адвокат из Бањалуке. Владу Босне и Херцеговине (Влада) заступала је гђа М. Мијић, њен агент.
3. Као и у предмету *Момић и други против Босне и Херцеговине*, бр. 1441/07 и др., од 15.01.2013. године, и у овом предмету је ријеч о неизвршавању коначне и извршне пресуде домаћег суда, која потпада под посебан правни режим општих обавеза Републике Српске.
4. Дана 07.05.2013. године апликација је достављена Влади.
5. Влада се успротивила томе да апликацију испита Вијеће. Након што је размотрио противљење Владе, Суд га је одбио.

ЧИЊЕНИЦЕ

I. ОКОЛНОСТИ ПРЕДМЕТА

6. Апликант је рођен 1977. године и живи у Бањалуци.
7. Пресудом Основног суда у Бањалуци од 23.02.2009. године која је постала правоснажна дана 11. 05. 2009. године, Републици Српској (ентитету Босне и Херцеговине) наређено је да у року од 15 дана апликанту исплати 34.000 конвертибилних марака (КМ)[1] на име нематеријалне штете, заједно са затезном каматом по законској стопи, те 4.667 КМ на име трошкова поступка са затезном каматом по законској стопи.
8. Основни суд у Бањалуци донио је рјешење о извршењу дана 29. 06. 2009. године.
9. Апликант се жалио Уставном суду Босне и Херцеговине (Уставни суд) због неизвршавања пресуде. Дана 16. 01. 2013. године Уставни суд је нашао повреду члана 6. Конвенције и члана 1. Протокола бр. 1 уз Конвенцију.
10. Правоснажна пресуда у корист апликанта није извршена до данас.

II. РЕЛЕВАНТНО ДОМАЋЕ ПРАВО

11. Релевантно домаће право и пракса изнесени су у пресуди *Момић и други* (цитирана горе у тексту, тачке 11-13).

ПРОПИСИ

12. Апликант се жалио због неизвршења пресуде наведене у тачки 7. Он се позвао на члан 6. Конвенције и члан 1. Протокола бр. 1 уз Конвенцију.

    Члан 6. у релевантном дијелу гласи:

    "Приликом одлучивања о његовим грађанским правима и обавезама... свако има право на правичан и јавни поступак у разумном року, пред независним и непристрасним судом успостављеним на основу закона."

    Чланом 1. Протокола бр. 1 уз Конвенцију прописано је сљедеће:

    "Свако физичко и правно лице има право на несметано уживање своје имовине. Нико не може бити лишен своје имовине осим када је то у јавном интересу и у складу са условима прописаним законом и општим принципима међународног права.

    Претходне одредбе, међутим, ни на који начин не умањују право државе да примијени законе које сматра потребним како би регулисала коришћење имовине у складу с општим интересом или како би осигурала плаћање пореза или других доприноса или казни."

[1] Конвертибилна марка (BAM) користи исти фиксни курс према евру који има и њемачка марка, односно: 1 EUR = 1,95583 BAM

I. НАВОДНА ПОВРЕДА ЧЛАНА 6. КОНВЕНЦИЈЕ И ЧЛАНА 1. ПРОТОКОЛА бр. 1 УЗ КОНВЕНЦИЈУ

А. Прихватљивост

13. Суд констатује да апликација није очигледно неоснована у смислу члана 35. став 3. (а) Конвенције нити неприхватљива по било којем другом основу. Према томе, она мора бити проглашена прихватљивом.

Б. Меритум

14. Док је апликант позвао Суд да на његов предмет примијени јуриспруденцију из предмета *Чолић и други* (види *Чолић и други против Босне и Херцеговине*, бр. 1218/07 *и др*., од 10. 11. 2009), Влада је тражила да се направи разлика између та два предмета. Она је сматрала да правоснажна пресуда у овом предмету не спада у категорију ратне штете, него представља опште обавезе Републике Српске које се исплаћују у готовини у складу с релевантним планом измирења обавеза. Влада је даље навела да је због обима јавног дуга Републике Српске кашњење у извршењу оправдано, јер би у супротном била угрожена макроекономска стабилност и фискална одрживост.
15. Суд примјећује да је предметни случај практично идентичан предмету *Момић и други* (цитиран горе) у којем је утврђена повреда члана 6. и члана 1. Протокола бр. 1. Будући да правоснажна пресуда која се разматра у овом предмету још увијек није извршена, а та ситуација траје већ више од пет година, Суд не види било какав разлог да одступи од своје раније праксе.
Према томе, дошло је до повреде члана 6. Конвенције и члана 1. Протокола бр. 1 уз Конвенцију.

II. ПРИМЈЕНА ЧЛАНА 41. КОНВЕНЦИЈЕ

16. Члан 41. Конвенције гласи:
"Ако Суд утврди да је дошло до повреде Конвенције или њених протокола, те ако законодавство високе стране уговорнице о којој је ријеч омогућава само дјелимично обештећење, Суд ће, по потреби, одредити правичну накнаду оштећеној страни."

А. Одштета

17. Апликант је захтијевао исплату дуга наведеног у пресуди на име материјалне штете, те 5.000 евра на име нематеријалне штете. Влада је сматрала да ови захтјеви нису поткријепљени. Суд понавља да осигурање извршења домаћих пресуда о којима је ријеч (види *Јеличић против Босне и Херцеговине*, бр. 41183/02, тачка 53, ЕСЉП 2006-IX и *Пејаковић против Босне и Херцеговине*, бр. 337/04 *и др.*, тачка 31, 18. 12. 2007) заиста представља најпримјеренији облик правне заштите у предметима неизвршавања пресуда. Ово начело једнако важи и за предметни случај. У погледу нематеријалне штете, Суд сматра да је апликант претрпио одређену нематеријалну штету која произлази из повреда Конвенције које су утврђене у овом предмету. Вршећи правичну процјену како то захтијева члан 41. Конвенције, те имајући у виду износе досуђене у предмету *Чолић и други* (цитиран горе, тачка 21), Суд апликанту досуђује 1.500 евра на име нематеријалне штете, те сваки порез који може бити зарачунат на тај износ.

Б. Трошкови и издаци

18. Апликант такође потражује 2.340 КМ (приближно 1.200 евра) за трошкове и издатке настале у поступцима пред домаћим судовима, као и пред Судом. Влада је сматрала да је тражени износ претјерано висок. Према пракси Суда, апликант има право на накнаду трошкова и издатака само ако се покаже да су они стварно настали и да су били неопходни, те да су разумни у погледу износа (види, на примјер, *Iatridis против Грчке* (правична накнада) [ГЦ], бр. 31107/96, тачка 54, ЕСЉП 2000-XI).
19. Суд напомиње да је правна заступница апликанта поднијела почетну апликацију, те на захтјев Суда, писана изјашњења на једном од језика у службеној употреби у Босни и Херцеговини. Према томе, треба у цјелини удовољити апликантовом захтјеву за накнаду трошкова и издатака.

Ц. Затезна камата

20. Суд сматра примјереним да се затезна камата заснива на најнижој кредитној стопи Европске централне банке, увећаној за три процентна бода.

ИЗ НАВЕДЕНИХ РАЗЛОГА СУД ЈЕДНОГЛАСНО

1. *Проглашава* апликацију прихватљивом;
2. *Пресуђује* да је дошло до повреде члана 6. Конвенције и члана 1. Протокола бр. 1 уз Конвенцију због неизвршења правоснажне пресуде домаћег суда;
3. *Пресуђује*
   (а) да тужена држава треба да обезбиједи потпуно извршење пресуде домаћег суда у корист апликанта у року од три мјесеца;
   (б) да тужена држава у року од три мјесеца апликанту плати сљедеће износе претворене у конвертибилне марке према курсу на дан измирења:
      (i) 1.500 EUR (хиљаду пет стотина евра), као и сваки порез који може бити зарачунат, на име нематеријалне штете; и
      (ii) 1.200 EUR (хиљаду двјесто евра), као и сваки порез који може бити зарачунат апликанту, на име трошкова и издатака;
   (ц) да ће се од истека наведена три мјесеца до измирења платити обична камата на наведене износе, по стопи једнакој најнижој кредитној стопи Европске централне банке у периоду неплаћања, увећаној за три процентна бода;
4. *Одбија* преостали дио захтјева за правичну накнаду који је поднио апликант.

Састављено на енглеском језику и достављено у писаној форми дана 08.07.2014. године, у складу с правилом 77. ставови 2. и 3. Правила Суда.

Замјеница регистрара	Предсједник
Фатош Арачи	**Ђеорђе Николау**

PREDMET MILINKOVIĆ
PROTIV BOSNE I HERCEGOVINE

(Aplikacija br. 21175/13)

PRESUDA

STRASBOURG
8.7.2014. godine

Ova presuda je konačna, ali su moguće redakcijske izmjene.

U predmetu Milinković protiv Bosne i Hercegovine,

Evropski sud za ljudska prava (Četvrti odjel), zasijedajući kao vijeće u sljedećem sastavu:

George Nicolaou, *predsjednik,*
Zdravka Kalaydjieva,
Faris Vehabović, *sudije,*
i Fatoş Araci, *zamjenica registrara odjela,*

nakon vijećanja na sjednici zatvorenoj za javnost dana 17.6.2014. godine,

donosi sljedeću presudu koja je usvojena navedenog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovom predmetu pokrenut je po aplikaciji (br. 21175/13) protiv Bosne i Hercegovine koju je Sudu podnio državljanin Bosne i Hercegovine gosp. Dragan Milinković (u daljnjem tekstu: aplikant), prema članu 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Konvencija), dana 13. 2. 2013.
2. Aplikanta je zastupala gđa R. Plavšić, advokat iz Banje Luke. Vladu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vlada) zastupala je agentica gđa M. Mijić.
3. Kao i u predmetu *Momić i drugi protiv Bosne i Hercegovine*, br. 1441/07 *et al*., od 15.1.2013., i u ovom predmetu riječ je o neizvršavanju konačne i izvršne presude domaćeg suda, koja potpada pod poseban pravni režim općih obaveza Republike Srpske.
4. Dana 7.5.2013. aplikacija je dostavljena Vladi.
5. Vlada se usprotivila da Vijeće ispituje aplikaciju. Nakon što je razmotrio protivljenje Vlade, Sud ga je odbio.

ČINJENICE

I. OKOLNOSTI PREDMETA

6. Aplikant je rođen 1977. godine i živi u Banjoj Luci.
7. Presudom Osnovnog suda u Banjoj Luci od 23.2.2009. koja je postala pravosnažna dana 11.5.2009., Republici Srpskoj (entitetu Bosne i Hercegovine) naređeno je da u roku od 15 dana aplikantu isplati 34.000 konvertibilnih maraka (KM)[1] na ime nematerijalne štete, zajedno sa zateznom kamatom po zakonskoj stopi, te 4.667 KM na ime troškova postupka sa zateznom kamatom po zakonskoj stopi.
8. Osnovni sud u Banjoj Luci donio je rješenje o izvršenju dana 29.6. 2009.
9. Aplikant se žalio Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zbog neizvršavanja presude. Dana 16.1.2013. Ustavni sud našao je povredu člana 6. Konvencije i člana 1. Protokola br.1 uz Konvenciju.
10. Pravosnažna presuda u korist aplikanta nije izvršena do današnjeg dana.

II. RELEVANTNO DOMAĆE PRAVO

11. Relevantno domaće pravo i praksa izneseni su u presudi *Momić i drugi* (citirana gore, tačke 11.-13.).

PROPISI

12. Aplikant se žalio zbog neizvršenja presude navedene u tački 7. On se pozvao na član 6. Konvencije i član 1. Protokola br.1 uz Konvenciju.

    Član 6. u relevantnom dijelu glasi:

    "Prilikom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama... svako ima pravo na pravičan i javni postupak u razumnom roku, pred nezavisnim i nepristrasnim sudom uspostavljenim na osnovu zakona".

    Član 1. Protokola br.1 uz Konvenciju propisuje sljedeće:

    "Svako fizičko i pravno lice ima pravo na nesmetano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen njegove imovine osim kada je to u javnom interesu i u skladu s uslovima propisanim zakonom i općim principima međunarodnog prava.

    Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne umanjuju pravo države da primijeni zakone koje smatra potrebnim kako bi regulirala korištenje imovine u skladu s općim interesom ili kako bi osigurala plaćanje poreza ili drugih doprinosa ili kazni."

I. NAVODNA POVREDA ČLANA 6. KONVENCIJE I ČLANA 1. PROTOKOLA br. 1 UZ KONVENCIJU

A. Dopuštenost

13. Sud konstatira da aplikacija nije očigledno neosnovana u smislu člana 35. stav 3. (a) Konvencije niti nedopuštena po bilo kojem drugom osnovu. Prema tome, ona se mora proglasiti dopuštenom.

B. Meritum

14. Dok je aplikant pozvao Sud da na njegov predmet primijeni jurisprudenciju iz predmeta *Čolić i drugi* (vidjeti *Čolić i drugi protiv Bosne i Hercegovine*, br. 1218/07 *i dr*., od 10.11.2009.), Vlada je tražila da se napravi razlika između ta dva predmeta. Ona je smatrala da pravosnažna presuda u ovom predmetu ne spada u kategoriju ratne štete, nego predstavlja opće obaveze Republike Srpske koje se isplaćuju u gotovini u skladu s relevantnim planom izmirenja obaveza. Vlada je dalje navela da je zbog obima javnog duga Republike Srpske kašnjenje u izvršenju opravdano, jer bi u suprotnom bila ugrožena makroekonomska stabilnost i fiskalna održivost.
15. Sud primjećuje da je predmetni slučaj praktično identičan predmetu *Momić i drugi* (citiran gore) u kojem je utvrđna povreda člana 6. i člana 1. Protokola br. 1. Budući da pravosnažna presuda koja se razmatra u ovom predmetu još uvijek nije izvršena, a ta situacija traje već više od pet godina, Sud ne vidi bilo kakav razlog da odstupi od svoje ranije prakse.

Prema tome, došlo je do povrede člana 6. Konvencije i člana 1. Protokola br.1 uz Konvenciju.

II. PRIMJENA ČLANA 41. KONVENCIJE

16. Član 41. Konvencije glasi:

    "Ukoliko Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije ili njenih Protokola, te ukoliko zakonodavstvo visoke strane ugovornice o kojoj je riječ omogućava samo djelimično obeštećenje, Sud će, po potrebi, odrediti pravičnu naknadu oštećenoj strani."

A. Odšteta

17. Aplikant je zahtijevao isplatu duga navedenog u presudi na ime materijalne štete, te 5.000 eura (EUR) na ime nematerijalne štete. Vlada je smatrala da ovi zahtjevi nisu potkrijepljeni. Sud ponavlja da osiguranje izvršenja domaćih presuda o kojima je riječ (vidjeti *Jeličić protiv Bosne i Hercegovine*, br. 41183/02, tačka 53, ESLJP 2006-IX i *Pejaković protiv Bosne i Hercegovine*, br. 337/04 *i dr.*, tačka 31, 18.12.2007.) zaista predstavlja najprimjereniji oblik pravne zaštite u predmetima neizvršavanja presuda. Ovaj princip jednako važi i za predmetni slučaj. U pogledu nematerijalne štete, Sud smatra da je aplikant pretrpio određenu nematerijalnu štetu koja proizilazi iz povreda Konvencije koje su utvrđene u ovom predmetu. Vršeći pravičnu procjenu kako to zahtijeva član 41. Konvencije, te imajući u vidu iznose dosuđene u predmetu *Čolić i drugi* (citiran gore, tačka 21.), Sud aplikantu dosuđuje 1.500 eura na ime nematerijalne štete, te svaki porez koji može biti zaračunat na taj iznos.

B. Troškovi i izdaci

18. Aplikant također potražuje 2.340 KM (približno 1.200 eura) za troškove i izdatke nastale u postupcima pred domaćim sudovima, kao i pred Sudom. Vlada je smatrala da je traženi iznos pretjerano visok. Prema praksi Suda, aplikant ima pravo na naknadu troškova i izdataka samo ukoliko se

[1] Konvertibilna marka (BAM) koristi isti fiksni kurs prema euru koji ima i njemačka marka, odnosno: EUR 1 = BAM 1,95583

pokaže da su oni stvarno nastali i da su bili neophodni, te da su razumni u pogledu iznosa (vidjeti, naprimjer, *Iatridis protiv Grčke* (pravična naknada) [GC], br. 31107/96, tačka 54., ESLJP 2000-XI).

19. Sud napominje da je pravna zastupnica aplikanta podnijela početnu aplikaciju, te na zahtjev Suda, pisana izjašnjenja na jednom od službenih jezika Bosne i Hercegovine. Prema tome, treba u cijelosti udovoljiti aplikantovom zahtjevu za naknadu troškova i izdataka.

C. Zatezna kamata

20. Sud smatra primjerenim da se zatezna kamata zasniva na najnižoj kreditnoj stopi Evropske centralne banke, uvećanoj za tri postotna boda.

IZ NAVEDENIH RAZLOGA SUD JEDNOGLASNO

1. *Proglašava* aplikaciju dopuštenom;
2. *Presuđuje* da je došlo do povrede člana 6. Konvencije i člana 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju zbog neizvršenja pravosnažne presude domaćeg suda;
3. *Presuđuje*
   (a) da tužena država treba obezbijediti potpuno izvršenje presude domaćeg suda u korist aplikanta u roku od tri mjeseca;
   (b) da tužena država u roku od tri mjeseca aplikantu plati sljedeće iznose pretvorene u konvertibilne marke prema kursu na dan izmirenja:
      (i) 1.500 eura (hiljadu pet stotina eura), kao i svaki porez koji može biti zaračunat, na ime nematerijalne štete; i
      (ii) 1.200 eura (hiljadu dvjesta eura), kao i svaki porez koji može biti zaračunat aplikantu, na ime troškova i izdataka;
   (c) da će se od isteka navedena tri mjeseca do izmirenja platiti obična kamata na navedene iznose, po stopi jednakoj najnižoj kreditnoj stopi Evropske centralne banke u periodu neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda;
4. *Odbija* preostali dio zahtjeva za pravičnu naknadu koji je podnio aplikant.

Sastavljeno na engleskom jeziku i dostavljeno u pisanoj formi dana 8.7.2014., u skladu s pravilom 77. st. 2. i 3. Pravila Suda.

Zamjenica registrara	Predsjednik
Fatoş Araci	**George Nicolaou**

PREDMET MILINKOVIĆ
PROTIV BOSNE I HERCEGOVINE

(Zahtjev br. 21175/13)

PRESUDA

STRASBOURG
8.7.2014. godine

Ova presuda je konačna, ali može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

U predmetu Milinković protiv Bosne i Hercegovine,

Europski sud za ljudska prava (Četvrti odjel), zasjedajući kao vijeće u sastavu:

George Nicolaou, *predsjednik,*
Zdravka Kalaydjieva,
Faris Vehabović, *suci,*
i Fatoş Araci, *zamjenica registrara odjela,*

nakon vijećanja na sjednici zatvorenoj za javnost dana 17.6.2014.

donosi sljedeću presudu usvojenu istoga dana:

POSTUPAK

1. Postupak u ovome predmetu pokrenut je povodom zahtjeva (br. 21175/13) protiv Bosne i Hercegovine što ga je Sudu podnio državljanin Bosne i Hercegovine g. Dragan Milinković (u daljnjem tekstu: podnositelj zahtjeva), prema članku 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Konvencija), dana 13.2.2013.
2. Podnositelja zahtjeva zastupala je gđa R. Plavšić, odvjetnica iz Banje Luke. Vladu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vlada) zastupala je zastupnica, gđa M. Mijić.
3. Kao i u predmetu *Momić i drugi protiv Bosne i Hercegovine*, br. 1441/07 *et al*. od 15.1.2013., i u ovome je predmetu riječ o neprovođenju konačne i izvršne presude domaćeg suda, koja potpada pod poseban pravni režim općih obveza Republike Srpske.
4. Dana 7.5.2013. zahtjev je dostavljen Vladi.
5. Vlada se usprotivila tome da Vijeće ispituje zahtjeva. Nakon što je razmotrio protivljenje Vlade, Sud ga je odbio.

ČINJENICE
I. OKOLNOSTI PREDMETA

6. Podnositelj zahtjeva rođen je 1977. godine i živi u Banjoj Luci.
7. Presudom Osnovnog suda u Banjoj Luci od 23.2.2009., koja je postala pravomoćna dana 11.5.2009., Republici Srpskoj (entitetu Bosne i Hercegovine) naloženo je da u roku od 15 dana podnositelju zahtjeva isplati 34.000 konvertibilnih maraka (KM)[1] na ime nematerijalne štete, zajedno sa zateznom kamatom po zakonskoj stopi, te 4.667 KM na ime troškova postupka sa zateznom kamatom po zakonskoj stopi.
8. Osnovni sud u Banjoj Luci donio je rješenje o izvršenju dana 29.6. 2009.
9. Podnositelj zahtjeva žalio se Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zbog neprovođenja presude. Dana 16.1.2013. Ustavni sud našao je povredu članka 6. Konvencije i članka 1. Protokola br.1 uz Konvenciju.
10. Pravomoćna presuda u korist podnositelja zahtjeva nije provedena do današnjeg dana.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO

11. Mjerodavno domaće pravo i praksa izneseni su u presudi *Momić i drugi* (citirana gore u tekstu, toč. 11.-13.).

PROPISI

12. Podnositelj zahtjeva žalio se zbog neprovođenja presude navedene u točki 7. Pozvao se na članak 6. Konvencije i članak 1. Protokola br.1 uz Konvenciju.
    Članak 6. u mjerodavnom dijelu glasi:
    "Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi …, svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično, javno i u razumnom roku ispita njegov slučaj".
    Člankom 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju propisano je sljedeće:
    "Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na nesmetano uživanje svoje imovine. Nitko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.
    Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utječu na pravo države da primjenjuje takve zakone koje smatra potrebnima da bi nadzirala korištenje imovine u skladu s

[1] Konvertibilna marka (BAM) ima istu fiksnu tečajnu stopu prema euru koji je imala i njemačka marka, odnosno: EUR 1 = BAM 1,95583

općim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni."

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. KONVENCIJE I ČLANKA 1. PROTOKOLA br. 1 UZ KONVENCIJU

A. Dopuštenost

13. Sud konstatira da zahtjev nije očigledno neosnovan u smislu članka 35. stavak 3.(a) Konvencije niti nedopušten po bilo kojoj drugoj osnovi. Prema tome, on se mora proglasiti dopuštenim.

B. Osnovanost

14. Dok je podnositelj zahtjeva pozvao Sud da na njegov predmet primijeni jurisprudenciju iz predmeta *Čolić i drugi* (vidi *Čolić i drugi protiv Bosne i Hercegovine*, br. 1218/07 *i dr*. od 10.11.2009.), Vlada je tražila da Sud napravi razliku između ta dva predmeta. Prema njenom mišljenju, pravomoćna presuda u ovome predmetu ne spada u kategoriju ratne štete nego potpada pod opće obveze Republike Srpske koje se isplaćuju u gotovini u skladu s mjerodavnim planom izmirenja obveza. Vlada je nadalje navela kako je zbog opsega javnog duga Republike Srpske kašnjenje u provedbi opravdano, jer bi u suprotnome bila ugrožena makroekonomska stabilnost i fiskalna održivost.
15. Sud primjećuje da je predmetni slučaj praktično istovjetan predmetu *Momić i drugi* (citiran gore) u kojemu je utvrđna povreda članka 6. i članka 1. Protokola br. 1. Budući da pravomoćna presuda razmatrana u ovome predmetu još uvijek nije provedena, a ta situacija traje već više od pet godina, Sud ne vidi bilo kakav razlog za odstupanje od svoje ranije prakse.
Prema tome, došlo je do povrede članka 6. Konvencije i članka 1. Protokola br.1 uz Konvenciju.

II. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

16. Članak 41. Konvencije glasi:
"Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dadatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci."

A. Odšteta

17. Podnositelj zahtjeva potraživao je isplatu duga navedenog u presudi na ime materijalne štete, te 5.000 eura na ime nematerijalne štete. Vlada je smatrala da ovi zahtjevi nisu potkrijepljeni. Sud ponavlja da osiguranje provedbe domaćih presuda o kojima je riječ (vidi *Jeličić protiv Bosne i Hercegovine*, br. 41183/02, točka 53., ESLJP 2006-IX i *Pejaković protiv Bosne i Hercegovine*, br. 337/04 *i dr.*, točka 31., 18.12.2007.) doista predstavlja najprimjereniji oblik pravne zaštite u predmetima neprovođenja presuda. Ovo načelo jednako vrijedi i za predmetni slučaj. U pogledu nematerijalne štete, Sud smatra da je podnositelj zahtjeva pretrpio određenu nematerijalnu štetu koja proizlazi iz povreda Konvencije utvrđenih u ovome predmetu. Presuđujući na pravičnoj osnovi, kako je to zahtijevano člankom 41. Konvencije, te imajući u vidu iznose dosuđene u predmetu *Čolić i drugi* (citiran gore, točka 21.), Sud dosuđuje podnositelju zahtjeva 1.500 eura na ime nematerijalne štete, kao i sve poreze koji bi mu se mogli zaračunati na taj iznos.

B. Troškovi i izdatci

18. Podnositelj zahtjeva također potražuje 2.340 KM (približno 1.200 eura) za troškove i izdatke nastale u postupcima pred domaćim sudovima, kao i pred Sudom. Vlada je smatrala traženi iznos pretjerano visokim. Prema praksi Suda, podnositelj zahtjeva ima pravo na naknadu troškova i izdataka samo ako se dokaže da su oni stvarno i nužno nastali, te da su razumni u pogledu iznosa (vidi, primjerice, *Iatridis protiv Grčke* (pravedna naknada) [GC], br. 31107/96, točka 54., ESLJP 2000-XI).
19. Sud napominje da je pravna zastupnica podnositelja zahtjeva podnijela početni zahtjev te, na zahtjev Suda, pisana očitovanja na jednom od službenih jezika Bosne i Hercegovine. Prema tome, potrebno je u cijelosti udovoljiti podnositeljevu zahtjevu za naknadu troškova i izdataka.

C. Zatezna kamata

20. Sud smatra primjerenim da se zatezna kamata temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke, uvećanoj za tri postotna boda.

IZ NAVEDENIH RAZLOGA SUD JEDNOGLASNO

1. *Proglašava* zahtjev dopuštenim;
2. *Presuđuje* da je došlo do povrede članka 6. Konvencije i članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju zbog neprovođenja pravomoćne presude domaćeg suda;
3. *Presuđuje*
   (a) da tužena država treba osigurati punu provedbu presude domaćeg suda u korist podnositelja zahtjeva u roku od tri mjeseca;
   (b) da tužena država u roku od tri mjeseca podnositelju zahtjeva treba platiti sljedeće iznose, preračunato u konvertibilne marke prema važećem tečaju na dan isplate:
      (i) 1.500 eura (tisuću petsto eura) na ime nematerijalne štete, kao i sve poreze koji bi mu se mogli zaračunati, i
      (ii) 1.200 eura (tisuću dvjesto eura) na ime troškova i izdataka, kao i sve poreze koji bi mu se mogli zaračunati;
   (c) po proteku navedena tri mjeseca do dana isplate treba platiti običnu kamatu na navedene iznose po stopi jednakoj najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke u razdoblju neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda;
4. Odbija preostali dio zahtjeva za pravednu naknadu koji je podnio podnositelj zahtjeva.

Sastavljeno na engleskom jeziku i dostavljeno u pisanom obliku dana 8.7.2014., u skladu s pravilom 77. st. 2. i 3. Pravilnika Suda.

Zamjenica registrara	Predsjednik
Fatoş Araci	**George Nicolaou**

61

ПРЕДМЕТ МИШКОВИЋ
ПРОТИВ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

(Апликација бр. 7194/12)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

08.07. 2014. године

Ова пресуда је коначна, али су могуће редакторске измјене.

У предмету Мишковић против Босне и Херцеговине,

Европски суд за људска права (Четврто одјељење), засједајући као вијеће у сљедећем саставу:

Ђеорђе Николау (George Nicolaou), *предсједник,*

Здравка Калајџиева,

Фарис Вехабовић, *судије,*

и Фатош Арачи (Fatoş Araci), *замјеница регистрара одјељења,*

након вијећања на сједници затвореној за јавност дана 17. 06. 2014. године,

доноси сљедећу пресуду која је усвојена наведеног датума:

ПОСТУПАК

1. Поступак у овом предмету покренут је по апликацији (бр. 7194/12) против Босне и Херцеговине коју је Суду поднијела држављанка Босне и Херцеговине, гђа Радмила Мишковић (апликанткиња), према члану 34. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода (Конвенција), дана 24. 12. 2011. године.
2. Апликанткињу је заступао г. Ђ. Марић, адвокат из Бањалуке. Владу Босне и Херцеговине (Влада) заступала је гђа М. Мијић, њен агент.
3. Као и у предмету *Чолић и други против Босне и Херцеговине, бр. 1218/07 и др., 10. 11. 2009. и Рунић и други против Босне и Херцеговине, бр. 28735/06 и др., 05. 11. 2011*, и у овом предмету је ријеч о неизвршавању коначне и извршне пресуде домаћег суда којом је апликанткињи досуђена ратна штета.
4. Дана 14. 03. 2013. године апликација је достављена Влади.
5. Влада се успротивила да Вијеће испитује апликацију. Након што је размотрио противљење Владе, Суд га је одбио.

ЧИЊЕНИЦЕ

I. ОКОЛНОСТИ ПРЕДМЕТА

6. Апликанткиња живи у Босни и Херцеговини.
7. Пресудом Основног суда у Приједору од 24. 11. 2000. године, која је постала правоснажна 12. 01. 2001. године, Републици Српској (ентитету Босне и Херцеговине) наређено је да у року од 15 дана апликанткињи исплати 7.000 конвертибилних марака (КМ)[1] на име нематеријалне штете, заједно са затезном каматом по законској стопи.
8. Основни суд у Бањалуци донио је рјешење о извршењу дана 24. 07. 2001. године.
9. Апликанткиња се жалила Уставном суду Босне и Херцеговине (Уставни суд) због неизвршавања пресуде. Дана 20. 12. 2005. године Уставни суд је нашао повреду члана 6. Конвенције и члана 1. Протокола бр. 1 уз Конвенцију. Апликанткиња није тражила накнаду штете, али и да јесте, њен захтјев би вјероватно био одбијен (види, на примјер, одлуке Уставног суда АП 774/04 од 20. 12. 2005, тачка 438; АП 557/05 од 12. 04. 2006, тачка 195; АП 1211/06 од 13. 12. 2007, тачка 79; АП 224/08 од 08. 12. 2010, тачка 37).
10. Након обимне информативне кампање чији је циљ био да се објасне расположиве опције за измирење јавног дуга Републике Српске (укључујући и дуг настао на основу домаћих пресуда), дана 25. 04. 2012. године апликанткиња је обавијестила надлежне органе да је сагласна да јој се главница дуга и затезне камате исплате у обвезницама. Потом су 31. 05. 2012. године апликанткињи издате обвезнице Владе. Дана 17. 09. 2012. године апликанткиња је продала све своје обвезнице на берзи.

[1] Конвертибилна марка (ВАМ) користи исти фиксни курс према евру који има и њемачка марка, односно: 1 EUR = 1,95583 BAM

II. РЕЛЕВАНТНО ДОМАЋЕ ПРАВО

11. Релевантно домаће право и пракса изнесени су у пресуди *Чолић и други* (цитирана горе у тексту, тачке 10-12) и *Рунић и други* (цитирана у тексту, тачка 11).

ПРОПИСИ

12. Апликанткиња се жалила због неизвршења пресуде наведене у тачки 7. Она се позвала на члан 6. Конвенције и члан 1. Протокола бр. 1 уз Конвенцију.

Члан 6. у релевантном дијелу гласи:

"Приликом одлучивања о његовим грађанским правима и обавезама... свако има право на правичан и јавни поступак у разумном року, пред независним и непристрасним судом успостављеним на основу закона."

Чланом 1. Протокола бр. 1 уз Конвенцију прописано је сљедеће:

"Свако физичко и правно лице има право на несметано уживање своје имовине. Нико не може бити лишен његове имовине осим када је то у јавном интересу и у складу са условима прописаним законом и општим принципима међународног права.

Претходне одредбе, међутим, ни на који начин не умањују право државе да примијени законе које сматра потребним како би регулисала коришћење имовине у складу с општим интересом или како би осигурала плаћање пореза или других доприноса или казни."

I. НАВОДНА ПОВРЕДА ЧЛАНА 6. КОНВЕНЦИЈЕ И ЧЛАНА 1. ПРОТОКОЛА бр. 1 УЗ КОНВЕНЦИЈУ

А. Прихватљивост

13. Влада је сматрала да апликанткиња више не може тврдити да има статус жртве у смислу члана 34. Конвенције након што је домаћа пресуда о којој је ријеч извршена путем обвезница Владе. Апликанткиња се није сагласила с тим.
14. Суд подсјећа да је у својој водећој пресуди која се односи на ово питање (*Чолић и други*, цитирана у тексту) утврдио повреду члана 6, као и члана 1. Протокола бр. 1, без обзира на чињеницу што су и тим апликантима биле понуђене обвезнице Владе умјесто готовине као начин извршења. Тужена држава је извршила пресуде које су биле разматране у том предмету исплатом у готовини и обавезала се да ће на тај начин извршити низ других сличних пресуда (види *Момић и други против Босне и Херцеговине* (одл.), бр. 28730/06, 17. 05. 2011). Међутим, треба нагласити да нико од апликаната у тим предметима, за разлику од апликанткиње у овом предмету, није прихватио обвезнице Владе. Према томе, мора се направити разлика између овог предмета и јуриспруденције у предмету *Чолић и други*. Надаље, с обзиром да је апликанткиња већ продала своје обвезнице на берзи (види тачку 10. у тексту горе), Суд сматра да су спорне пресуде извршене.
15. Упркос наведеном, Суд је увијек сматрао да одлука или мјера донесена у корист апликанта у принципу није довољна да би апликанту престао статус жртве осим ако домаћи органи не признају наводну повреду и не пруже одговарајуће и довољно обештећење (види *Scordino против Италије* (бр. 1) [ГЦ], бр. 36813/97, тачке 180 и 193, ЕСЉП 2006-V). Једна од карактеристика таквог обештећења јесте и износ који су досудили домаћи органи (види *Кудић против Босне и Херцеговине*, бр. 28971/05, тачка 17, 09. 12. 2008). Иако је тачно да су домаћи органи изричито признали

повреду која се наводи у овом предмету, апликанткиња није могла добити било какву накнаду због кашњења у извршењу пресуде (види тачку 9. у тексту). Према томе, она и даље може тврдити да је жртва у смислу члана 34. Конвенције у вези с периодом током којег пресуда није била извршена (види *Дубенко против Украјине*, бр. 74221/01, тачка 36, 11. 01. 2005). Суд стога одбија примједбу Владе.

Суд даље напомиње да апликација није очигледно неоснована у смислу члана 35. став 3. (а) Конвенције, нити је неприхватљива по било којем другом основу. Стога је проглашава прихватљивом.

Б. Меритум

16. Суд примјећује да је предметни случај практично идентичан предмету *Рунић и други* (цитиран горе) у којем је Суд утврдио повреду члана 6. Конвенције и члана 1. Протокола бр. 1 уз Конвенцију. Имајући у виду период током којег предметна пресуда није извршена (скоро 10 година након што је Босна и Херцеговина ратификовала Конвенцију), те након што је испитао све релевантне околности, Суд не види било какав разлог да одступи од своје раније праксе.

Према томе, дошло је до повреде члана 6. Конвенције и члана 1. Протокола бр. 1 уз Конвенцију.

II. ПРИМЈЕНА ЧЛАНА 41. КОНВЕНЦИЈЕ

17. Члан 41. Конвенције гласи:
"Ако Суд утврди да је дошло до повреде Конвенције или њених протокола, те ако законодавство високе стране уговорнице о којој је ријеч омогућава само дјелимично обештећење, Суд ће, по потреби, одредити правичну накнаду оштећеној страни."

А. Одштета

18. Апликанткиња је захтијевала 2.000 евра на име нематеријалне штете. Влада је сматрала да овај захтјев није поткријепљен. Суд сматра да је апликанткиња претрпјела одређену нематеријалну штету због повреда Конвенције које су утврђене у овом предмету. Вршећи правичну процјену како то захтијева члан 41. Конвенције, те имајући у виду износе досуђене у предмету *Чолић и други* (цитиран у тексту, тачка 21), Суд апликанткињи досуђује 1.500 евра на име нематеријалне штете, те сваки порез који може бити зарачунат на тај износ.

Б. Трошкови и издаци

19. Апликанткиња такође потражује 500 евра за трошкове и издатке настале у поступцима пред домаћим судовима, као и пред Судом. Влада је сматрала да је тражени износ претјерано висок. Према пракси Суда, апликант има право на накнаду трошкова и издатака само ако се покаже да су они стварно настали и да су били неопходни, те да су разумни у погледу износа (види, на примјер, *Iatridis против Грчке* (правична накнада) [ГЦ], бр. 31107/96, тачка 54, ЕСЉП 2000-XI).
20. Суд напомиње да је адвокат апликанткиње поднио почетну апликацију, те на захтјев Суда, писана изјашњења на једном од језика у службеној употреби у Босни и Херцеговини. Према томе, треба у потпуности удовољити захтјеву апликанткиње за накнаду трошкова и издатака.

Ц. Затезна камата

21. Суд сматра примјереним да се затезна камата заснива на најнижој кредитној стопи Европске централне банке, увећаној за три процентна бода.

ИЗ НАВЕДЕНИХ РАЗЛОГА СУД ЈЕДНОГЛАСНО

1. *Проглашава* апликацију прихватљивом;
2. *Пресуђује* да је дошло до повреде члана 6. Конвенције и члана 1. Протокола бр. 1 уз Конвенцију због кашњења у извршењу правоснажне пресуде домаћег суда;
3. *Пресуђује*
   (а) да тужена држава у року од три мјесеца апликанткињи плати сљедеће износе претворене у конвертибилне марке према курсу на дан измирења:
      (i) 1.500 евра (хиљаду пет стотина евра), као и сваки порез који може бити зарачунат, на име нематеријалне штете; и
      (ii) 500 евра (пет стотина евра), као и сваки порез који може бити зарачунат апликанткињи, на име трошкова и издатака;
   (б) да ће се од истека наведена три мјесеца до измирења платити обична камата на наведене износе, по стопи једнакој најнижој кредитној стопи Европске централне банке у периоду неплаћања, увећаној за три процентна бода;
4. *Одбија* преостали дио захтјева за правичну накнаду који је поднијела апликанткиња.

Састављено на енглеском језику и достављено у писаној форми дана 08. 07. 2014. године, у складу са правилом 77. ставови 2. и 3. Правила Суда.

Замјеница регистрара	Предсједник
Фатош Арачи	**Ђеорђе Николау**

PREDMET MIŠKOVIĆ
PROTIV BOSNE I HERCEGOVINE

(Aplikacija br. 7194/12)

PRESUDA

STRASBOURG
8.7.2014. godine

Ova presuda je konačna, ali su moguće redakcijske izmjene.

U predmetu Mišković protiv Bosne i Hercegovine,

Evropski sud za ljudska prava (Četvrti odjel), zasijedajući kao vijeće u sljedećem sastavu:

George Nicolaou, *predsjednik,*
Zdravka Kalaydjieva,
Faris Vehabović, *sudije,*
i Fatoş Araci, *zamjenica registrara odjela,*

nakon vijećanja na sjednici zatvorenoj za javnost dana 17.6.2014. godine,

donosi sljedeću presudu koja je usvojena navedenog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovom predmetu pokrenut je po aplikaciji (br. 7194/12) protiv Bosne i Hercegovine koju je Sudu podnijela državljanka Bosne i Hercegovine gđa Radmila Mišković (u daljnjem tekstu: aplikantica), prema članu 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Konvencija), dana 24. 12. 2011.
2. Aplikanticu je zastupao gosp. Đ. Marić, advokat iz Banje Luke. Vladu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vlada) zastupala je agentica gđa M. Mijić.
3. Kao i u predmetu *Čolić i drugi protiv Bosne i Hercegovine, br. 1218/07 i dr., 10.11.2009. i Runić i drugi protiv Bosne i Hercegovine, br. 28735/06 i dr., 5.11.2011.*, i u ovom predmetu riječ je o neizvršavanju konačne i izvršne presude domaćeg suda kojom je aplikantici dosuđena ratna šteta.

4. Dana 14.3.2013. aplikacija je dostavljena Vladi.
5. Vlada se usprotivila da Vijeće ispituje aplikaciju. Nakon što je razmotrio protivljenje Vlade, Sud je to odbio.

ČINJENICE

I. OKOLNOSTI PREDMETA

6. Aplikantica živi u Bosni i Hercegovini.
7. Presudom Osnovnog suda u Prijedoru od 24.11.2000., koja je postala pravosnažna dana 12.1.2001., Republici Srpskoj (entitetu Bosne i Hercegovine) naređeno je da u roku od 15 dana aplikantici isplati 7.000 konvertibilnih maraka (KM)[1] na ime nematerijalne štete, zajedno sa zateznom kamatom po zakonskoj stopi.
8. Osnovni sud u Banjoj Luci donio je rješenje o izvršenju dana 24.07. 2001.
9. Aplikantica se žalila Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zbog neizvršavanja presude. Dana 20.12.2005. Ustavni sud našao je povredu člana 6. Konvencije i člana 1. Protokola br.1 uz Konvenciju. Aplikantica nije tražila naknadu štete, ali i da jeste, njen zahtjev bi vjerovatno bio odbijen (vidjeti, naprimjer, odluke Ustavnog suda AP 774/04, od 20.12.2005., tačka 438.; AP 557/05, od 12.4.2006, tačka 195.; AP 1211/06, od 13.12.2007., tačka 79.; AP 224/08. od 8.12.2010., tačka 37.).
10. Nakon opsežne informativne kampanje čiji je cilj bio da se objasne raspoložive opcije za izmirenje javnog duga Republike Srpske (uključujući i dug nastao na osnovu domaćih presuda), dana 25.4.2012. aplikantica je obavijestila nadležne organe da je saglasna da joj se glavnica duga i zatezne kamate isplate u obveznicama. Potom su dana 31.5.2012. aplikantici izdate obveznice Vlade. Dana 17.9.2012. aplikantica je prodala sve svoje obveznice na berzi.

II. RELEVANTNO DOMAĆE PRAVO

11. Relevantno domaće pravo i praksa izneseni su u presudi *Čolić i drugi* (citirana gore, tačke 10.-12.) i *Runić i drugi* (citirana gore, tačka 11.).

PROPISI

12. Aplikantica se žalila zbog neizvršenja presude navedene u tački 7. Ona se pozvala na član 6. Konvencije i član 1. Protokola br.1 uz Konvenciju.
    Član 6. u relevantnom dijelu glasi:
    "Prilikom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama... svako ima pravo na pravičan i javni postupak u razumnom roku, pred nezavisnim i nepristrasnim sudom uspostavljenim na osnovu zakona".
    Član 1. Protokola br.1 uz Konvenciju propisuje sljedeće:
    "Svako fizičko i pravno lice ima pravo na nesmetano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen njegove imovine osim kada je to u javnom interesu i u skladu s uslovima propisanim zakonom i općim principima međunarodnog prava.
    Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne umanjuju pravo države da primijeni zakone koje smatra potrebnim kako bi regulirala korištenje imovine u skladu s općim interesom ili kako bi osigurala plaćanje poreza ili drugih doprinosa ili kazni."

I. NAVODNA POVREDA ČLANA 6. KONVENCIJE I ČLANA 1. PROTOKOLA br. 1 UZ KONVENCIJU

A. Dopuštenost

13. Vlada je smatrala da aplikantica više ne može tvrditi da ima status žrtve u smislu člana 34. Konvencije nakon što je domaća presuda o kojoj je riječ izvršena putem obveznica Vlade. Aplikantica se nije saglasila s tim.
14. Sud podsjeća da je u svojoj vodećoj presudi koja se odnosi na ovo pitanje (*Čolić i drugi*, citirana gore) utvrdio povredu člana 6., kao i člana 1. Protokola br. 1. bez obzira na činjenicu što su i tim aplikantima bile ponuđene obveznice vlade umjesto gotovine kao način izvršenja. Tužena država izvršila je presude koje su bile razmatrane u tom predmetu isplatom u gotovini i obavezala se da će na taj način izvršiti niz drugih sličnih presuda (vidjeti *Momić i drugi protiv Bosne i Hercegovine* (odl.), br. 28730/06, 17.5.2011.). Međutim, treba naglasiti da niko od aplikanata u tim predmetima, za razliku od aplikantice u ovom predmetu, nije prihvatio obveznice Vlade. Prema tome, mora se napraviti razlika između ovog predmeta i jurisprudencije u predmetu *Čolić i drugi*. Nadalje, s obzirom da je aplikantica već prodala svoje obveznice na berzi (vidjeti tačku 10. u tekstu), Sud smatra da su sporne presude izvršene.
15. Uprkos navedenom, Sud je uvijek smatrao da odluka ili mjera donesena u korist aplikanta u principu nije dovoljna da bi aplikantu prestao status žrtve osim ukoliko domaći organi ne priznaju navodnu povredu i ne pruže dogovarajuće i dovoljno obeštećenje (vidjeti *Scordino protiv Italije* (br. 1) [GC], br. 36813/97, tačke 180. i 193., ESLJP 2006-V). Jedna od karakteristika takvog obeštećenja jeste i iznos koji su dosudili domaći organi (vidjeti *Kudić protiv Bosne i Hercegovine*, br. 28971/05, tačka 17., 9.12.2008.). Iako je tačno da su domaći organi izričito priznali povredu koja se navodi u ovom predmetu, aplikantica nije mogla dobiti bilo kakvu naknadu zbod kašnjenja u izvršenju presude (vidjeti tačku 9. u tekstu). Prema tome, ona i dalje može tvrditi da je žrtva u smislu člana 34. Konvencije u vezi s periodom tokom kojeg je presuda bila neizvršena (vidjeti *Dubenko protiv Ukraine*, br. 74221/01, tačka 36., 11.1.2005.). Sud stoga odbija primjedbu Vlade.
    Sud dalje napominje da aplikacija nije očigledno neosnovana u smislu člana 35. stav 3. (a) Konvencije, niti je nedopuštena po bilo kojem drugom osnovu. Stoga je proglašava dopuštenom.

B. Meritum

16. Sud primjećuje da je predmetni slučaj praktično identičan predmetu *Runić i drugi* (citiran gore) u kojem je Sud utvrdio povredu člana 6. Konvencije i člana 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju. Imajući u vidu period tokom kojeg predmetna presuda nije izvršena (skoro 10 godina nakon datuma kada je Bosna i Hercegovina ratificirala Konvenciju), te nakon što je ispitao sve relevantne okolnosti, Sud ne vidi bilo kakav razlog da odstupi od svoje ranije prakse.
    Prema tome, došlo je do povrede člana 6. Konvencije i člana 1. Protokola br.1 uz Konvenciju.

II. PRIMJENA ČLANA 41. KONVENCIJE

17. Član 41. Konvencije glasi:
    "Ukoliko Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije ili njenih Protokola, te ukoliko zakonodavstvo visoke strane ugovornice o kojoj je riječ omogućava samo djelimično obeštećenje, Sud će, po potrebi, odrediti pravičnu naknadu oštećenoj strani."

[1] Konvertibilna marka (BAM) koristi isti fiksni kurs prema euru koji ima i njemačka marka, odnosno: EUR 1 = BAM 1,95583

A. Odšteta

18. Aplikantica je zahtijevala 2.000 eura (EUR) na ime nematerijalne štete. Vlada je smatrala da ovaj zahtjev nije potkrijepljen. Sud smatra da je aplikantica pretrpjela određenu nematerijalnu štetu zbog povreda Konvencije koje su utvrđene u ovom predmetu. Vršeći pravičnu procjenu kako to zahtijeva član 41. Konvencije, te imajući u vidu iznose dosuđene u predmetu *Čolić i drugi* (citiran gore, tačka 21.), Sud aplikantici dosuđuje 1.500 eura na ime nematerijalne štete, te svaki porez koji može biti zaračunat na taj iznos.

B. Troškovi i izdaci

19. Aplikantica također potražuje 500 eura za troškove i izdatke nastale u postupcima pred domaćim sudovima, kao i pred Sudom. Vlada je smatrala da je traženi iznos pretjerano visok. Prema praksi Suda, aplikant ima pravo na naknadu troškova i izdataka samo ukoliko se pokaže da su oni stvarno nastali i da su bili neophodni, te da su razumni u pogledu iznosa (vidjeti, naprimjer, *Iatridis protiv Grčke* (pravična naknada) [GC], br. 31107/96, tačka 54., ESLJP 2000-XI).
20. Sud napominje da je advokat aplikantice podnio početnu aplikaciju, te na zahtjev Suda, pisana izjašnjenja na jednom od službenih jezika Bosne i Hercegovine. Prema tome, treba u cijelosti udovoljiti zahtjevu aplikantice za naknadu troškova i izdataka.

C. Zatezna kamata

21. Sud smatra primjerenim da se zatezna kamata zasniva na najnižoj kreditnoj stopi Evropske centralne banke, uvećanoj za tri postotna boda.

IZ NAVEDENIH RAZLOGA SUD JEDNOGLASNO

1. *Proglašava* aplikaciju dopuštenom;
2. *Presuđuje* da je došlo do povrede člana 6. Konvencije i člana 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju zbog kašnjenja u izvršenju pravosnažne presude domaćeg suda;
3. *Presuđuje*
   (a) da tužena država u roku od tri mjeseca aplikantici plati sljedeće iznose pretvorene u konvertibilne marke prema kursu na dan izmirenja:
      (i) 1.500 EUR (hiljadu pet stotina eura), kao i svaki porez koji može biti zaračunat, na ime nematerijalne štete; i
      (ii) 500 EUR (pet stotina eura), kao i svaki porez koji može biti zaračunat aplikantici, na ime troškova i izdataka;
   (b) da će se od isteka navedena tri mjeseca do izmirenja platiti obična kamata na navedene iznose, po stopi jednakoj najnižoj kreditnoj stopi Evropske centralne banke u periodu neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda;
4. *Odbija* preostali dio zahtjeva za pravičnu naknadu koji je podnijela aplikantica.

Sastavljeno na engleskom jeziku i dostavljeno u pisanoj formi dana 8.7.2014., u skladu s pravilom 77. st. 2. i 3. Pravila Suda.

Zamjenica registrara	Predsjednik
Fatoş Araci	**George Nicolaou**

PREDMET MIŠKOVIĆ
PROTIV BOSNE I HERCEGOVINE

(Zahtjev br. 7194/12)

PRESUDA

STRASBOURG
8.7.2014. godine

Ova presuda je konačna, ali može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

U predmetu Mišković protiv Bosne i Hercegovine,

Europski sud za ljudska prava (Četvrti odjel), zasjedajući kao vijeće u sastavu:

George Nicolaou, *predsjednik,*
Zdravka Kalaydjieva,
Faris Vehabović, *suci,*
i Fatoş Araci, *zamjenica registrara odjela,*

nakon vijećanja na sjednici zatvorenoj za javnost dana 17.6.2014.,

donosi sljedeću presudu usvojenu istoga dana:

POSTUPAK

1. Postupak u ovome predmetu pokrenut je povodom zahtjeva (br. 7194/12) protiv Bosne i Hercegovine što ga je Sudu podnijela državljanka Bosne i Hercegovine, gđa Radmila Mišković (u daljnjem tekstu: podnositeljica zahtjeva), prema članku 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljih sloboda (u daljnjem tekstu: Konvencija), dana 24.12.2011.
2. Podnositeljicu zahtjeva zastupao je g. Đ. Marić, odvjetnik iz Banje Luke. Vladu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vlada) zastupala je zastupnica, gđa M. Mijić.
3. Kao i u predmetu *Čolić i drugi protiv Bosne i Hercegovine, br. 1218/07 i dr., 10.11.2009., i Runić i drugi protiv Bosne i Hercegovine, br. 28735/06 i dr., 5.11.2011.*, i u ovome je predmetu riječ o neprovođenju konačne i izvršne presude domaćeg suda kojom je podnositeljici zahtjeva dosuđena ratna šteta.
4. Dana 14.3.2013. zahtjev je dostavljen Vladi.
5. Vlada se usprotivila tome da Vijeće ispituje zahtjev. Nakon što je razmotrio protivljenje Vlade, Sud je to odbio.

ČINJENICE
I. OKOLNOSTI PREDMETA

6. Podnositeljica zahtjeva živi u Bosni i Hercegovini.
7. Presudom Osnovnog suda u Prijedoru od 24.11.2000., koja je postala pravomoćna dana 12.1.2001., Republici Srpskoj (entitetu Bosne i Hercegovine) naloženo je da u roku od 15 dana podnositeljici zahtjeva isplati 7.000 konvertibilnih maraka (KM)[1] na ime nematerijalne štete, zajedno sa zateznom kamatom po zakonskoj stopi.
8. Osnovni sud u Banjoj Luci donio je rješenje o izvršenju dana 24.7. 2001.
9. Podnositeljica zahtjeva žalila se Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zbog neprovođenja presude. Dana 20.12.2005. Ustavni sud našao je povredu članka 6. Konvencije i članka 1. Protokola br.1 uz Konvenciju. Podnositeljica zahtjeva nije tražila naknadu štete, ali i da jest, njezin bi zahtjev vjerojatno bio odbijen (vidi, primjerice, odluke Ustavnog suda AP 774/04 od 20.12.2005., točka 438.; AP 557/05 od 12.4.2006., točka 195.; AP 1211/06 od 13.12.2007., točka 79.; AP 224/08 od 8.12.2010., točka 37.).

[1] Konvertibilna marka (BAM) ima istu fiksnu tečajnu stopu prema euru koji je imala i njemačka marka, odnosno: EUR 1 = BAM 1,95583

10. Nakon opsežne informativne kampanje čiji je cilj bio objasniti raspoložive opcije za izmirenje javnog duga Republike Srpske (uključujući i dug nastao na temelju domaćih presuda), dana 25.4.2012. podnositeljica zahtjeva obavijestila je nadležna tijela da je suglasna s time da joj se glavnica duga i zatezne kamate isplate u obveznicama. Potom su dana 31.5.2012. podnositeljici zahtjeva izdane vladine obveznice. Dana 17.9.2012. podnositeljica zahtjeva prodala je sve svoje obveznice na burzi.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO

11. Mjerodavno domaće pravo i praksa izneseni su u presudi *Čolić i drugi* (citirana gore, toč. 10.-12.) i *Runić i drugi* (citirana gore, točka 11.).

PROPISI

12. Podnositeljica zahtjeva žalila se zbog neprovođenja presude navedene u točki 7. Pozvala se na članak 6. Konvencije i članak 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju.
Članak 6. u mjerodavnom dijelu glasi:
"Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi …, svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično, javno i u razumnom roku ispitanjegov slučaj".
Člankom 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju propisano je sljedeće:
"Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na nesmetano uživanje svoje imovine. Nitko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.
Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utječu na pravo države da primjenjuje takve zakone koje smatra potrebnima da bi nadzirala korištenje imovine u skladu s općim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni."

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. KONVENCIJE I ČLANKA 1. PROTOKOLA br. 1 UZ KONVENCIJU

A. Dopuštenost

13. Vlada je smatrala kako podnositeljica zahtjeva više ne može tvrditi da ima status žrtve u smislu članka 34. Konvencije nakon što je domaća presuda o kojoj je riječ provedena izdavanjem vladinih obveznica. Podnositeljica zahtjeva nije se suglasila s time.

14. Sud podsjeća da je u svojoj vodećoj presudi koja se odnosi na ovo pitanje (*Čolić i drugi*, citirana gore) utvrdio povredu članka 6., kao i članka 1. Protokola br. 1., bez obzira na činjenicu što su i tim podnositeljima zahtjeva bile ponuđene vladine obveznice umjesto gotovine kao način izvršenja. Tužena država provela je presude koje su bile razmatrane u tome predmetu isplatom u gotovini i obvezala se da će na taj način provesti niz drugih sličnih presuda (vidi *Momić i drugi protiv Bosne i Hercegovine* (odl.), br. 28730/06, 17.5.2011.). Međutim, valja naglasiti da nitko od podnositelja zahtjeva u tim predmetima, za razliku od podnositeljice zahtjeva u ovome predmetu, nije prihvatio vladine obveznice. Prema tome, mora se napraviti razlika između ovoga predmeta i jurisprudencije u predmetu *Čolić i drugi*. Nadalje, s obzirom na to da je podnositeljica zahtjeva već prodala svoje obveznice na burzi (vidi točku 10. gore u tekstu), Sud smatra provedenim sporne presude.

15. Unatoč navedenome, Sud je uvijek smatrao da odluka ili mjera donesena u korist podnositelja zahtjeva u načelu nije dovoljna kako bi podnositelju zahtjeva prestao status žrtve, osim ako domaća tijela ne priznaju navodnu povredu i ne pruže odgovarajuće i dostatno obeštećenje (vidi *Scordino protiv Italije* (br. 1) [GC], br. 36813/97, toč. 180. i 193., ESLJP 2006-V). Jedna od odlika takvog obeštećenja jest i iznos što su ga dosudila domaća tijela (vidi *Kudić protiv Bosne i Hercegovine*, br. 28971/05, točka 17., 9.12.2008.). Iako je točno da su domaća tijela izričito priznala povredu navedenu u ovome predmetu, podnositeljica zahtjeva nije mogla dobiti bilo kakvu naknadu zbog kašnjenja u provedbi presude (vidi točku 9. gore u tekstu). Prema tome, ona i dalje može tvrditi da je žrtva u smislu članka 34. Konvencije u vezi s razdobljem tijekom kojega je presuda bila neprovedena (vidi *Dubenko protiv Ukraine*, br. 74221/01, točka 36., 11.1.2005.). Sud stoga odbija primjedbu Vlade.
Sud nadalje napominje da zahtjev nije očigledno neosnovan u smislu članka 35. stavak 3.(a) Konvencije niti je nedopušten po bilo kojoj drugoj osnovi. Stoga ga proglašava dopuštenim.

B. Osnovanost

16. Sud primjećuje da je predmetni slučaj praktično istovjetan predmetu *Runić i drugi* (citiran gore) u kojemu je Sud utvrdio povredu članka 6. Konvencije i članka 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju. Imajući u vidu razdoblje tijekom kojega predmetna presuda nije provedena (skoro 10 godina nakon dana kad je Bosna i Hercegovina ratificirala Konvenciju), te nakon što je ispitao sve bitne okolnosti, Sud ne vidi bilo kakav razlog za odstupanje od svoje ranije prakse.
Prema tome, došlo je do povrede članka 6. Konvencije i članka 1. Protokola br.1 uz Konvenciju.

II. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

17. Članak 41. Konvencije glasi:
"Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dadatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci."

A. Odšteta

18. Podnositeljica zahtjeva potraživala je 2.000 eura na ime nematerijalne štete. Vlada je smatrala ovaj zahtjev nepotkrijepljenim. Sud smatra da je podnositeljica zahtjeva pretrpjela određenu nematerijalnu štetu zbog povreda Konvencije utvrđenih u ovome predmetu. Presuđujući na pravičnoj osnovi, kako je to zahtijevano člankom 41. Konvencije, te imajući u vidu iznose dosuđene u predmetu *Čolić i drugi* (citiran gore, točka 21.), Sud dosuđuje podnositeljici zahtjeva 1.500 eura na ime nematerijalne štete, kao i sve poreze koji joj se mogu zaračunati na taj iznos.

B. Troškovi i izdatci

19. Podnositeljica zahtjeva također potražuje 500 eura za troškove i izdatke nastale u postupcima pred domaćim sudovima, kao i pred Sudom. Vlada je smatrala traženi iznos pretjerano visokim. Prema praksi Suda, podnositelj zahtjeva ima pravo na naknadu troškova i izdataka samo ako se pokaže da su oni stvarno i nužno nastali, te da su razumni u pogledu iznosa (vidi, primjerice, *Iatridis protiv Grčke* (pravedna naknada) [GC], br. 31107/96, točka 54., ESLJP 2000-XI).

20. Sud napominje kako je odvjetnik podnositeljice zahtjeva podnio početni zahtjev te, na zahtjev Suda, pisana očitovanja na jednom od službenih jezika u Bosni i Hercegovini. Prema tome, potrebno je u cijelosti udovoljiti zahtjevu podnositeljice zahtjeva za naknadu troškova i izdataka.

C. Zatezna kamata

21. Sud smatra primjerenim da se zatezna kamata temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke, uvećanoj za tri postotna boda.

IZ NAVEDENIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *Proglašava* zahtjev dopuštenim;
2. *Presuđuje* da je došlo do povrede članka 6. Konvencije i članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju zbog kašnjenja u provedbi pravomoćne presude domaćeg suda;
3. *Presuđuje*
   (a) da tužena država u roku od tri mjeseca podnositeljici zahtjeva isplati sljedeće iznose, preračunato u konvertibilne marke prema važećem tečaju na dan isplate:
      (i) 1.500 eura (tisuću pet stotina eura), kao i sve poreze koji joj se mogu zaračunati, na ime nematerijalne štete; i
      (ii) 500 eura (pet stotina eura), kao i sve poreze koji joj se mogu zaračunati, na ime troškova i izdataka;
   (b) po proteku navedena tri mjeseca do izmirenja treba platiti običnu kamatu na navedene iznose po stopi jednakoj najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke u razdoblju neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda;
4. *Odbija* preostali dio zahtjeva za pravednu naknadu koji je podnijela podnositeljica zahtjeva.

Sastavljeno na engleskom jeziku i dostavljeno u pisanom obliku dana 8.7.2014., u skladu s pravilom 77. st. 2. i 3. Pravilnika Suda.

Zamjenica registrara	Predsjednik
Fatoş Araci	**George Nicolaou**

62

ПРЕДМЕТ БОКАН И ДРУГИ
ПРОТИВ БОСНЕ И ХЕРЦГОВИНЕ

(Апликације бр. 54629/11, 10092/12, 15543/12, 17787/12 и 43605/12)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

22. 07. 2014. године

Ова пресуда је коначна, али су у њој могуће редакторске измјене.

У предмету Бокан и други против Босне и Херцеговине,

Европски суд за људска права (Четврто одјељење), засједајући као вијеће у сљедећем саставу:

Паиви Хирвела (Päivi Hirvelä), *предсједник,*

Нона Цоцориа (Nona Tsotsoria),

Фарис Вехабовић, *судије,*

и Фатош Арачи (Fatoş Araci), *замјеница регистрара одјељења*, након вијећања на сједници затвореној за јавност дана 01.07.2014. године, донио је сљедећу пресуду која је усвојена наведеног датума:

ПОСТУПАК

1. Поступак у овом предмету покренут је поводом пет апликација против Босне и Херцеговине (бр. 54629/11, 10092/12, 15543/12, 17787/12 и 43605/12) које је Суду, према члану 34. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода (Конвенција), поднијело 12 држављана Босне и Херцеговине: г. Драшко Бокан, гђа Смиљана Јовеш, г. Давор Јовеш, гђа Кристина Јовеш, г. Драгослав Бањац, гђа Нада Тутић, гђа Душанка Тутић, гђа Драгана Тутић, г. Борислав Тутић, гђа Радмила Ковачевић, гђа Јелена Ковачевић и гђа Николина Ковачевић (апликанти), дана 10.08.2011, 30.11.2011, 10.01.2012, 16.01 2012, односно 17.05.2012. године, према наведеном редослиједу имена.
2. Г. Драшка Бокана, Јовеше и Ковачевиће заступала је гђа Р. Плавшић, адвокат из Бањалуке. Г. Драгослава Бањца и Тутиће заступали су г. М. Прерад и Г. Д. Прерад, авокати из Бањалуке. Владу Босне и Херцеговине (Влада) заступала је гђа М. Мијић, њен агент.
3. Овај предмет, попут предмета *Чолић и други против Босне и Херцеговине*, бр. 1218/07 и др., 10.11.2009, и *Рунић и други против Босне и Херцеговине*, бр. 28735/06 и др., 15.11.2011, односи се на неизвршавање правоснажних и извршних домаћих пресуда којима је апликантима додијељена ратна штета.
4. Апликације су достављене Влади дана 11.01.2013. (апликација бр. 54629/11) и дана 14.03.2013. године (апликације бр. 10092/12, 15543/12, 17787/12 и 43605/12).

ЧИЊЕНИЦЕ

I. ОКОЛНОСТИ ПРЕДМЕТА

5. Апликанти живе у Босни и Херцеговини.
6. На основу пет пресуда првостепеног суда у Бањалуци од 30.03.2009, 05.02.2001, 19.11.2001, 03.05.2000, односно 13.12.2000. године, које су постале правоснажне 12. 11. 2009, 23.08.2004, 26.10.2004, 26.04.2005, односно 26.12.2001. године, Републици Српској (ентитету Босне и Херцеговине) наређено је да у року од 15 дана исплати сљедеће износе у конвертибилним маркама (КМ)[1] на име ратне штете, заједно са затезном каматом по законској стопи:
   i. 5.500 КМ на име нематеријалне штете и 1.039 КМ на име трошкова поступка г. Драшку Бокану;
   ii. 23.000 КМ на име нематеријалне штете и 1.500 КМ на име материјалне штете Јовешима;
   iii. 20.500 КМ на име нематеријалне штете и 847 КМ на име трошкова поступка г. Драгославу Бањцу;
   iv. 28.000 КМ на име нематеријалне штете, 2.000 КМ на име материјалне штете и 1.669 КМ на име трошкова поступка Тутићима; и
   v. 17.000 КМ на име нематеријалне штете, 1.300 КМ на име материјалне штете и 1.666 КМ на име трошкова поступка Ковачевићима.
7. Првостепени суд у Бањалуци издао је рјешења о извршењу 24.12.2009, 22.10.2004, 27.05.2005, 06.09.2006, односно 05.04.2002. године.
8. Апликанти, осим г. Драгослава Бањца и Тутића, жалили су се Уставном суду Босне и Херцеговине (Уставни суд) због неизвршавања пресуда. Уставни суд је, различитих датума, утврдио повреду члана 6. Конвенције и члана 1. Протокола бр. 1 уз Конвенцију у предметима г. Драшка Бокана, Јовеша и Ковачевића. Апликанти нису тражили накнаду, али и да јесу, њихов захтјев би највјероватније био одбијен (види нпр. одлуке Уставног суда АП 774/04 од 20.12.2005, тачка 438; АП 557/05 од 12.04.2006, тачка 195; АП 1211/06 од 13.12.2007, тачка 79; АП 224/08 из децембра 2010, тачка 37).

[1] Конвертибилна марка користи исти фиксни курс према евру који има и њемачка марка: 1 EUR = 1,95583 КМ

9. Након опсежне информативне кампање којом су објашњене расположиве опције за измирење јавног дуга Републике Српске (укључујући и њен дуг настао на основу домаћих пресуда), између 25.03.2008. и 19.03.2013. године, апликанти су обавијестили власти да су сагласни да им се исплате само трошкови поступка у готовини, а главни дуг и затезна камата у обвезницама. Потом је извршена емисија обвезница Владе, и то:
   i. дана 31.05.2012. године г. Драшку Бокану;
   ii. дана 31.05.2012. године Јовешима;
   iii. дана 31.05.2012. године г. Драгославу Бањцу;
   iv. дана 15.06.2010. године гђи Нади Тутић и г. Бориславу Тутићу, дана 1.07.2010. године гђи Драгани Тутић, дана 31.05.2012. године гђи Душанки Тутић;
   v. дана 15.12.2008. године гђи Радмили Ковачевић и гђи Јелени Ковачевић, те дана 24.12.2012. године гђи Николини Ковачевић.
10. Гђа Смиљана Јовеш, г. Драгослав Бањац, Тутићи и Ковачевићи већ су продали неке или све своје обвезнице на берзи.

II. РЕЛЕВАНТНО ДОМАЋЕ ПРАВО И ПРАКСА

11. Релевантно домаће право и пракса приказани су у пресуди *Чолић и други* (цитирана у горе тексту, тачке 10-12) и *Рунић и други* (цитирана у тексту, тачка 11).

ПРОПИСИ

12. Апликанти су се жалили због неизвршавања пресуда наведених у тачки 6. у тексту. Суд је испитао предмет према члану 6. Конвенције и члану 1. Протокола бр. 1.
    Члан 6. у релевантном дијелу гласи:
    "Приликом одлучивања о његовим грађанским правима и обавезама... свако има право на правичан и јавни поступак у разумном року, пред независним и непристрасним судом успостављеним на основу закона."
    Чланом 1. Протокола бр. 1 уз Конвенцију прописано је сљедеће:
    "Свако физичко и правно лице има право на несметано уживање своје имовине. Нико не може бити лишен своје имовине осим када је то у јавном интересу и у складу са условима прописаним законом и општим принципима међународног права.
    Претходне одредбе, међутим, ни на који начин не умањују право државе да примијени законе које сматра потребним како би регулисала коришћење имовине у складу с општим интересом или како би осигурала плаћање пореза или других доприноса или казни."

I. СПАЈАЊЕ АПЛИКАЦИЈА

13. С обзиром на њихов заједнички чињенични и правни контекст, Суд је одлучио да ових пет апликација треба спојити у складу с правилом 42. тачка 1. Конвенције.

II. НАВОДНА ПОВРЕДА ЧЛАНА 6. КОНВЕНЦИЈЕ И ЧЛАНА 1. ПРОТОКОЛА бр. 1 УЗ КОНВЕНЦИЈУ

А. Прихватљивост

1. У односу на гђу Наду Тутић, г. Бориславa Тутића, гђу Драгану Тутић, гђу Радмилу Ковачевић и гђу Јелену Ковачевић

14. Влада је тврдила да су предметне апликације поднесене након истека шестомјесечног рока. Као алтернативни аргумент Влада је навела да, с обзиром на потпуно извршење домаћих пресуда о којима је ријеч, апликанти више не могу тврдити да имају статус жртве у смислу члана 34. Конвенције.
15. Апликанти се нису изјашњавали.
16. Суд поново наглашава да је сврха правила о шестомјесечном року да се промовише сигурност права и да се обезбиједи рјешавање у разумном року предмета у којима се отварају питања из Конвенције. Надаље, оно такође треба да заштити власти и друге заинтересоване особе од било какве неизвјесности у дужем периоду. Правило такође даје потенцијалном апликанту времена да размисли о томе да ли ће поднијети апликацију, те ако се опредијели за то, да одлучи које ће конкретне притужбе и аргументе изнијети (види, нпр., *Vorm против Аустрије*, 29.08.1997, тачке 32-33, *Извјештаји о пресудама и одлукама* 1997-V). Када наводна повреда представља континуирану ситуацију против које не постоји расположив домаћи правни лијек, попут неизвршавања правоснажних и извршних домаћих пресуда у овим предметним случајевима, шестомјесечни период почиње тећи од завршетка такве континуиране ситуације (види *Арежина против Босне и Херцеговине* (одл.), бр. 66816/09 *и др. 03*.07.2012).
    Надаље, у пресуди у предмету *Рунић и други* (цитирана горе у тексту, тачка 15, у којем су апликанти, као и апликанти у овом предмету, прихватили обвезнице владе умјесто готовине као начин извршења) Суд је сматрао да су домаће пресуде којима се наређује исплата ратне штете у потпуности извршене емисијом обвезница владе. Према томе, имајући у виду датуме подношења апликација бр. 17787/12 и 43605/12 и датуме извршења домаћих пресуда о којима је ријеч у односу на гђу Наду Тутић, г. Бориславa Тутића, гђу Драгану Тутић, гђу Радмилу Ковачевић и гђу Јелену Ковачевић (како је наведено горе) јасно је да су оне поднесене изван шестомјесечног рока.
    У свјетлу наведеног, Суд сматра да гђа Нада Тутић, г. Борислав Тутић и гђа Драгана Тутић (апликација бр. 17787/12), гђа Радмила Ковачевић и гђа Јелена Ковачевић (апликација бр. 43605/12) нису поступили у складу с правилом о шестомјесечном року. Према томе, апликација бр. 17787/12 у односу на гђу Наду Тутић, г. Бориславa Тутића, гђу Драгану Тутић, те апликација бр. 43605/12, у односу на гђу Радмилу Ковачевић и гђу Јелену Ковачевић, мора се одбацити у складу са чланом 35. тачке 1. и 4. Конвенције.

2. У односу на преостали дио предмета

17. Суд констатује да апликације нису очигледно неосноване у смислу члана 35. став 3. Конвенције, нити неприхватљиве по било којем другом основу. Према томе, оне се морају прогласити прихватљивим.

Б. Меритум

18. Суд примјећује да је предметни случај, у односу на г. Драшка Бокана (апликација бр. 54629/11), гђу Смиљану Јовеш, г. Давора Јовеша и гђу Кристину Јовеш (апликација бр. 10092/12), г. Драгослава Бањца (апликација бр. 15543/12), гђу Душанку Тутић (апликација бр. 17787/12) и гђу Николину Ковачевић (апликација бр. 43605/12), практично идентичан предмету *Рунић и други* (цитиран горе у тексту) у којем је Суд утврдио повреду члана 6. Конвенције, као и повреду члана 1. Протокола бр. 1 уз Конвенцију. Имајући у виду дужину периода неизвршавања пресуда о којима је ријеч (више од двије до десет година након што је Босна и Херцеговина ратификовала Конвенцију), и након што је испитао све релевантне околности, Суд не види разлог за одступање од своје претходне праксе.

Према томе, дошло је до повреде члана 6. Конвенције и члана 1. Протокола бр. 1 уз Конвенцију у односу на г. Драшка Бокана, гђу Смиљану Јовеш, г. Давора Јовеша, гђу Кристину Јовеш, г. Драгослава Бањца, гђу Душанку Тутић и гђу Николину Ковачевић.

III. ПРИМЈЕНА ЧЛАНА 41. КОНВЕНЦИЈЕ

19. Члан 41. Конвенције гласи:
"Ако Суд утврди да је дошло до повреде Конвенције или њених протокола, те ако законодавство високе стране уговорнице о којој је ријеч омогућава само дјелимично обештећење, Суд ће, по потреби, одредити правичну накнаду оштећеној страни."
20. Суд генерално сматра да пропуст државе да у потпуности изврши правоснажну домаћу пресуду изазива душевну бол за коју апликанти о којима је ријеч морају бити обештећени (види *Чолић и други*, цитиран у тексту, тачка 21). Међутим, будући да апликанти у овом предмету нису поднијели захтјев за правичну накнаду због кашњења у извршењу побијаних пресуда, нема потребе да им се на име тога досуди било који износ.

ИЗ НАВЕДЕНИХ РАЗЛОГА, СУД ЈЕДНОГЛАСНО

1. *Одлучује да* споји апликације;
2. *Проглашава* неприхватљивом апликацију бр. 17787/12 у односу на гђу Наду Тутић, г. Борислава Тутића и гђу Драгану Тутић, те апликацију бр. 43605/12 у односу на гђу Радмилу Ковачевић и гђу Јелену Ковачевић;
3. *Проглашава* апликацију бр. 17787/12, у односу на гђу Душанку Тутић, апликацију бр. 43605/12, у односу на гђу Николину Ковачевић и остале три апликације прихватљивим;
4. *Пресуђује* да је дошло до повреде члана 6. Конвенције и члана 1. Протокола бр. 1 уз Конвенцију у односу на г. Драшка Бокана, гђу Смиљану Јовеш, г. Давора Јовеша, гђу Кристину Јовеш, г. Драгослава Бањца, гђу Душанку Тутић и гђу Николину Ковачевић.

Сачињено на енглеском језику и објављено у писаној форми дана 22.07.2014. године, у складу с правилом 77. ст. 2. и 3. Правила Суда.

Замјеница регистрара	Предсједник
Фатош Арачи	**Паиви Хирвела**

PREDMET BOKAN I DRUGI
PROTIV BOSNE I HERCGOVINE

(Aplikacije br. 54629/11, 10092/12, 15543/12, 17787/12 i 43605/12)

PRESUDA

STRASBOURG
22.7.2014. godine

Ova presuda je konačna, ali su moguće redakcijske izmjene

U predmetu Bokan i drugi protiv Bosne i Hercegovine,

Evropski sud za ljudska prava (Četvrti odjel), zasijedajući kao vijeće u sljedećem sastavu:

Päivi Hirvelä, *predsjednik,*
Nona Tsotsoria,
Faris Vehabović, *sudije,*
i Fatoş Araci, *zamjenica registrara odjela*, nakon vijećanja na sjednici zatvorenoj za javnost dana 1.7.2014. godine, donio je sljedeću presudu koja je usvojena navedenog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovom predmetu pokrenut je povodom pet aplikacija protiv Bosne i Hercegovine (br. 54629/11, 10092/12, 15543/12, 17787/12 i 43605/12) koje je Sudu, prema članu 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Konvencija), podnijelo 12 državljana Bosne i Hercegovine: gosp. Draško Bokan, gđa Smiljana Joveš, gosp. Davor Joveš, gđa Kristina Joveš, gosp. Dragoslav Banjac, gđa Nada Tutić, gđa Dušanka Tutić, gđa Dragana Tutić, gosp. Borislav Tutić, gđa Radmila Kovačević, gđa Jelena Kovačević i gđa Nikolina Kovačević (u daljnjem tekstu: aplikanti), dana 10.8.2011., 30.11.2011., 10.1.2012., 16.1.2012, odnosno 17.5.2012. godine, prema navedenom redoslijedu imena.
2. Gosp. Draška Bokana, Joveše i Kovačeviće zastupala je gđa R. Plavšić, advokat iz Banje Luke. Gosp. Dragoslava Banjca i Tutiće zastupali su gosp. M. Prerad i G. D. Prerad, avokati iz Banje Luke. Vladu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vlada) zastupala je njena zastupnica gđa M. Mijić.
3. Ovaj predmet, poput predmeta *Čolić i drugi protiv Bosne i Hercegovine*, br.1218/07 *et al*., 10.11.2009., i *Runić i drugi protiv Bosne i Hercegovine*, br. 28735/06 *et al*., 15.11.2011., odnosi se na neizvršavanje pravosnažnih i izvršnih domaćih presuda kojima je aplikantima dodijeljena ratna šteta.
4. Aplikacije su dostavljene Vladi dana 11.1.2013. (aplikacija broj 54629/11) i dana 14.3.2013. (aplikacije br. 10092/12, 15543/12, 17787/12 i 43605/12).

ČINJENICE
I. OKOLNOSTI PREDMETA

5. Aplikanti žive u Bosni i Hercegovini.
6. Na osnovu pet presuda prvostepenog suda u Banjoj Luci od 30.3.2009., 5.2.2001., 19.11.2001., 3.5.2000., odnosno 13.12.2000. godine, koje su postale pravosnažne dana 12.11.2009., 23.8.2004., 26.10.2004., 26.4.2005., odnosno 26.12.2001. godine, Republici Srpskoj (entitetu Bosne i Hercegovine) naređeno je da u roku od 15 dana isplati sljedeće iznose u konvertibilnim markama (KM)[1] na ime ratne štete, zajedno sa zateznom kamatom po zakonskoj stopi:
   i. 5.500 KM na ime nematerijalne štete i 1.039 KM na ime troškova postupka gosp. Drašku Bokanu;
   ii. 23.000 KM na ime nematerijalne štete i 1.500 KM na ime materijalne štete Jovešima;
   iii. 20.500 KM na ime nematerijalne štete i 847 KM na ime troškova postupka gosp. Dragoslavu Banjcu;
   iv. 28.000 KM na ime nematerijalne štete, 2.000 KM na ime materijalne štete i 1.669 KM na ime troškova postupka Tutićima; i
   v. 17.000 KM na ime nematerijalne štete, 1.300 KM na ime materijalne štete i 1.666 KM na ime troškova postupka Kovačevićima.
7. Prvostepeni sud u Banjoj Luci izdao je rješenja o izvršenju dana 24.12.2009., 22.10.2004., 27.5.2005., 6.9.2006., odnosno 5.4.2002. godine.
8. Aplikanti, izuzev gosp. Dragoslava Banjca i Tutića, su se žalili Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zbog neizvršavanja presuda. Različitih datuma Ustavni sud utvrdio je povredu člana 6. Konvencije i člana 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju u predmetima gosp. Draška Bokana, Joveša i Kovačevića. Aplikanti nisu

---

[1] Konvertibilna marka koristi isti fiksni kurs prema euru koji ima i njemačka marka: EUR 1 = KM 1,95583

tražili naknadu, ali i da jesu, njihov zahtjev bi najvjerovatnije bio odbijen (vidjeti npr. odluke Ustavnog suda AP 774/04 od 20.12.2005., tačka 438.; AP 557/05 od 12.4.2006., tačka 195.; AP 1211/06 od 13.12.2007., tačka 79.; AP 224/08 iz decembra 2010., tačka 37.).

9. Nakon opsežne informativne kampanje kojom su objašnjene raspoložive opcije za izmirenje javnog duga Republike Srpske (uključujući i njen dug nastao na osnovu domaćih presuda), između 25.3.2008. i 19.3.2013. godine, aplikanti su obavijestili vlasti da su saglasni da im se isplate samo troškovi postupka u gotovini, a glavni dug i zatezna kamata u obveznicama. Emisija obveznica Vlade potom je izvršena sljedećih datuma:
   i. dana 31.5.2012. gosp. Drašku Bokanu;
   ii. dana 31.5.2012. Jovešima;
   iii. dana 31.5.2012. gosp. Dragoslavu Banjcu;
   iv. dana 15.6.2010. gđi Nadi Tutić i gosp. Borislavu Tutiću, dana 1.7.2010. gđi Dragani Tutić, dana 31.5.2012. gđi Dušanki Tutić;
   v. dana 15.12.2008. gđi Radmili Kovačević i gđi Jeleni Kovačević, te dana 24.12.2012. gđi Nikolini Kovačević.

10. Gđa Smiljana Joveš, gosp. Dragoslav Banjac, Tutići i Kovačevići već su prodali neke ili sve svoje obveznice na berzi.

II. RELEVANTNO DOMAĆE PRAVO I PRAKSA

11. Relevantno domaće pravo i praksa prikazani su u presudi *Čolić i drugi* (citirana gore u tekstu, tačke 10.-12.) i *Runić i drugi* (citirana gore u tekstu, tačka 11.).

PROPISI

12. Aplikanti su se žalili zbog neizvršavanja presuda navedenih u tački 6. u tekstu. Sud je ispitao predmet prema članu 6. Konvencije i članu 1. Protokola br. 1.
    Član 6. u relevantnom dijelu glasi:
    "Prilikom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama... svako ima pravo na pravičan i javni postupak u razumnom roku, pred nezavisnim i nepristrasnim sudom uspostavljenim na osnovu zakona."
    Član 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju propisuje sljedeće:
    "Svako fizičko i pravno lice ima pravo na nesmetano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen njegove imovine osim kada je to u javnom interesu i u skladu s uslovima propisanim zakonom i općim principima međunarodnog prava.
    Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne umanjuju pravo države da primijeni zakone koje smatra potrebnim kako bi regulirala korištenje imovine u skladu s općim interesom ili kako bi osigurala plaćanje poreza ili drugih doprinosa ili kazni."

I. SPAJANJE APLIKACIJA

13. S obzirom na njihov zajednički činjenični i pravni kontekst, Sud je odlučio da ovih pet aplikacija treba spojiti u skladu s pravilom 42. tačka 1. Konvencije.

II. NAVODNA POVREDA ČLANA 6. KONVENCIJE I ČLANA 1. PROTOKOLA br. 1 UZ KONVENCIJU

A. Dopuštenost

1. U odnosu na gđu Nadu Tutić, gosp. Borislava Tutića, gđu Draganu Tutić, gđu Radmilu Kovačević i gđu Jelenu Kovačević

14. Vlada je tvrdila da su predmetne aplikacije podnesene nakon isteka šestomjesečnog roka. Kao alternativni argument Vlada je navela da, s obzirom na potpuno izvršenje domaćih presuda o kojima je riječ, aplikanti više ne mogu tvrditi da imaju status žrtve u smislu člana 34. Konvencije.

15. Aplikanti se nisu izjašnjavali.

16. Sud ponovo naglašava da je svrha pravila o šestomjesečnom roku da se promovira sigurnost prava i da se osigura rješavanje u razumnom roku predmeta u kojima se otvaraju pitanja iz Konvencije. Nadalje, ono također treba zaštititi vlasti i druge zainteresirane osobe od bilo kakve neizvjesnosti u dužem vremenskom periodu. Pravilo također daje potencijalnom aplikantu vremena da razmisli hoće li podnijeti aplikaciju, te ukoliko se opredijeli za to, da odluči koje će konkretne pritužbe i argumente iznijeti (vidjeti, npr., *Worm protiv Austrije*, 29.8.1997., tačke 32.-33., *Izvještaji o presudama i odlukama* 1997-V). Kada navodna povreda predstavlja kontinuiranu situaciju protiv koje ne postoji raspoloživ domaći pravni lijek, poput neizvršavanja pravosnažnih i izvršnih domaćih presuda u ovim predmetnim slučajevima, šestomjesečni period počinje teći od završetka takve kontinuirane situacije (vidjeti *Arežina protiv Bosne i Hercegovine* (odl.), br. 66816/09 *et al*., 3.7.2012.).
    Nadalje, u presudi u predmetu *Runić i drugi* (citirana gore u tekstu, tačka 15., u kojem su aplikanti, kao i aplikanti u ovom predmetu, prihvatili obveznice vlade umjesto gotovine kao način izvršenja) Sud je smatrao da su domaće presude kojima se naređuje isplata ratne štete u potpunosti izvršene emisijom obveznica vlade. Prema tome, imajući u vidu datume podnošenja aplikacija br. 17787/12 i 43605/12 i datume izvršenja domaćih presuda o kojima je riječ u odnosu na gđu Nadu Tutić, gosp. Borislava Tutića, gđu Draganu Tutić, gđu Radmilu Kovačević i gđu Jelenu Kovačević (kako je navedeno gore) jasno je da su one podnesene izvan šestomjesečnog roka.
    U svjetlu navedenog, Sud smatra da gđa Nada Tutić, gosp. Borislav Tutić i gđa Dragana Tutić (aplikacija br. 17787/12), gđa Radmila Kovačević i gđa Jelena Kovačević (aplikacija br. 43605/12) nisu postupili u skladu s pravilom o šestomjesečnom roku. Prema tome, aplikacija br. 17787/12 u odnosu na gđu Nadu Tutić, gosp. Borislava Tutića, gđu Draganu Tutić, te aplikacija br. 43605/12, u odnosu na gđu Radmilu Kovačević i gđu Jelenu Kovačević, mora se odbaciti u skladu s članom 35. tač. 1. i 4. Konvencije.

2. U odnosu na preostali dio predmeta

17. Sud konstatira da aplikacije nisu očigledno neosnovane u smislu člana 35. stav 3. Konvencije, niti nedopuštene po bilo kojem drugom osnovu. Prema tome, one se moraju proglasiti dopuštenima.

B. Meritum

18. Sud primjećuje da je predmetni slučaj, u odnosu na gosp. Draška Bokana (aplikacija br. 54629/11); gđu Smiljanu Joveš, gosp. Davora Joveša i gđu Kristinu Joveš (aplikacija br. 10092/12); gosp. Dragoslava Banjca (aplikacija broj 15543/12); gđu Dušanku Tutić (aplikacija br.17787/12); i gđu Nikolinu Kovačević (aplikacija br. 43605/12) praktično identičan predmetu *Runić i drugi* (citiran gore u tekstu) u kojem je Sud utvrdio povredu člana 6. Konvencije, kao i povredu člana 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju. Imajući u vidu dužinu perioda neizvršavanja presuda o kojima je riječ (od preko dvije godine do deset godina nakon dana kada je Bosna i Hercegovina ratificirala Konvenciju), i nakon što je ispitao sve relevantne okolnosti, Sud ne vidi razloga za odstupanje od svoje prethodne prakse.
    Prema tome, došlo je do povrede člana 6. Konvencije i člana 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju u odnosu na gosp. Draška Bokana, gđu Smiljanu Joveš, gosp. Davora Joveša,

gđu Kristinu Joveš, gosp. Dragoslava Banjca, gđu Dušanku Tutić i gđu Nikolinu Kovačević.

III. PRIMJENA ČLANA 41. KONVENCIJE

19. Član 41. Konvencije glasi:
"Ukoliko Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije ili njenih Protokola, te ukoliko zakonodavstvo visoke ugovorne strane o kojoj je riječ omogućava samo djelimično obeštećenje, Sud će, po potrebi, odrediti pravičnu naknadu oštećenoj strani."
20. Sud općenito smatra da propust države da u potpunosti izvrši pravosnažnu domaću presudu izaziva duševnu bol za koju aplikanti o kojima je riječ moraju biti obeštećeni (vidjeti *Čolić i drugi*, citiran gore u tekstu, tačka 21.). Međutim, budući da aplikanti u ovom predmetu nisu podnijeli zahtjev za pravičnu naknadu zbog kašnjenja sa izvršenjem pobijanih presuda, nema potrebe da im se na ime toga dosudi bilo koji iznos.

IZ NAVEDENIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *Odlučuje* spojiti aplikacije;
2. *Proglašava* nedopuštenom aplikaciju br. 17787/12 u odnosu na gđu Nadu Tutić, gosp. Borislava Tutića i gđu Draganu Tutić, te aplikaciju br. 43605/12 u odnosu na gđu Radmilu Kovačević i gđu Jelenu Kovačević;
3. *Proglašava* aplikaciju br. 17787/12, u odnosu na gđu Dušanku Tutić, aplikaciju br. 43605/12, u odnosu na gđu Nikolinu Kovačević i ostale tri aplikacije dopuštenima;
4. *Presuđuje* da je došlo do povrede člana 6. Konvencije i člana 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju u odnosu na gosp. Draška Bokana, gđu Smiljanu Joveš, gosp. Davora Joveša, gđu Kristinu Joveš, gosp. Dragoslava Banjca, gđu Dušanku Tutić i gđu Nikolinu Kovačević.

Sačinjeno na engleskom jeziku i objavljeno u pisanoj formi dana 22.7.2014., u skladu s pravilom 77. st. 2. i 3. Pravila Suda.

Zamjenica registrara	Predsjednik
Fatoş Araci	**Päivi Hirvelä**

PREDMET BOKAN I DRUGI
PROTIV BOSNE I HERCGOVINE

(Zahtjevi br. 54629/11, 10092/12, 15543/12, 17787/12 i 43605/12)

PRESUDA

STRASBOURG
22.7.2014. godine

Ova presuda je konačna, ali može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

U predmetu Bokan i drugi protiv Bosne i Hercegovine,

Europski sud za ljudska prava (Četvrti odjel), zasjedajući kao vijeće u sastavu:

Päivi Hirvelä, *predsjednik,*
Nona Tsotsoria,
Faris Vehabović, *suci,*
i Fatoş Araci, *zamjenica registrara odjela*, nakon vijećanja na sjednici zatvorenoj za javnost dana 1.7.2014., donio je sljedeću presudu usvojenu istoga dana:

POSTUPAK

1. Postupak u ovome predmetu pokrenut je povodom pet zahtjeva protiv Bosne i Hercegovine (br. 54629/11, 10092/12, 15543/12, 17787/12 i 43605/12) što su ih Sudu, prema članku 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Konvencija), podnijeli 12 državljana Bosne i Hercegovine: g. Draško Bokan, gđa Smiljana Joveš, g. Davor Joveš, gđa Kristina Joveš, g. Dragoslav Banjac, gđa Nada Tutić, gđa Dušanka Tutić, gđa Dragana Tutić, g. Borislav Tutić, gđa Radmila Kovačević, gđa Jelena Kovačević i gđa Nikolina Kovačević (u daljnjem tekstu: podnositelji zahtjeva) dana 10.8.2011., 30.11.2011., 10.1.2012., 16.1.2012. odnosno 17.5.2012., prema navedenom redoslijedu imena.
2. G. Draška Bokana, Joveše i Kovačevića zastupala je gđa R. Plavšić, odvjetnica iz Banje Luke. G. Dragoslava Banjca i Tutića zastupali su g. M. Prerad i G. D. Prerad, odvjetnici iz Banje Luke. Vladu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vlada) zastupala je njezina zastupnica, gđa M. Mijić.
3. Ovaj predmet, poput predmeta *Čolić i drugi protiv Bosne i Hercegovine*, br. 1218/07 *et al*., 10.11.2009., i *Runić i drugi protiv Bosne i Hercegovine*, br. 28735/06 *et al*., 15.11.2011., odnosi se na neprovođenje pravomoćnih i izvršnih domaćih presuda kojima je podnositeljima zahtjeva dodijeljena ratna šteta.
4. Zahtjevi su dostavljeni Vladi dana 11.1.2013. (zajhtjev br. 54629/11) i dana 14.3.2013. (zahtjevi br. 10092/12, 15543/12, 17787/12 i 43605/12).

ČINJENICE

I. OKOLNOSTI PREDMETA

5. Podnositelji zahtjeva žive u Bosni i Hercegovini.
6. Na temelju pet presuda prvostupanjskog suda u Banjoj Luci od 30.3.2009., 5.2.2001, 19.11.2001, 3.5.2000. odnosno 13.12.2000., koje su postale pravomoćne dana 12.11.2009., 23.8.2004., 26.10.2004., 26.4.2005. odnosno 26.12.2001., Republici Srpskoj (entitetu Bosne i Hercegovine) naloženo je da u roku od 15 dana isplati sljedeće iznose u konvertibilnim markama (KM)[1] na ime ratne štete, zajedno sa zateznom kamatom po zakonskoj stopi:
   i. 5.500 KM na ime nematerijalne štete i 1.039 KM na ime troškova postupka g. Drašku Bokanu;
   ii. 23.000 KM na ime nematerijalne štete i 1.500 KM na ime materijalne štete Jovešima;
   iii. 20.500 KM na ime nematerijalne štete i 847 KM na ime troškova postupka g. Dragoslavu Banjcu;
   iv. 28.000 KM na ime nematerijalne štete, 2.000 KM na ime materijalne štete i KM 1.669 na ime troškova postupka Tutićima i
   v. KM 17.000 na ime nematerijalne štete, KM 1.300 na ime materijalne štete i 1.666 KM na ime troškova postupka Kovačevićima.
7. Prvostupanjski sud u Banjoj Luci izdao je rješenja o izvršenju dana 24.12.2009., 22.10.2004., 27.5.2005., 6.9.2006. odnosno 5.4.2002.
8. Podnositelji zahtjeva, izuzev g. Dragoslava Banjca i Tutića, žalili su se Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zbog neprovođenja presuda. Različitih datuma Ustavni sud utvrdio je povredu članka 6. Konvencije i članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju u predmetima g. Draška Bokana, Joveša i Kovačevića. Podnositelji zahtjeva nisu tražili naknadu, ali i da jesu, njihov bi zahtjev najvjerojatnije bio odbijen (vidi npr. odluke Ustavnog suda AP 774/04 od 20.12.2005., točka 438.; AP 557/05 od 12.4.2006., točka 195.; AP 1211/06 od 13.12.2007., točka 79.; AP 224/08 iz prosinca 2010., točka 37.).
9. Nakon opsežne informativne kampanje kojom su objašnjene raspoložive opcije za izmirenje javnog duga Republike Srpske (uključujući i njezin dug nastao na osnovi

---

[1] Konvertibilna marka ima istu fiksnu tečajnu stopu prema euru koji je imala i njemačka marka: EUR 1 = KM 1,95583

domaćih presuda), između 25.3.2008. i 19.3.2013. podnositelji zahtjeva obavijestili su vlasti da su suglasni s time da im se isplate samo troškovi postupka u gotovini, a glavni dug i zatezna kamata u obveznicama. Potom su sljedećih datuma emitirane vladine obveznice:

i. dana 31.5.2012. g. Drašku Bokanu;
ii. dana 31.5.2012. Jovešima;
iii. dana 31.5.2012. g. Dragoslavu Banjcu;
iv. dana 15.6.2010. gđi Nadi Tutić i g. Borislavu Tutiću, dana 1.7.2010. gđi Dragani Tutić i dana 31.5.2012. gđi Dušanki Tutić;
v. dana 15.12.2008. gđi Radmili Kovačević i gđi Jeleni Kovačević, te dana 24.12.2012. gđi Nikolini Kovačević.

10. Gđa Smiljana Joveš, g. Dragoslav Banjac, Tutići i Kovačevići već su prodali neke ili sve svoje obveznice na burzi.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO I PRAKSA

11. Mjerodavno domaće pravo i praksa prikazani su u presudi *Čolić i drugi* (citirana gore u tekstu, toč. 10.-12.) i *Runić i drugi* (citirana gore u tekstu, točka 11.).

PROPISI

12. Podnositelji zahtjeva žalili su se zbog neprovođenja presuda navedenih u točki 6. gore u tekstu. Sud je ispitao predmet prema članku 6. Konvencije i članku 1. Protokola br. 1.
Članak 6. u mjerodavnom dijelu glasi:
"Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi …, svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično, javno i u razumnom roku ispitanjegov slučaj."
Člankom 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju propisano je sljedeće:
"Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na nesmetano uživanje svoje imovine. Nitko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.
Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utječu na pravo države da primjenjuje takve zakone koje smatra potrebnima da bi nadzirala korištenje imovine u skladu s općim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni."

I. SPAJANJE ZAHTJEVA

13. S obzirom na njihov zajednički činjenični i pravni kontekst, Sud je odlučio spojiti ovih pet zahtjeva u skladu s pravilom 42. točka 1. Konvencije.

II. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. KONVENCIJE I ČLANKA 1. PROTOKOLA br. 1 UZ KONVENCIJU

A. Dopuštenost

1. U odnosu na gđu Nadu Tutić, g. Borislava Tutića, gđu Draganu Tutić, gđu Radmilu Kovačević i gđu Jelenu Kovačević

14. Vlada je tvrdila da su predmetni zahtjevi podneseni nakon isteka šestomjesečnog roka. Kao alternativni argument Vlada je navela da, s obzirom na punu provedbu domaćih presuda o kojima je riječ, podnositelji zahtjeva više ne mogu tvrditi da imaju status žrtve u smislu članka 34. Konvencije.
15. Podnositelji zahtjeva nisu se izjašnjavali.
16. Sud ponovno naglašava da je svrha pravila o šestomjesečnom roku promicati zaštitu prava i osigurati u razumnom roku rješavanje predmeta kojima se otvaraju pitanja iz Konvencije. Nadalje, njime također treba zaštititi vlasti i druge zainteresirane osobe od bilo kakve neizvjesnosti tijekom duljeg vremena. Pravilom je potencijalnom podnositelju zahtjeva također dano vrijeme da razmisli hoće li podnijeti zahtjev i ako se opredijeli za to, da odluči koje će konkretne pritužbe i argumente iznijeti (vidi, primjerice, *Worm protiv Austrije*, 29.8.1997., toč. 32.-33., *Izvješća o presudama i odlukama* 1997-V). Kada navodna povreda predstavlja kontinuiranu situaciju protiv koje ne postoji raspoloživ domaći pravni lijek, poput neprovedbe pravomoćnih i izvršnih domaćih presuda u ovim predmetnim slučajevima, šestomjesečni rok počinje teći od svršetka takve kontinuirane situacije (vidi *Arežina protiv Bosne i Hercegovine* (odl.), br. 66816/09 *et al*., 3.7.2012.).
Nadalje, u presudi u predmetu *Runić i drugi* (citirana gore u tekstu, točka 15., u kojemu su podnositelji zahtjeva, kao i podnositelji zahtjeva u ovome predmetu, prihvatili vladine obveznice umjesto gotovine kao način izvršenja), Sud je smatrao da su domaće presude kojima se nalaže isplata ratne štete potpuno provedene emisijom vladinih obveznica.
Prema tome, imajući u vidu datume podnošenja zahtjeva br. 17787/12 i 43605/12 i datume izvršenja domaćih presuda o kojima je riječ u odnosu na gđu Nadu Tutić, g. Borislava Tutića, gđu Draganu Tutić, gđu Radmilu Kovačević i gđu Jelenu Kovačević (kako je navedeno gore), jasno je da su one podnesene izvan šestomjesečnog roka.
U svjetlu navedenoga, Sud smatra da gđa Nada Tutić, g. Borislav Tutić i gđa Dragana Tutić (zahjev br. 17787/12), gđa Radmila Kovačević i gđa Jelena Kovačević (zahtjev br. 43605/12) nisu postupili u skladu s pravilom o šestomjesečnom roku. Prema tome, zahtjev br. 17787/12 u odnosu na gđu Nadu Tutić, g. Borislava Tutića, gđu Draganu Tutić, te zahtjev br. 43605/12 u odnosu na gđu Radmilu Kovačević i gđu Jelenu Kovačević mora se odbaciti u skladu s člankom 35. toč. 1. i 4. Konvencije.

2. U odnosu na preostali dio predmeta

17. Sud konstatira da zahtjevi nisu očigledno neosnovani u smislu članka 35. stavka 3. Konvencije niti nedopušteni po bilo kojoj drugoj osnovi. Prema tome, oni se moraju proglasiti dopuštenima.

B. Osnovanost

18. Sud primjećuje da je predmetni slučaj u odnosu na g. Draška Bokana (zahtjev br. 54629/11); gđu Smiljanu Joveš, g. Davora Joveša i gđu Kristinu Joveš (zahtjev br. 10092/12); g. Dragoslava Banjca (zahtjev br. 15543/12); gđu Dušanku Tutić (zahtjev br. 17787/12) i gđu Nikolinu Kovačević (zahtjev br. 43605/12) praktično istovjetan predmetu *Runić i drugi* (citiran gore u tekstu) u kojemu je Sud utvrdio povredu članka 6. Konvencije, kao i povredu članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju. Imajući u vidu dužinu vremena neprovođenja presuda o kojima je riječ (duže od dvije godine do deset godina nakon dana kada je Bosna i Hercegovina ratificirala Konvenciju) i nakon što je ispitao sve bitne okolnosti, Sud ne vidi razloga za odstupanje od svoje prethodne prakse.
Prema tome, došlo je do povrede članka 6. Konvencije i članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju u odnosu na g. Draška Bokana, gđu Smiljanu Joveš, g. Davora Joveša, gđu Kristinu Joveš, g. Dragoslava Banjca, gđu Dušanku Tutić i gđu Nikolinu Kovačević.

III. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

19. Članak 41. Konvencije glasi:
"Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dadatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud

će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci."

20. Sud općenito smatra kako propust države da potpuno provede pravomoćnu domaću presudu izazva duševnu bol za koju podnositelji zahtjeva o kojima je riječ moraju biti obeštećeni (vidi *Čolić i drugi*, citiran gore u tekstu, točka 21.). Međutim, budući da podnositelji zahtjeva u ovome predmetu nisu podnijeli zahtjev za pravednu naknadu zbog kašnjenja u provedbi pobijanih presuda, nema potrebe dosuditi im bilo koji iznos na ime toga.

IZ NAVEDENIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *Odlučuje* spojiti zahtjeve;
2. *Proglašava* nedopuštenim zahtjev br. 17787/12 u odnosu na gđu Nadu Tutić, g. Borislava Tutića i gđu Draganu Tutić, te zahtjev br. 43605/12 u odnosu na gđu Radmilu Kovačević i gđu Jelenu Kovačević;
3. *Proglašava* dopuštenima zahtjev br. 17787/12 u odnosu na gđu Dušanku Tutić, zahtjev br. 43605/12 u odnosu na gđu Nikolinu Kovačević i ostala tri zahtjeva;
4. *Presuđuje* da je došlo do povrede članka 6. Konvencije i članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju u odnosu na g. Draška Bokana, gđu Smiljanu Joveš, g. Davora Joveša, gđu Kristinu Joveš, g. Dragoslava Banjca, gđu Dušanku Tutić i gđu Nikolinu Kovačević.

Sastavljeno na engleskom jeziku i objavljeno u pisanom obliku dana 22.7.2014., u skladu s pravilom 77. st. 2. i 3. Pravilnika Suda.

Zamjenica registrara	Predsjednik
Fatoş Araci	**Päivi Hirvelä**

САДРЖАЈ

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА И ТРЕЗОРА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

54 Наредба о допуни Наредбе о уплатним рачунима за административне таксе (српски језик) 1
Naredba o dopuni Naredbe o uplatnim računima za administrativne takse (bosanski jezik) 1
Naredba o dopuni Naredbe o uplatnim računima za administrativne pristojbe (hrvatski jezik) 2

МИНИСТАРСТВО СПОЉНЕ ТРГОВИНЕ И ЕКОНОМСКИХ ОДНОСА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

55 Одлука о допуни Одлуке о ветеринарској свједоџби о здравственом стању животиња и пошиљака животињског поријекла у унутрашњем и међународном промету (српски језик) 2
Odluka o dopuni Odluke o veterinarskoj svjedodžbi o zdravstvenom stanju životinja i pošiljaka životinjskog porijekla u unutrašnjem i međunarodnom prometu (bosanski jezik) 2
Odluka o dopuni Odluke o veterinarskoj svjedodžbi o zdravstvenom stanju životinja i pošiljki životinjskog podrijetla u unutarnjem i međunarodnom prometu (hrvatski jezik) 2

КОНКУРЕНЦИЈСКИ САВЈЕТ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

56 Закључак број 05-26-3-002-225-II/13 (српски језик) 3
Zaključak broj 05-26-3-002-225-II/13 (bosanski jezik) 4
Zaključak broj 05-26-3-002-225-II/13 (hrvatski jezik) 6

АГЕНЦИЈА ЗА СТАТИСТИКУ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

57 Саопштење о просјечној мјесечној бруто плати запослених у Босни и Херцеговини за новембар 2014. године (српски језик) 7
Saopštenje o prosječnoj mjesečnoj bruto plaći zaposlenih u Bosni i Hercegovini za novembar 2014. godine (bosanski jezik) 7
Priopćenje o prosječnoj mjesečnoj bruto plaći zaposlenih u Bosni i Hercegovini za studeni 2014. godine (hrvatski jezik) 8

58 Саопштење о просјечној исплаћеној мјесечној нето плати запослених у Босни и Херцеговини за новембар 2014. године (српски језик) 8
Saopštenje o prosječnoj isplaćenoj mjesečnoj neto plaći zaposlenih u Bosni i Hercegovini za novembar 2014. godine (bosanski jezik) 8
Priopćenje o prosječnoj isplaćenoj mjesečnoj neto plaći zaposlenih u Bosni i Hercegovini za studeni 2014. godine (hrvatski jezik) 8

УСТАВНИ СУД БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

59 Одлука број АП 3877/11 (српски језик) 8
Odluka broj AP 3877/11 (bosanski jezik) 14
Odluka broj AP 3877/11 (hrvatski jezik) 20

ЕВРОПСКИ СУД ЗА ЉУДСКА ПРАВА ЧЕТВРТО ОДЈЕЉЕЊЕ

60 Предмет Милинковић против Босне и Херцеговине (Апликација бр. 21175/13) (српски језик) 26
Predmet Milinković protiv Bosne i Hercegovine (Aplikacija br. 21175/13) (bosanski jezik) 27
Predmet Milinković protiv Bosne i Hercegovine (Zahtjev br. 21175/13) (hrvatski jezik) 29

61 Предмет Мишковић против Босне и Херцеговине (Апликација бр. 7194/12) (српски језик) 30
Predmet Mišković protiv Bosne i Hercegovine (Aplikacija br. 7194/12) (bosanski jezik) 32
Predmet Mišković protiv Bosne i Hercegovine (Zahtjev br. 7194/12) (hrvatski jezik) 34

62 Предмет Бокан и други против Босне и Херцеговине (Апликације бр. 54629/11, 10092/12, 15543/12, 17787/12 и 43605/12) (српски језик) 36
Predmet Bokan i drugi protiv Bosne i Hercgovine (Aplikacije br. 54629/11, 10092/12, 15543/12, 17787/12 i 43605/12) (bosanski jezik) 38
Predmet Bokan i drugi protiv Bosne i Hercgovine (Zahtjevi br. 54629/11, 10092/12, 15543/12, 17787/12 i 43605/12) (hrvatski jezik) 40

SAMIR SABLJICA
ZAŠTITA POTROŠAČA
U BOSNI I HERCEGOVINI
U PROCESU PRIBLIŽAVANJA
EVROPSKOJ UNIJI
JP NIO
SLUŽBENI LIST BiH SARAJEVO
Sarajevo, 2013.

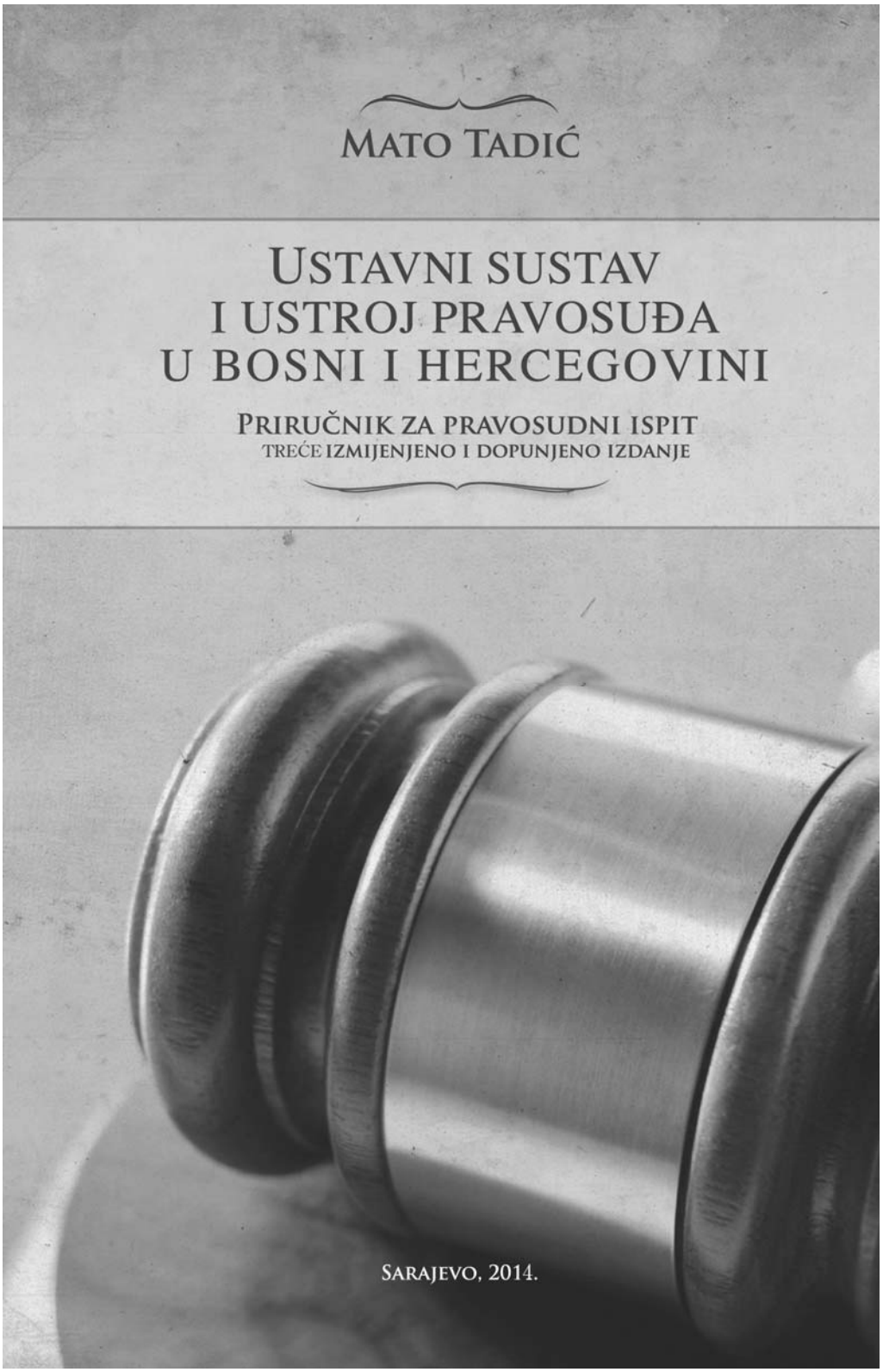
MATO TADIĆ
USTAVNI SUSTAV
I USTROJ PRAVOSUĐA
U BOSNI I HERCEGOVINI
PRIRUČNIK ZA PRAVOSUDNI ISPIT
TREĆE IZMIJENJENO I DOPUNJENO IZDANJE
SARAJEVO, 2014.

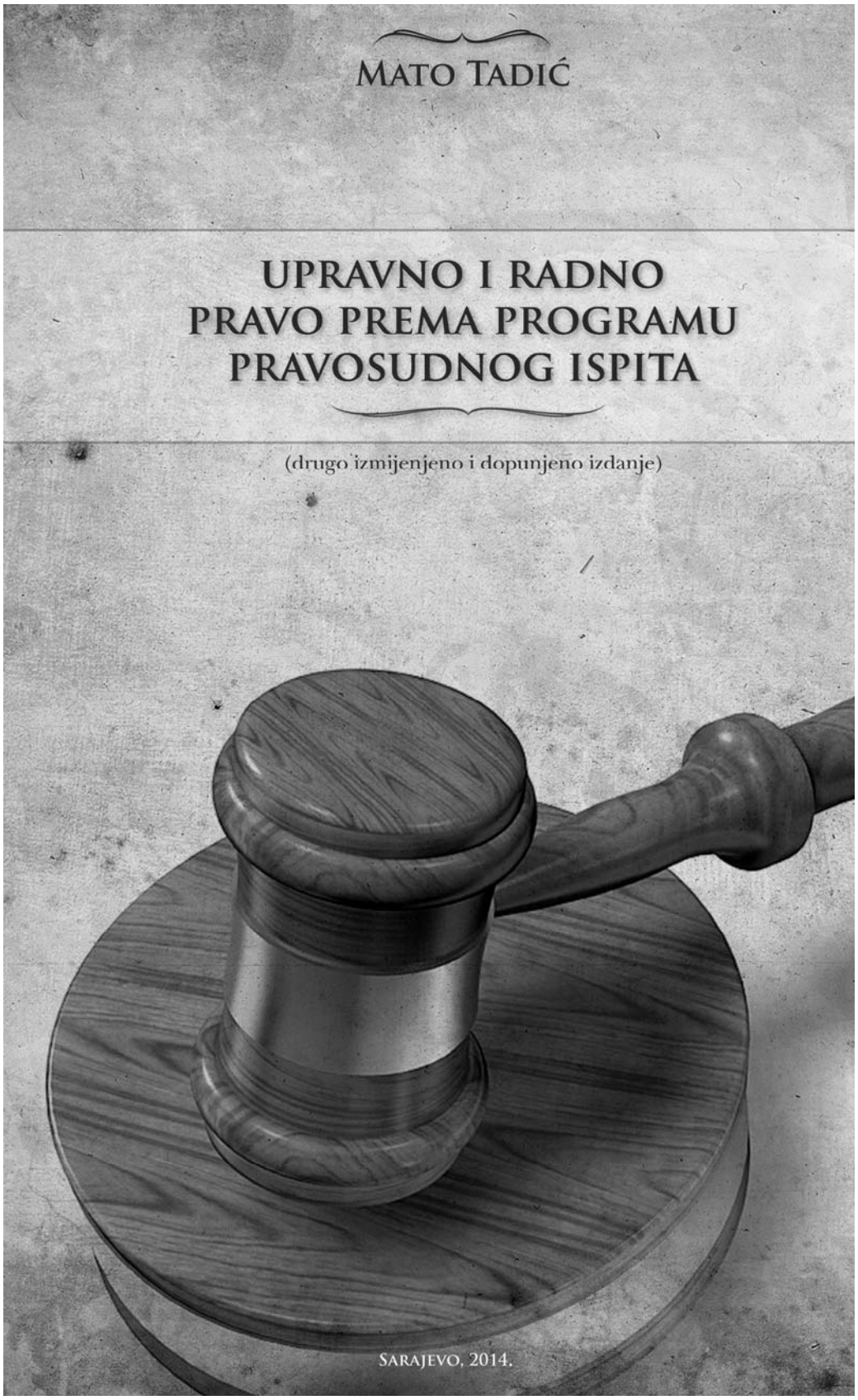
MATO TADIĆ
UPRAVNO I RADNO
PRAVO PREMA PROGRAMU
PRAVOSUDNOG ISPITA
(drugo izmijenjeno i dopunjeno izdanje)
SARAJEVO, 2014.

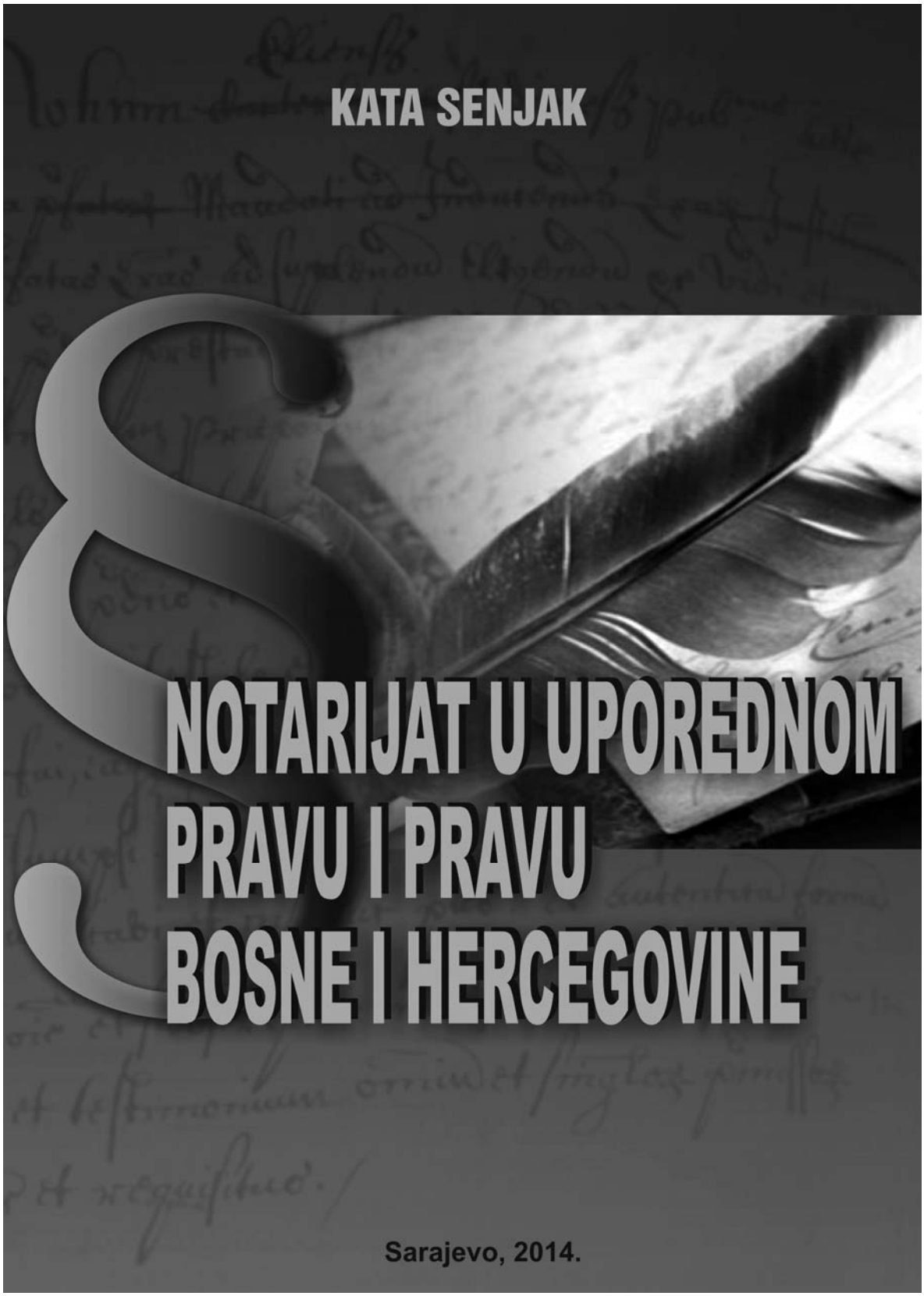
KATA SENJAK
NOTARIJAT U UPOREDNOM PRAVU I PRAVU BOSNE I HERCEGOVINE
Sarajevo, 2014.

Издавач: Овлаштена служба Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, Трг БиХ 1, Сарајево - За издавача: секретар Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине Марин Вукоја - Припрема и дистрибуција: ЈП НИО Службени лист БиХ Сарајево, Џемала Биједића 39/III - Директор: Драган Прусина - Телефони: Централа: 722-030 - Директор: 722-061 - Претплата: 722-054, факс: 722-071 - Огласни одјел: 722-049, 722-050, факс: 722-074 - Служба за правне и опште послове: 722-051 - Рачуноводство: 722-044, 722-046 - Комерцијала: 722-042 - Претплата се утврђује полугодишње, а уплата се врши УНАПРИЈЕД у корист рачуна: UNICREDIT BANK д.д. 338-320-22000052-11, ВАКУФСКА БАНКА д.д. Сарајево 160-200-00005746-51, HYPO-ALPE-ADRIA-BANK А.Д. Бања Лука, филијала Брчко 552-000-00000017-12, RAIFFEISEN BANK д.д. БиХ Сарајево 161-000- 00071700-57 - Штампа: ГИК "ОКО" д. д. Сарајево - За штампарију: Мевлудин Хамзић - Рекламације за непримљене бројеве примају се 20 дана од изласка гласила.
"Службени гласник БиХ" је уписан у евиденцију јавних гласила под редним бројем 731. Упис у судски регистар код Кантоналног суда у Сарајеву, број УФ/I - 2168/97 од 10.07.1997. године. - Идентификацијски број 4200226120002. - Порезни број 01071019. - ПДВ број 200226120002. Молимо претплатнике да обавезно доставе свој ПДВ број ради издавања пореске фактуре. Претплата за I полугодиште 2015. за "Службени гласник БиХ" и "Међународне уговоре" 120,00 КМ, "Службене новине Федерације БиХ" 110,00 КМ.
Web издање: http://www.sluzbenilist.ba - годишња претплата 200,00 КМ